

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sveveren Ricimer

og

det vestromerske Keiserrige.

En historisk Skildring.

af

L. Thornam,
Adjunct.

Indbydelseskrift

til

den offentlige Examen i Horsens lærde Skole
i Juli 1847.

Horsens.

Trykt hos H. C. Fogh.

Sveveren Nicimer

og

det vestromerske Keiserrige.

En historisk Skildring.

af

L. Thornam,

Adjunct.

Indbydelseskrift

til

den offentlige Examen i Horsens lærde Skole

i Juli 1847.

Horsens.

Trykt hos N. C. Fogh.

Opdragne i republicanke Grundsætninger og levende i Grindringen om Forfædrenes store Frihed og deres Kamp for dens Opretholdelse, kunde Romerne ikke vænne sig til at betragte de første Keiseres Regjering som en Omstyrtning af Friheden, men ansaae dem i lang Tid for at være en Art af Fædrenelandsvenner, der med Opoffrelse af deres eget Qium kun arbejdede paa Folkets Vel og Statens Rolighed. Paa den anden Side gjorde Keiserne Alt, hvad der stod i deres Magt, for ved selv at paatage sig de vigtigste Forretninger at blande Folkets Pine og vedligeholde denne Indbildning, saa at det efterhaanden opgav alle Fordringer paa Deeltagelse i Statsstyrelsen. Panis og Circenses var den eneste Idee, der besjælede og begejstrede Folket i Rom; det var Centralpunctet for dets Klager og Ønsker, det Feltraab, hvormed dets Misfornoielse og Jubel gav sig Luft. Da Keiserne derfor næsten altid lystrede en saadan Opfordring, er det intet Under, at Folket, der saae en ved Fødselen ophøiet Mand sørge for dets Velværen i enhver Henseende, maatte nære en saadan Hengivenhed imod ham, at det ikke vilde modsætte sig hans Ønskers Opfyldelse, allermindst naar det saae ham i Strid med den romerske Adel og Senat,

der formedelt sine Rigtigdomme stod i en naturlig Modfætning til Folket, og hvis Undertrykkelse derfor maatte kildre dets stadige Misundelse. Saaledes gif det i de første Aarhundreder efter Republikkens Undergang; Keiserne anmaasjede sig ved Hjælp af deres Prætorianer og ved egen Enildhed efterhaanden en uindskrænket Magt, tiltoge sig Besættelsen af alle Embeder, afskaffede Folkeforsamlinger, og indskrænkede Senatets Virksomhed til et simpelt Statsraads, medens Folket samtidigen hermed lidt efter lidt tabte Bevidstheden baade om, hvad det havde været, og om hvad det var, og derfor overlod Keiseren en saadan Magt, at, selv om det skulde vaagne af den Dvale, det var indslumret i, kunde det dog aldrig reise sig igien, ja kunde ikke engang nære den Tanke hos sig at udfrie sig af denne Fjernedressstillstand. Saaledes begrundedes efterhaanden et paa republicanke Former grundet og suverdigen gennemført Monarchie, hvis Grundvold August havde lagt, og paa hvilket hans Efterfølgere usfortrodent havde bygget videre.

Efterhaanden opstaaer en ny Magt, der i Modfætning til Folket og den keiserlige Livvagt gjør sig gjældende ved Keiservalgene. Legionerne, der med en mageløs Kjæthed og Standhaftighed forsvarede Rigets Grændser, fandt det under deres Værdighed at lade sig beherske af Keisere, som udnævntes af et leetsindigt Folk og forkjælede Dropper, og som de maatte foragte, endog blot af den Grund, at de aldrig havde seet en Keiser. I deres egen Midte fandt de Feltherrer, der havde deelt Krigens Besværligheder med dem, hjulpet dem i dens Trængsler og ikke skyet nogen Fare eller Anstrængelse for at gavne

deres Undergivne; til dem havde de altid sat deres Haab, og de havde aldrig svigtet det. Det forekom dem derfor, at disse med Rette kunde gjøre Fordring paa deres Erkjendelighed, og gjennemtraangte af en oprigtig og overstrømmende Taknemmelighedsfølelse udlode de derfor ikke ved given Leilighed at lade den fremtræde med en forbausende Energie og Enighed. Men snart smittedes dog ogsaa disse oprindelig ufordærvede Legioner af den almindelige Fordærvelse og den Skamleshed, der havde betaget det hele Riges Indbyggere, og det varer derfor ikke længe, førend ogsaa deres Duster gaar ud paa et saa hyppigt Regentstifte, som muligt; thi hver ny Keiser var paa en Maade forpligtiget til at give Legionerne en højere Sold foruden en betydelig Pengegave ved sin Thronbestigelse, og hvis han vovede at unddrage sig denne indirecte Forpligtigelse, da vare hans Keiserdage snart talte, og Legionerne gjorde sig ingen Samvittighed af ligesaa hurtig at nedstyrte ham af Thronen, som de havde ophøiet ham paa den. Served udartede Forsfatningen til et bevæbnet Despotie, aldeles liigt det, der senere fandtes i de orientalske Riger, og ligesaa obelæggende som disses, og derfor indeholder den største Deel af den romerske Keiserhistorie kun slige tragiske Begivenheder, medens kun enkelte lysere Puncter møde os. Vi see saaledes en Retning til noget Bedre i Trajans og hans nærmestes Efterfølgers Historie; men den militære Raahed, en virksom Fiende af al Oplysning og al Orden, havde i den Grad kuldkaftet al Humanitet, at denne Stræben efter noget Bedre kun viser sig i en kort Tid for atter næsten sporløst at forsvinde. Snarere end en virkelig Tilbagevenden til Sands

for noget Heiere og Adlere er det en Mæthed og Elov-
 hed, der pludselig bemægtiger sig det hele Folk, der er
 bleven træt af sin egen Fordærvelse og næsten føler Lede
 til den; det er en Elovhed, hvori den indgroede dybe
 Usædelighed og Lasterfuldhed ligesom recreerer sig, for med
 fornædte Kræfter atter at kunne tumle sig desto vildere og
 udbrede sine ødelæggende Virkninger endnu dybere.

En Folge af den Oplosnings Tilstand, Niget saale-
 des befandt sig i, var, at Litteraturen bestandig sank dy-
 bere og dybere ned til en mærkelig Grad af Ubetydelig-
 hed. Medens adskillige Keisere begunstigede en Litteratur,
 der nærrede deres Forsængelighed, og søgte at erhverve sig
 en Art glimrende Popularitet ved at optræde som Indere
 af Videnskabelighed, andre derimod underkuede den af
 Frygt for de friere Ideer og republicanke Grundsætning-
 ger, som enkelte Skribenter lode fremskinne i deres Bærker,
 gif Hadrian og andre Keisere en egen Retning i deres Be-
 gunstiggelse af Litteraturen, idet de vel søgte at fremme den, men
 paa den anden Side betragtede den og alle videnskabelige
 Dannelsesanstalter med en ængstelig Mistænkelighed. Hans
 Efterfølgere ville ogsaa med en redeligere Villie begunsti-
 ge Litteraturen; men den havde allerede tabt saa meget,
 at det ikke mere paa nogen Maade kunde erstattes. Med
 Litteraturen sank Philosophien, der gaaer over til en
 pedantisk Affectation, og selv Repræsentanten for denne
 Tids Philosophie, Marcus Aurelius, fremtræder mere
 som en i sine Ansættelser noget indskrænket Mand, der sæt-
 ter en egoistisk Stolthed i sin stoiske Ydmyghed, end som
 en Mand, der er besjælet af en lys og klar Fattetevne og

en sand og ædel Iver for Videnskaberne. Ogiaa Sprogget maa lide under Tidernes Tryk; fra den hjærnefulde Kraft og rolige simple Besindighed forfalder det efterhaanden til en tom Stræben efter soulstige og pompose Udtryk og en dermed forbunden trættende Vidtloftighed, Uferstaaelighed og Mangel paa Gehalt. Dette robe alle Skribenterne fra Keisertiden med Undtagelse af meget faa; de maae boie sig for den stedse mere overhaandtagende Uvidenhed og Mangel paa Productivitet og Originalitet; de have ikke med sand Interesse gjennemtaenkt, hvad de vilde skrive, men kun overfladisk behandlet det.

Efter et langt ulykkeligt Tiderum fuldender Constantin den Store endelig alle de foregaaende Keiseres Bestræbelser, saa at Monarchiet først nu egentlig fremtræder i en aldeles afsluttet Form, hvori der næsten ikke er Spor tilbage af de gamle republikanske Indretninger. En Mængde Hofembeder og Rangclasser indføres, Riget selv faaer en til Tiderne mere passende og hensigtsmæssig Inddeling og Bestyrelse, Armeens Organisation forandres, og Alt faaer en bestemtere kraftigere Form, der var grundet i Constantins faste og uindskrænkede Villie, der maatte knuse Alt, hvad der stillede sig i Veien for hans Bestræbelser. Den Begivenhed, der fornemmelig gjør hans Nægjerung til Epoke i Verdenshistorien, er, at Christendommen naaer at blive Statsreligion, en Begivenhed, der maatte virke meget til dens videre Udbredelse. De Christne havde allerede længe været udsatte for Forfølgelser, der, hvor haarde de end have været, dog visnok ere udmalede med altfor sorte Farver af Kirkeskribenterne, maafee formedelst disses Sang til at fortælle Martyrhistorier.

Mange paadroge de sig velfortjent ved deres altfor vidt drevne tirrende Foragt mod Hedningerne, ved en eccentriske Lust til at være Martyr, og ved deres skjulte Fremtræden, der ofte bevirkede, at Keiserne ansaae dem for et politisk Partie, hvis Tendents gik ud paa at nedbryde hans Magt og forandre de bestaaende Forhold, og som de derfor paa enhver Maade maatte søge at tilintetgjøre. Nu bleve de Christne fra at være forfulgte selv Forfølgere og ligesaa intolerante, som deres Modstandere før havde været. Kirken maatte seire, og den Reaction, der indtraf under Keiser Julian, og som de selv havde forskyldt ved deres indbyrdes Stridigheder, deres Uforsønlighed mod de afsvigende Partier og deres maaskee altfor store Emigrerie og Hyllerie mod de foregaaende Keisere i Forbindelse med deres aandelige Svømmed — denne Reaction var af ingen saadan Betydning, at den kunde have skadelige Følger for Kirken. Tiden fordrede, at Christendommen gik seirende fremad; thi Neoplatonismens og Neopythagoreismens Mysticisme, der var traadt istedetfor den gamle Religion og havde afløst Oldtidens Myther, kunde ikke længere tilfredsstille de Mennesker, der søgte en stærk indre Trang til en Forsøning med sig selv og Verden og derfor tyede til en Lære, der lovede dem en saadan i fuldeste Maal. Hedenskabet havde overlevet sig selv, Religionen var uddød tillige med Uddøggelsen af Minderne om de gamle Guder, og den Utilfredshed, der maatte opstaae heraf, bevirkede, at man ved udskien- de Nydelser søgte en aandelig Veruselse, for at glemme de nærværende Sorger, eller forfaldt til en forsagt og fordærvelig Mandslappelse og Modløshed, der frembragte

en grændseløs Døertroe, og det er derfor især denne, Christendommen søgte at bekjempe, og hvis Overvindelse især bidrog til dens Glæde.

Under Constantins Efterfølgere gik det atter ligesaa ulykkelig med Riget, som tidligere; en Række af flette Keisere formaaede hverken at beskytte Riget mod de overalt indtrængende Barbarer, eller at beskytte sig selv med det bestandigt lurende Forraderie, der ligesom var et nødvendigt og naturligt Appendix til den romerske Keiserthronen. Qvader, Sarmater, Alemanner, Perser og Gothor gjorde bestandigt Indfald i Riget, Grændseprovincerne hærjedes og Sørenes moralske Kraft ødelagdes tilige med deres physiske. Theodosius den Store bragte atter for kort Tid Roilighed tilveie i det sønderlidte Rige og lagde i de færligste Diebliske en saa omfattende Virksomhed og en saa gjennemgribende Strengthed for Dagen, at han tilegnede sig en længe ukjendt Overmagt baade over Armeen og Geistligheden. Ved hans Død deltes Riget mellem hans Sønner, men istedetfor at dette skulde bidrage til dets Opkomst, blev det en Årsag til dets totale Adskillelse og fiendtlige Forhold, og en Kilde til en Mængde Ulykker for begge Stater. Honorius beseg den vestromerske Thronen under Formynderskab af Vandaleren Stilicho, medens Arcadius under Rufinus's Formynderskab blev Keiser i Orientens og Illyriens Præfecturer. Det østromerske Ministerium arbejdede mod Stilichos ærgjerrige Planer ved at foranledige et Indfald af Gotherne i Italien og Oproret i Afrika af Gildo. Neppe havde Stilicho forliget sig med Alarich ved en aarlig Tribut og Afstaaelsen af den vestromerske Deel af

Myrien, forend Hære af Vandaler, Svever og Alaner
 paany stormede ind over Rigets Grændser under Anfø-
 rel af Rhadagaisus, og skiondt Stilicho befriede Ita-
 lien for dem, kunde han dog ikke hindre dem i at bemæg-
 tige sig en stor Deel af Gallien (407), ligesaa lidt som
 han kunde tvinge de britanniske Oprørere Marcus, Gra-
 tian og Constantin. I Ravenna faldt han som Of-
 fer for Hofcabaler (23 Aug. 408), og hans Morder He-
 raclian belønnedes med Provindsen Africa. Hans Til-
 hængere toge deres Tilflugt til Vestgothernes Alarich, der
 efter deres Opmuntring rykkede ind i Italien. Rom
 maatte først kjøbe sig fri for hans Angreb (October 408),
 men da Honorius ikke vilde antage det sluttede Forlig,
 blev den atter besat (August 409), og Alarich lod endog
 Vypræfecten Attalus udnævne til Medkeiser. Herved
 blev det dog ikke; i August 410 indtog han paany Rom
 og lod den plyndre. Paa et Tog i Nedre-Italien døde
 han i samme Aar. Hans Efterfølger Athaulf sluttede
 Forlig med Keiseren, ægtede hans Søster Placidia og
 drog tilbage til Gallien. Honorius's Herredomme var
 saaledes blevet indskrænket næsten til Italien alene; thi
 Britannien var uafhængig, efterat Constantinus var dra-
 gen til Gallien, hvor han ved Gerontius's Forraderie
 maatte vige for Constantius, der ved at ægte At-
 haulfs Enke havde erholdt Overcommandoen i Gallien.
 Smidlertid var Spanien bleven næsten aldeles besat af
 Alanerne, Vandalerne under Godigisil og Sveverne
 under Hermanrich, medens Frankeren Pharamund
 opkastede sig til Hersker i Belgien, og Burgunderen Gun-
 darich ved Rhinen. Africa var i bestandigt Oprør mod

Keiseren; Heruler, Rugier og Svevler befandt sig i Noricum, Longobarder i Pannonien, og Ostgoether i Thracien.

Bed Honorius's Dod anmasjede hans Minister Johannes sig Keiserthronen ved Hjælp af de i den romerske Hær tjenende Hunner, men maatte snart vige for den østromerske Hær under Ardaburius og Aspar, der af Keiser Theodosius den Anden blev sendt for at hævde Thronen for den retmæssige Arving Valentinian den Tredie, Son af Constantius og Placidia. Som Formynderske bestyrede Placidia Riget i 25 Aar, men uden at være i Besiddelse af den nødvendige Kraft og de nødvendige Talenter til en saadan Stilling. Aetius's skændige Rænker forledte hende til at kalde Bonifacius bort fra hans Statholderskab i Africa; oprørt over denne Uafnømmelighed indbød han Vandalernes Konge Gonderich til Erobringen af dette Land. Denne havde just overvundet sine gamle Forbundne, Svever og Gøther, der i Forbindelse med en romersk Hær under Anførsel af Castinus havde søgt at sætte en Grændse for hans Magt, da Gesandterne ankom til ham med den fristende Indbydelse, som Vandalernes frigeriske Gemytter ikke kunde modstaae. Hans Efterfølger Genserich beredte sig allerede til at udskeibe sine Tropper til Africa, da et nyt pludseligt Anfald af Svevernes Konge Hermanrich nødte ham til at udsætte Toget, men neppe havde han tilstrækkeligt tugtet dem for denne Fornærmelse, førend han iværksatte sin Plan (Mai 429). For silde indsaae Bonifacius sin Bildfarelse; den kunde ikke rettes; Vandalerne gik feivrigt frem og, understøttede af Maurerne, sloge de den Hær, Placidia havde faaet udrustet ved den østro-

merſke Keiſers Hjælp. Bonifacius maatte forlade Africa, og efter en haarig Kamp havde Vandalerne undertvunget hele Nordkysten. Da Bonifacius kort efter ſin Ankomſt til Italien (432) blev dræbt i en Privatſtrid med Aetius, maatte denne af Frygt for Placidias Brede ſøge Tilflugt hos ſine gamle Venner Hunnernes Konge Rugula; underſtøttet med en Hær paa 60,000 Mand ryfkede han ind i Italien, og Placidia tvinges ikke blot til at tilgive ham men ogsaa til at tilbagegive ham hans forrige Embeder. Han tiltraadte atter Galliens Præfectur og viſte ſig her ſiden fra en værdigere Side ſom det ſynkende Riges ſidſte ufortrødne og kraftige Forſvarer.

Atter true nye Skarer af Barbarer begge de romerſke Riger. Rugulas Efterfølger Attila trænger i Epidſen for alle de hunniſke Folkeſtammer frem mod det øſt-romerſke Rige og odelægger de folkerigeſte Grændſeſtæder Sirmium, Singidunum o. ſ. Selv Conſtantinopels Mure nærmer han ſig, men uden at kunne lokke Theodoſius og hans Hær ud af deres Skjul. Ydmygende Fredſtractater bleve ſluttede og atter brudte; Geſandter bleve ſendte fra begge Sider; de keiſerlige bade ydmygt om Fred og bleve ſpottede, Hunnernes haanede Keiſeren ſelv i hans egen By, bebreidede ham hans Uſelhed og Troloſhed og truede med deres Herſkers frygtelige Hævn. Under diſſe Storme døde Theodoſius (d. 28 Juli 450) og efterfulgtes af ſin Coſter Pulcheria, hvis Gemal Marcian med en mærkelig Driftighed vover at optræde mod Attila. Skjøndt han kun foragtede diſſe Trudſler, udsatte han dog ſin Hævn og beſluttede forſt at angribe det veſt-romerſke Rige, hvortil han iſær bevægedes ved ſit For-

band med Genferich, der kun saae sin Redning for Romernes og Vestgothernes Hævn ved et saadant Angreb. Med en uhyre Hær drager Attila over Rhinen, odelægger alle Stæder, der ligge paa hans Vej, og standser ferst ved Aurelia (Genabum), der i Haab om Undsætning vover at modsætte sig ham. Den er allerede nærved at indtages, da Aetius ruller frem med en Hær af Vestgother, Franker, Burgunder, Sachser, Alaner og Ripuarier, og tvinger Attila til at trække sig tilbage til de catalauniske Marker, hvor han efter en haardnakket Kamp og et uhyre Nederlag maa vige for Aetius's bedre Tactik, men er dog stærk nok til allerede Aaret efter at angribe Italien, da hans Fordring paa et Egtekab med Keiserens Søster, den af sin Skamloshed berøgtede Honoria, var bleven afvist med Foragt. Aquileia odelægges aldeles; Vicenza, Verona, Pavia og flere Stæder lide samme Skjæbne, og Rom befries kun ved Pave Leo den Førstes kraftige Forestillinger. Til Italiens Held døde han Aaret efter, og hans Efterfølger Den sisisch maatte kjæmpe mod Oprør og faldt tilsidst i Kamp mod det østromerske Rige. Den yngste Son Iruak maatte trække sig tilbage til Scythiens Eletter, hvor Hunnerne snart bleve et Bytte for Avarer og Igourer, der massveit dros frem fra Asiens østlige og nordlige Lande. Gepidernes Konge Ardarich oprettede et uafhængigt Rige mellem Karpatherne og Pontus Curinus, og Ostgotherne besatte Pannonien fra Sirmium til Vindobona, medens de øvrige Folkelag, der havde maatte boie sig under Hunnernes Nag, atter tilrope sig de Lande, de forhen havde været i Besiddelse af.

Aetius ved ikke længe Frugten af sine Fortjenester; hans anmassende Stolthed frænkede Alle, og da han end og fornærmede Keiseren, dræbte denne ham med egen Haand ved en Audients, men leed selv Haret efter (455) samme Skjæbne efter Anstiftelse af Senatoren *Petronius Maximus*, hvis Husfru han havde frænket. Maximus besteg Keiserthronen og tvang *Valentinians* Enke *Eudoria* til at ægte sig; i sin Forbittrelse opfordrer hun *Genserich* til Hævn, da hans Flaade just laae ved *Siberens* Munding, efter at have erobret *Sicilien*. Fortvivlelsen opvakte et Oprør i *Rom*, hvorved Maximus myrdedes (12 Juli 455); men Intet formaade dog at redde *Vien*, der aldeles udplyndredes (15 til 29 Juli). Byttet og Fangerne, selv Keiserinden og hendes to Døttre, slæbtes ombord paa de vandalske Skibe, der lykkelig naaede *Carthago* efter et saa heldigt Tog. Forgjæves bad den østromeriske Keiser *Marcian* om *Eudorias* og hendes Døttres Frihed; først 362 sendte *Genserich* hende og den yngste Datter til *Leo*, Marcians Efterfølger. Den ældste *Eudocia* ægtede derimod *Genserichs* Son og Efterfølger *Hunnerich* og fødte ham *Sonnen* *Silderich*, der siden fulgte sin Fader i Regjeringen.

Saaledes var Staten nu sunken saa dybt, som det vel var muligt; Hovedstaden var ødelagt, den ene frugtbare Provinds efter den anden berøvet Riget, og Folket havde under denne Masse af overstrømmende Ulykker aldeles tabt Tilliden ikke blot til sine Herskere men ogsaa til sig selv og sin egen Kraft. Historiens *Nemesis* havde dog endnu ikke endt sin blodige Hævn; den fordræde at gjøre sin Ret gjældende til Hævn i enhver

frende over Folket for den Tid, da det i sin Overmod an-
 saae sig for Verdens Beherskere, med Vilkaarlighed styre-
 de Folkenes Skjæbne, med Grumhed tilintetgjorde Alt,
 hvad der vovede at modsætte sig dets uroffelige Villie, og
 selv valgte Nationernes Konger, der da maatte gaac i
 dets Ledebaand, og hvis Frihedsfølelse, dersom den stund-
 tom blussede op, maatte med Fasthed tugtes, Andre til
 Advarsel. Dette maatte gjengjældes efter Historiens Lo-
 ve, og een Ting skulde derfor endnu vederfares Folket for
 ligesom at sætte Kronen paa den Foragt, det fortjente,
 en Ting, hvis Ege intet Lands Historie kan opvise, og
 som tilmed nu ved Statens Slutning fremtræder i den
 skarpeste og sorgeligste Modsetning til hine gamle belem-
 melige Tider. En Mand fremtraadte, der uden selv at
 være Hersker eller at være født dertil, ja uden endog at
 være Romer, ringeagtede Keiserthronen for sin egen Per-
 son, men derimod ikke ringeagtede at besætte den efter sit
 eget Lykke med Keisere, der regjerede efter hans Villie og
 bleve affatte og myrdede, naar han frugtede for, at de
 skulde vove med egen Haand at gribe Regjeringens Lei-
 ler, og dog vovede disse Keisere aldrig at søge at afryste
 det forsmædelige og forkastelige Nag, han havde paalagt
 dem, ligesaa lidet som Folket nogenstunde kom til Bevidst-
 hed om sin egen Skjændsel og vovede at sætte en Grændse
 for hans bestandig stigende Magt. Denne Mand var Ri-
 cimer, af Fødsel en Svever af kongelig Slægt, og Son
 af den vestgothiske Konge Wallias Datter. Ligesom
 mange af sine Landsmænd var han i sin Ungdom traadt
 i romersk Krigstjeneste og her ved sin mageløse Tapper-
 hed og Forvovenhed udmærket sig saaledes, at han steg

fra den ene Post til den anden og endelig erholdt Overcommandoen over de romerske Hære i Italien. Derved erholdt han en afgjørende Indflydelse paa Keiservalgene og hele Regjeringen, som han misbrugte i den Grad, at han lod fire Keisere myrde, valgte selv tre og blev saaledes efterhaanden den egentlige Regjerende i Riget. En driftig Mand, en ubeieelig Villie og en kraftig Virksomhed besjælede ham, men hans Orgjerrighed var ubegrændselig, hans Herreskyge utømmelig, og derfor var Forsønlighed mod hans Modstandere utænkkelig, og hans Hævngjerrighed usluffelig. Man maa derfor ikke stole for meget paa en samtidig Digters Lovtaler, der, tvungen af Lidsomstændighederne, tillægger ham de ædleste og høieste Egenskaber og sætter ham liig med disses Repræsentanter i Oldtiden. *) Hans Liv kommer til at udgjøre et Afsnit af Keiserperioden og er uadskillelig forbunden med den Række Keisere, der efter Maximus's Død efterfulgte hinanden paa den romerske Throne, og hvis sorgelige Ekjæbne dog ikke kunde affkrække Andre fra at stræbe efter den samme farlige Hæder.

Oprøret i Rom, Maximus's pludselige Mord, Vandalernes Plyndring og Ødelæggelse af Hovedstaden tilligemed en ny uventet Landgang i Campanien frembragte en ulykkelig Misstemning over Riget. Man havde ingen

*) Sidon. Apollin. Carm. V, 335:

Qui tibi præterea comites, quantusque magister
Militiæ, vestrum post vos qui compulit agmen,
Sed non invitum? dignus, cui cederet uni
Sulla acie, genio Fabius, pietate Metellus,
Appius eloquio, vi Fulvius, arte Camillus.

Keiser og vidste heller Ingen, der var værdig til denne Post; en virksom og kraftig Regent behøvedes, men en saadan var det næsten umuligt at finde. Paa denne Maade svandt en Maaned hen, uden at Senatet endnu var kommet til noget Resultat af sine mange og stormende Raadslagninger; da overraskedes man baade behageligt og ubehageligt ved den uventede Efterretning, at Gallerne havde paa deres Landdag i Arelatum paa egen Haand valgt sig en Keiser i *Flavius Maecilius Avitus*, en Galler af Godsel, og at Vestgothernes Konge, *Theodorich den Anden* *), havde især ved sin Indskydelse bidraget hertil, en Omstændighed, der allerede maatte bevirke en ugunstig Stemning mod den nye Keiser, da Vestgotherne næsten bestandig havde været i Strid med det romerske Rige.

Avitus var født i Arvernernes smukke Land af en adelig Familie, der ved sin Trostæb mod de romerske Keisere havde erhvervet sig en udbredt Anseelse og Rigdomme. Af Naturen begavet med fortrinlige Anlæg havde han uddannet disse ved flittige Studeringer og derfor tilbragt største Dele af sin Ungdom med videnskabelige Beskæftigelser; Digtekunst og Veltalenhed havde allerede tidligt tiltalt hans opvakte og livlige Gemt; den romerske Ret og den romerske Historie havde han gennemstuderet, og

*) *Theodorich den Første* var efter en udmærket Regjerina, hvori han udstrakte sit Riges Grændser fra Liger og Rhodanus til Lusitaniens Grændser, falden i Slaget paa de catalauniske Marker (450). Hans Son *Thorismond* blev efter 10 Aars Regjering dræbt af *Ascalerius* efter sin Broder *Theodorich den Andens* Anstiftelse, der derpaa fulgte ham i Regjeringen; cfr. *Jornandes de rebus Geticis cap. 43.*

det var ikke alene disse saa at sige fredelige Videnskaber, der havde vundet hans Forskjærlighed. Hans stræbsomme Aand søgte en alsidig Udvikling, og han delte derfor sit Liv mellem hine og en Studering af Krigskunsten, forbunden med stadige Vaabenovesser.*) Herved tildrog han sig tidligt sine Medborgeres Opmærksomhed og Hengivenhed, saa at de betvoede deres vigtigste Anliggender til hans Omsorg, hvorpaa der allerede tidligt viser sig et Exempel. Formedest de mange Krige, Romerne under Valentinian havde maattet føre, og den store staaende Hær, der som Følge heraf bestandigt maatte underholdes, saae Constantius, Valentinians Svoger, der dengang var Stattholder i Gallien, sig nødsaget til uophorligt at udskrive nye Skatter og med Strengthed at udpresse dem af de allerede haardt medtagne Lande. Det fælleds Lod traf ogsaa Urvernerens Land; men da dette allerede var næsten udtomt ved Fjendernes idelige Angreb og Tog igjennem det, søgte de at befrie sig fra denne Byrde, der aldeles vilde ødelægge Landet, ved at sende en Deputation til Constantius, der skulde gjere ham Forestillinger mod disse nye Paalæg og skildre ham Landets ødelagte Tilstand. Uagtet sin Ungdom blev Avitus udnævnt til at staae i Epidjen for dette Gesandtskab; af Sidonius's Ord synes det at fremgaae, at det naaede sin Hensigt, da Constantius forbausedes over den unge Mands dybsindige Alvor

*) Sid. Apoll. VII, 174 sqq.:

Surgentes animi Musis formantur, et ille
 Quo Cicerone tonas; didicit quoque facta tuorum
 Ante ducum, didicit pugnans, libroque relegit
 Quæ gereret campo.

og kraftige Veltalenhed. *) Ikke længe efter blev han som Gidsel sendt til det vestgothiske Hof. Den gjensidige Spænding, der fandtes mellem hiint og det romerske Hof, og som var udsprungen af en Række foregaaende Stridigheder, søgte man ofte at udjævne ved at slutte indbyrdes Forlig og Overenskomster. Dette var dog ikke tilstrækkeligt til at hæve de to Magters idelige Mistanke; til end ydermere Sikkerhed gave de hinanden Gidsler, og da Avitus horte til en af Landets fornemste Familier, maatte Valget snarest falde paa ham. Ved det vestgothiske Hof tiltrak han sig snart Kong Theodorichs Opmærksomhed, der endog søgte at vinde ham for Planer, hvilke uden Tvivl ere gaaede ud paa at bringe en Forbindelse istand i Arvernerlandet mod Romerne; men disse frændede paa Unglingens Samvittighedsfuldhed og urokkelige Fædrelandskjærlighed. Imidlertid bevirkede dette Afslag dog, at han vandt Theodorichs og hans Sonners Agtelse og Vennskab og derved en Indflydelse hos Gotherne, som senere gjentagne Gange gavuede Riget og bidrog fortrinligen til at hæve ham selv paa Keiserthronen.***) Efter at have tilbragt flere Aar blandt Vestgotherne fik han Tilladelse til at vende tilbage til sit Hjem og tog da

*) Sid. Apoll. Carm. VII, 207—214:

*Eligitur primus iuvenis solus mala fractæ
Alliget ut patriæ, poseatque informe recidi
Vectigal; procerum tum forte potentior illic,
Post etiam princeps Constantius omnia præstat,
Indole defixus tanta, et miratus in annis
Parvis grande bonum, vel in ore precantis ephēbi
Verba senis.*

**) Sid. Apoll. Carm. VII, 214—250.

Tjeneste ved Aetius's Hær, da denne var bleven Statsholder i Gallien. Under ham tjente Avitus i flere Aar og deeltog i Krigen mod Vitthunger, Burgunder, Franker, Salier og Aloner, og maatte under en saa krigserfaren Feltherre som Aetius gennemgaae en god practisk Skole i Krigsvidenskaberne. At Avitus har udmærket sig i disse Krige og vundet Feltherrens Hødest saaledes, at denne udnævnte ham til Magister militum, er vistnok sandsynligt, men man kan alligevel ikke fæste Lid til Sidonius's øvrige overdrevne Roes, der tillægger ham alene alle Aetius's Heltegerninger.*) En kort Tid tilbragte han derpaa i Fred, men atter kaldtes han til Vaaben for sit Fædreland, der truedes, om just ikke af Giender, saa dog af en Ulykke og Fare, der forvoldte Staten en næsten større Skade. Vestgothernes Konge Theodorich den Første havde alt tidligere gjort et forgjæves Forsøg paa at erobre Arelate, men var ved Aetius's hurtige Fremrykken bleven nødsaget til at afstaae fra dette Forehavende. Atter tilbød sig en god Leilighed til at fornye disse Planer, da Aetius var beskæftiget med at tilbagedrive Burgunderne fra de belgiske Provindser. Med en rigelig udstyret Hær rykkede Theodorich derfor i Aaret 455 mod Marbo og begyndte en langvarig Belæiring. Aetius var forhindret i at drage Byen til Undsætning, og tre Aar forløb, inden hans Foretagender mod Burgunderne havde en saadan Fremgang, at han kunde overlade Eithorius en Deel af sin Hær for at føre mod Vestgotherne. Med denne forbandt Eithorius et stort Antal Scythier og Alaner, der

*) Sid. Apoll. Carm. VII, 251—242.

kom Leletropper gjorde Tjeneste mod Rigets Fiender. Disse vilde Skarer vare en sand Plage for Venner og Fiender; deres Plyndresyge turde Anførerne aldrig standse, for ikke at opirre den endnu mere, og de vare derfor en Odelæggelse for alle Lande, hvorigjennem de drog. Denne Ulykke traf nu Arvernerne, da Lithorius forte sin Hær gennem deres Land.*) Intet kunde eller vovede at modstaae dem, Byer bleve nedbrændte, Landet udplyndret og Indbyggerne dræbte, hvis de ikke itide flygtede for deres egne Forbundne til de befæstede Stæder. Synet af Fædrelandets Ulykker opmuntrede Avitus til at samle en lille Skare om sig, og med denne tilbagedrev han Fienden efter med egen Haand at have dræbt deres Anfører.***) Med deres Afmarsch var ogsaa Faren forbi, men Landet var allerede saa odelagt, at en lang Tid maatte hengaae, inden dets Saar kunde læges. Lithorius naaede imidlertid lykkeligt Narbos Mure og bragte Byen den længe ventede Undsætning. Gotheerne maatte efter et stort Nederlag trække sig tilbage i største Skyndsomhed til Tolosa, og bleve nu her beleirede af den af sit Held hovmodige og uforsigtige Lithorius. Ved et pludseligt Uheld fanges han, og hans Hær odelægges aldeles.***)) Med friske Trop-

*) Sid. Apoll. Carm. VII, 247:

Lithorius Scythicos equites tum forte subacto
 Celsus Arcmorico Geticum rapiebat in agmen
 Per terras Arverne tuas, qui proxima quæque
 Discursu, flammis, ferro, feritate, rapinis
 Delebant, pacis fallentes nomen inane.

***) Sid. Apoll. Carm. VII, 252—293.

***)) Idac. Chron. p. 19 ed. Scaliger. Salvian, de gub. VII, p. 164.

per trængte Aetius frem for at hævne dette Nederlag; men inden det kom til et Slag, sluttedes et Forlig imellem dem. Felt herrerne havde indseet, at den største Fare truede dem, hvorledes end Udfaldet blev, og fandt det derfor raadeligere at forebygge Følgerne ved at indgaae et Forlig, hvorved begge traf sig lige ærefuldt ud af Kampen; men Wren for dette Forlig tilkommer vistnok Avitus, der dengang var Præfect i Gallien, og ved sit Venkskab med Theodorich let kunde overtale ham til at opgive sine Planer mod Gallien. Dette er formodentlig Sammenhængen af denne Begivenhed, saa at man maa forkaste Sidonius's panegyriske Fremstilling, efter hvilken hele Gallien var i Theodorich's Magt, da der intetsteds fandtes Tropper eller Felt herrer at stille imod ham. Han lader ham derfor have ifinde at udvide sit Riges Grændser over Gallien, en let Sag, thi „non erat pugnare necesse, sed migrare“; da skulde Avitus være illet til ham og ved sine Forestillinger og sit tidligere Venkskab have bevæget ham til at fornye de tidligere Forbund og afstaae fra sine for Romerne udelæggende Planer. Alt en saa dygtig Felt herre som Aetius, der allerede stod i Epidisen for en Armee i det Nordlige af Gallien, saa ofte havde vidst i de største Forlegenheder at hjælpe sig og selv overvunden altid havde kunnet skaffe sig nye Kræfter til at seire, ikke skulde have kunnet og villet modstaae Westgotherne, er en Usandsynlighed, der forstærkes ved Betragtningen af, at Sidonius i sin Panegyrik søger at hæve sin Ewigefader over hele sin Samtid.*)

*) Sid. Apoll. 500—511:

Nil prece, nil pretio, nil milite fractus agebat

For en kort Tid traf Avitus sig atter tilbage, for under landlige Syssler og Studier af Retsvæsenet at udhvile sig efter sit anstrengende Præfectur.*) Dette Dium varede kun kort; thi nye Krige truede Landet, idet Attila rykkede frem med sine uimodstaelige Hunner. Aetius, der just opholdt sig i Italien, iler hurtigt til Gallien og overrastes her ved den Efterretning, at Vestgotherne havde besluttet ikke at deeltage i Galliens fælleds Forsvar men at modtage Fiendens Angreb i deres eget Land, en Beslutning, hvortil Attilas snedige Gesandtsskaber havde bevæget dem, da han bestandigt søgte at frembringe Menighed imellem Romerne og Gotherne. I denne fortvivlede Forfatning bevæger han Avitus til i Spidsen for Galliens anseteste Mænd, deriblandt Anianus, Biskop i Aurelianum, at drage til Tolosa og anraabe Theodorich om Hjælp. Hans kraftige Forestillinger bevægede Kongen til at opfylde de Pligter, der paahvilede ham som Romernes gamle Forbundne, saa at han med alle sine Tropper rykker Romerne til Hjælp.***) Unden Gang reddede Avitus altsaa sit Fædreland, og det var derfor naturligt, at han efter Aetius's og Valentinians Død blev af Keiser Maximus udnævnt til Overfeltherre i Gallien.***) I denne Post var han Galliens Belgjører, tilbagedrev de

Aetius; capto terrarum damna patebant
Lithorio. In Rhodanum proprios producere fines
Theodoridæ fixum, nec erat pugnare necesse
Sed migrare. sqq.

Sidonius var gift med Papianilla, Avitus's Datter.

*) Sidon. 512 sqq.

**) Sid. Ap. Carm. VII, 520—534. Idac. Chron. p. 19.

***) Sid. 361—392.

indtrængende Barbarer og søgte paa enhver Maade at gienopvække Galliens Velstand. Da han indsaae, at det kun var muligt at opretholde den romerske Magt i Gallien, naar der bestod et trofast Forbund med Gøtherne, tog han ikke i Betænkning selv at reise til Theodorich den Anden, for personlig at bringe det istand paaany. Theodorich og hans Raad forbausedes ved at see den romerske Statholder komme til dem og lode sig let overtale af en Mand, der havde vundet Venners og Fienders Agtelse i saa høj en Grad.*) Medens han endnu i dette Anliggende opholdt sig i Tolosa, naaede Efterretningen om Keiserens Død og Roms Udteggelse af Vandalerne hertil og frembragte en forunderlig Stemning, en Fristelse for Theodorich til at begynde en Krig, der ikke kunde Andet end have det heiligste Udsald for ham. Dog seirede hans Rettskaffenhed og Venskab for Avitus, og han var saa langt fra at lægge Planer til sit Riges Udvidelse, at han endog tilbød ham den romerske Keiserthron og lovede ikke alene at understøtte ham i at erholde den, men endog at forsvare det romerske Rige mod dets talrige Fiender. Længe vægrede Avitus sig for den farlige Hæder; men Theodorich overvandt hans Betænkneligheder ved at forestille ham, at Ingen forurettedes derved, men at det tværtimod vilde være til største Nytte for det saa haardt medtagne Rige.***) Han gav efter for hans Overtalelser, og

*) Sidon. 599 sqq.

**) Sidon. Ap. VII, 307 sqq.:

Dii si vota secundant,

Excidii veteris crimen purgare valebit

Ultio præsentis; si tu dux inclyte solum

den tiende Juli udraabes han til romersk Keiser af de vestgothiske Tropper i deres egen Hovedstad, et Keiservalg altsaa, foretaget af et fremmed oftest fiendtligt Folk og udenfor det romerske Riges Grændser.*) Avitus har maattet føle det Urigtige heri; thi han opsatte at modtage Valget, indtil det kunde confereres paa en virkelig romersk Forsamling. Dertil tilbød sig snart en passende Leilighed; thi den femtende August pleiede den galliske Adels at samles i Arlate for at raadslaae om deres fælleds Anliggender. Theodorich begav sig herhen, ledsaget af sine Brødre og en gothisk Hær, og efter hans Forslag udraabtes nu Avitus til romersk Keiser af den forsamlede Adels, enten de bleve ledede dertil af Frygt for Theodorichs Hær, eller de selv nærede en saadan Afgøelse for Avitus, at de kun i ham saae Rigests Redning.**)

Augusti suebas nomen. Quid lumina flectis?
 Invitum plus esse decet, non cogimus istud
 Sed contestamur. Romæ sum te duce amicus,
 Principe te miles. Regnum non præripis ulli
 Nec quisquam Latias Augustus possidet arcus;
 Qua vacat, aula tua est. Testor, non sufficit istud,
 Ne noceam, atque tuo hoc utinam diademate fiat,
 Ut prosim. Suadere meum est, nam Gallia si te
 Compulerit, quæ iure potest, tibi parcat orbis;
 Ne pereat.

*) Gregor. Turon. II, 2. Idac. p. 20.

**) Idac. Chron. p. 20. Cassiod. Chron. p. 567. Victor Tunun. p. 2: Avitus vir totius simplicitatis in Galliis imperium sumit.

f. Sid. Apoll. Carm. VII, 578:

Concurrunt proceres ac milite circumfuso
 Aggere composito statuunt ac torque coronant

Valg kunde hverken behage Senatet i Rom eller den øst-romerske Keiser; Senatet fandt det stridende mod dets Ret, at en Provinds paa egen Haand valgte en Keiser for hele Riget, og den østromerske Keiser fandt ligeledes sine Rettigheder krænkede, da hans Forgængere havde anmasset sig ligesom et Patronat for den vestromerske Keiserthrone, og hertil kom, at Senatet havde anmodet Marcian om deels at sende en Hær til Rom for at hjælpe dem mod Vandalerne, deels at medvirke ved det nye Keiservalg. Imidlertid fandt Marcian det dog klogest at tilside sætte sin egen Forfængelighed og sendte derfor af sig selv et Gesandtskab til Avitus for at lykønske ham til hans Thronbestigelse og tilbyde ham sit Venkab og Forbund. Betragtningen af Rigets ulykkelige Forhold og de sorgelige Følger, en ellers vundgaelig Krig mellem Italien og Gallien vilde have, har formodentlig bevæget ham til denne Gftergivenhed, maaskee ogsaa hans temmelig høie Alder og en medfødt Læthed.*)

Da Marcian paa denne Maade havde stadfæstet Valget af Avitus, udsatte han ikke længere sin Reise til Rom. Her blev han modtagen af Pobelens larmende Jubel, medens Senatet og Adelen afholdt sig fra de sædvanlige Lykønskninger til hans Thronbestigelse; i den Grad havde dette Keiservalg krænket deres Stolthed, at de ikke engang af Hensyn til Statens Interesse vilde opgive Noget af

Castrensi moestum, donantque insignia regni.

Iam prius induerat scias de principe curas.

- *) Idac. p. 20: *Legati pro amicitia a Marciano mittuntur imperatori, et sic Marcianus et Avitus concordēs principatu imperii Romani utuntur.*

en tom og saa ofte ubenyttet Ret. Noget maatte Sena-
tet imidlertid gjore, og det anmodede derfor Avitus om
at opslaae sin Residens i Rom istedetfor i Ravenna, og
at overtage Consulatet i det folgende Aar. Tiltraedelsen
blev feiret den første Januar med stor Pragt og forherli-
get ved en Panegyrik af Keiserens Svigersøn Sidonius,
et Digt, der svulmer af den fadeste Smiger, af Overdri-
velser og Fordreielser af Sandheden og ender med en
Spaadom om den lange lykkelige Regjering, Avitus nu
skulde begynde, og det lykkelige Aarhundrede, der nu var
oprunden for Verden.*)

At Theodorich havde oprigtigen meent sit Lovte mod
Avitus og Romeriget, fik han snart Leilighed til at vise.
Rechiar havde i Aaret 447 fulgt sin Fader Rechi-
la i Herredømmet over Sveverne og kort efter ægtet en
Datter af Vestgothernes Konge Theodorich den Første.
Allerede dengang havde han viist en skjændig Grusomhed,
idet han paa Tilbagereisen fra Tolosa, hvor hans Bryl-
lup var bleven celebreret, til sin Hovedstad Emerita havde
pludselig og uden foregaaende Krigserklæring overfaldet
den romerske By Lerida, bortslæbt en Mængde Fanger
og udplyndret hele Districtet om Saragosa. Romerne
havde ikke kunnet hævne denne Handling, men maatte lade
sig noie med at forsvare de to Provindser, de endnu
havde tilbage i Spanien, nemlig Carthaginiensis og Tar-
raconensis. Rechiar's Urgjerrighed og Herksesyge lode sig
ikke tilfredsstillende ved det Held, han allerede havde havt;

*) Sid. Apoll. Carm. VII, 386 sqq.

**) Idac. Chron. p. 19.

et større Maal laae for hans Dine, og Herredømmet over hele det romerske Spanien med sine frugtbare Strækninger langs med Middelhavets Kyster var saa tillokkende for ham, at han ikke kunde modsaae en Fristelse, der endnu forstøredes ved Hensyn til den svage Besætning, Romerne havde paa disse Puncter. En gunstig Veilighed tilbød sig for ham til at iværksætte disse Planer ved den forvirrede Tilstand, Riget befandt sig i ved Begivenhederne efter Valentinians Død; Ingen ventede han vilde modsætte sig ham; thi Romerne vare beskæftigede mere end nok med deres egne Sager, og fra Vestgothernes Side kunde han naturligviis Intet frygte, da deres Konge var hans Svoger. Med en stor Hær oversvømmer han derfor pludselig de romerske Provindser, ødelægger og udplyndrer Landet.*) Avitus sender strax ved Efterretningen herom Comes Fronto til Rechiar for at gjøre ham Foreskillinger herimod og erindre ham om de gamle Forbund, Romerne havde indgaaet med Sveverne. Da dette ikke hjalp, anmoder han Theodorich om ved sin Indflydelse hos Svogeren at standse hans Fiendskaber. Theodorich sender strax Gesandter til Rechiar og beder ham venstabeligen om ikke blot at gaae tilbage til sine egne Lande, men ogsaa for Fremtiden afholde sig fra „saadanne Foretagender, der kun vilde skaffe ham selv Had.“ Hovmodigen svarer Rechiar ham: Dersom Du knurrer herover, vil jeg komme til Tolosa, hvor Du regjerer; har Du da Mod, saa modstaae mig!***) Et saadant Svar maatte irritere den frigeriske Konge. Han slutter strax

*) Idae. Chron. Iornandes de rebus Geticis Cap. 44.

**) Iorn. l. c.

Fred med de Folkeslag, han da var i Krig med, og rustet sig mod Sveverne. Med en stor gothisk Hær og understøttet af Burgundernes Konger Goudiacus og Silperich, rykker han ind i Spanien og møder Fienden ved Floden Urbicus paa Eletten Paramus. Her kom det til et blodigt Slag; Vestgotherne med deres Konge i Spidsen kjæmpe med største Tapperhed, og endelig maae Sveverne naattet deres haardnakkede Modstand vige. Deres Hær leed et fuldstændigt Nederlag og blev aldeles adspaltet; Rechiar selv flygter haardt saaret og forfulgt af Fienden til Byen Portus Cale *) i Lusitanien. Theodorich følger med hele sin Hær, udplyndrer og odelægger alle de Stæder, der ligge paa hans Vej, og ankommer endelig til Byen Bracara, som han erobrer ved Storm den 28de October. Da denne havde lidt den samme Skjæbne, fører han Hæren i største Hast til Portus Cale, hvor man vidste, at Rechiar endnu opholdt sig. Forskrækket over Fiendens hurtige Fremrykken, gaar Rechiar ombord paa et Fartøi for saaledes at undkomme fra sine forbittede Fiender; men Modvind og stærke Storme kaste ham tilbage til Durius's Munding, hvor han fanges og overgives Theodorich, der uden Opsættelse lader ham henrette.**)

Ved Emeritas paafølgende Erobring var den sveviske Magt næsten aldeles knækket, og Theodorich kunde lade Nationen aldeles tilintetgjøre, da Jugen var istand til længere at

*) Idac. Chron. Isidor Chron. Portus Cale er det nuværende Porto.

***) Iorn. c. 44. Idacius beretter, at Theodorich holdt ham fængsel indtil December Maaned, da han lod ham dræbe af Frygt for urolige Bevægelser blandt Sveverne.

modstaae ham. Alligevel skaaede han Levningerne af den, besalede sine Tropper lat skolde inde med Fiendtlighederne, inddrog det Land, han havde erobret, under den gothiske Throne og udnævnte til Svevernes Konge en vis Achilypus af den varniske Folkstamme, der havde fulgt ham paa dette Tog.*) Lange varede dennes Regering ikke; opmuntret af Sveverne, der ikke kunde finde sig i det gothiske Herredomme, og tillige selv opblæst af den Magt, han havde faaet, nægtede han at opfylde Theodorichs Befalinger og optræder som uafhængig Konge imod ham. Det Mod og den Tapperhed, han forhen havde vist, og som havde forskaffet ham Theodorichs Indest, forsvandt pludselig, da denne sendte en Hær imod ham. Med største Væthed overvinder den ham allerede i det første Slag; han bliver fanget og strar halslugget. Atter vare Sveverne i Theodorichs Magt; de maatte befrygte Alt af hans Vrede og sendte derfor deres Biskopper med ydmyge Bønner til ham, for at bede om Tilgivelse. Med Rigelse modtog han dem og tilfagde dem ikke blot Tilgivelse for deres Landsmænd, men tillod dem endog saa at vælge sig en Fyrste af deres egen Nation, der skulde være Vasal af de vestgothiske Konger. Dette skete kort efter, idet Sveverne valgte Remismund til Konge.**)

*) Iorn. l. c.

***) Iorn. Cap. 44. Idac. Chron. p. 20. Af dennes Beretning sees, at Theodorich ikke undertvans hele den sveviske Nation, men kun de i Lusitanien og i det Sydlige af Gallæcien boende Stammer, medens de nordligere Stammer forsvarede deres Frihed imellem Gallæciens Bjerge og her

Midt under Krigen i Spanien blev Theodorich pludselig overrasket af den ubehagelige Efterretning, at Avitus's Regjering allerede var tilende.*) Keiserværdigheden havde istedetfor at anspore hans Virksomhed havt en slæpende Indflydelse paa ham. Hans forrige Arbejdsomhed og kraftige Udholdenhed forsvandt i den ny Vres Glæde, og han forfaldt efterhaanden til en Yppighed, der forledede ham baade til et udskriende Liv og til bestandig at krænke Senatet**); til denne Egegyldighed for Regjeringen kom hans egen Uklogskab, idet han betroede Rigets Anliggender til Mænd, paa hvis Trofasthed enten mod ham selv eller Riget han ikke kunde stole. Efter Roms Indtagelse havde Genserich fortsat sine ødelæggende Tog og gjort alle Middelhavets Kyster til Gjenstand for sine idelige Plyndringer. Et nyt Tog beskæftigede ham; en anseelig Flaade og en stor Krigshær blev rustet for atter at plyndre Italiens og Galliens Kyster. Ved den turde Avitus ikke sende nogen anden Anfører end Ricimer, som dengang var Anfører for de fremmede Leietropper i Rom og ved disse vilde Skarer havde vidst at tilegne sig en Magt, som allerede burde have affrækket Keiseren fra at sætte ham over en endnu større Hær. Med den romerske Flaade løb han ud fra Havnen ved Ostia og traf den

valgte sig en uafhængig Konge, ved Navn Valdra. Det er med disse, at Theodorich begyndte en ny Krig i Aaret 457.

*) Iorn. reb. Get. i cap. 44 og 45 omtaler aldeles ikke Avitus, men nævner derimod senere hans Søn Decius (Hecdicus) som filium imperatoris Aviti, qui ad paucos dies regnum invaserat.

**) Gregor. Turon. II, 11.

vandaliske Flaade ved Corsica, hvor han kjæmpede med en saadan Tapperhed og et saadant Held, at den fiendtlige Flaade maatte med stort Tab og i største Skynding flygte til Africa.*) Ved denne udmærkede Seir erhvervede Ricimer sig den største Anseelse baade hos Senatet og Folket i Rom, hvis Frelser han havde været, og hos Hæren, der fandt, at han var sin Tids eneste Feltherre**), hvis Vink den derfor ubetinget burde lyde. I Triumph vendte han tilbage til Rom, og da Avitus just paa den Tid var reist til Arelate i galliske Anliggender, brød derved lettere den Uvillie frem, som længe hemmeligt var næret imod ham. Senatet var opbragt paa ham, fordi han ikke var valgt af det og bestandig viste det en saarende Ringcagt; Ricimer hadede ham, fordi han havde opmuntret sine Venner Vestgotherne til Krigen mod Sveverne, og Efterretningerne om disse hans Landsmænds sorgelige Krig, der truede med deres totale Undergang, maatte naturligtvis opfordre ham til at forsøge ethvert Middel, hvorved han muligvis endnu kunde redde dem. Hans Opfordring blev uden Vægring adlydt af Senatet, der maaskee endog vilde have frygtet for at afflaae ham Noget; det erklærede strax Avitus assat og overdrog Ricimer at varetage Statens Interesser indtil et nyt Keiservalg kunde bringes istand. Da Keiseren erfarede dette, søgte han vel Hjælp hos Vestgotherne; men deres Konge opholdt sig med sin Armee i Spanien og kunde under de daværende Omstændigheder ikke hurtigt nok for-

*) Idæe. Chron.

**) Iorn. de reb. Get. Cap. 43.: vir egregius et pæne tum in Italia ad exercitum singularis.

lade dette Land.*) Han blev derfor nødt til at begive sig med sine faa galliske Tropper til Italien, hvor Ricimer allerede var rykket ham imøde indtil Placentia. At indlade sig i Kamp med en dygtig Feltherre og en øvet og tapper Hær havde naturligvis et uheldigt Udfald for Avitus, og han maatte efter en ubetydelig Kamp overgive sig til sine Fienders Naade. Ricimer foragtede hans Svaghed og fandt ham i den Grad uskadelig, at han tilfredsstillte sin personlige Hævn ved at gjøre ham til Biskop i Placentia.**) Senatet var ikke tilfreds med denne Degradation; det fordrede hans Liv, af Frygt for, at han muligens siden skulde faae Leilighed til at hævne sig ved Westgothernes Hjælp. Da Avitus saaledes maatte svæve i bestandig Frygt for sit Liv, søgte han at undsløve sine Fienders Uforsønlighed ved en hurtig Flugt. Han havde isinde at tye til sit trofaste Gallien; men undervejs døde han paa Alperne (den 16de October).***) Herfra blev hans Legeme siden bragt

*) Idac. Chron.: Gothorum promissis destitutus auxiliis.

**) Victor Tunun. Chron. p. 2: Ricimerus Patricius Avitum superat, cuius innocentiae parcens Placentiae civitatis eum episcopum facit.

***) Cassiod. Chron. Paull. Diacon. I. XVI in. Gregor. Tur. II, 11. Euagr. Hist. Eccles. I. II, c. 7: μετά δὲ αὐτῷ Μάξιμον βασιλεὺς Ῥωμαίων Ἀβίτος μῆνας ὀκτώ· τούτου δὲ τὸν βίον λιμῶ μεταλλάξαντος, Μαϊουρίνος δεύτερον ἔτος τὴν βασιλείαν κατέσχευ. cfr. Nicoph. Call. Hist. Eccles. XV, 11. Efter disse to Forfatteres Beretning har Avitus altsaa taget Livet af sig ved Hunger, et Skridt, høortil hans fortvivl. de Forfatning kan have bevæget ham. Dette bekræftes ved Idacius's Udtæring: imperio caret et vita, der synes at antyde, at han mistede baade Regjeringen og Livet

til Anen Brivas i Arvernerlandet og der begravet ved Siden af Martyren Julian.*)

Efter Avitus's Dod regjerede Ricimer alene det romerske Rige igjennem Senatet, der ikke kunde vove at handle imod den mægtige Feltherres Villie. Theodorich fortsatte sin begyndte Krig i Spanien, og i Gallien udmædte en stor Forbittrelse over den Maade, hvorpaa man havde behandlet Keiseren, indtil den endelig bred ud i en aabenbar Opstand. Paa denne Maade svandt Resten af Aaret 456 hen, uden at noget Keiservalg blev truffet, medens tillige Ricimer i Stillehed ponsede paa at befæste sin Magt ved at hæve en Mand paa Thronen, paa hvis senere Taknemmelighed han kunde stole. I Begyndelsen af det følgende Aar døde den østromerske Keiser Marcian, hvis Regjering, om den end ikke havde været glimrende ved store Krigsbedrifter, dog udmærkede sig ved en fælden Rolighed, der skyldtes Keiserens rene Sæder og utrættelige Iver for Religionens Opretholdelse.**)

paa en voldsom Maade. For λιμῶ læses ogsaa λοιμῶ, altsaa af Pest.

Euagrius og Nicephorus stemme ogsaa overeens i, at hans Regjering varede i otte Maaneder; han maa altsaa være bleven affat i Marts og have levet i Placentia indtil October Maaned (sfr. Theoph. p. 94). Urigtig er derimod Idacius's Beretning, at han døde tertio anno imperii.

*) Brivas er det nuværende Brioude Glise ved Loirefloden. En Galler, Victorius, der af den vestgothiske Konge Eurich blev udnævnt til Stattholder i Arvernerlandet, lod her siden bygge en stor Kirke og opkaldte den efter Martyren Julian. sfr. Greg. Tur. de glor. Mart.; hist. Franc. II, 20. Fredegar. Chron. IV, 13. Sid. Apoll. Propemptic. ad libell. v. 17.

**) Euagr. Hist. Eccles. II, 8: ἔπτα μὲν μόνους ἔτεσι τῆν

ingen Vorn efterled sig, gif Thronen over til den thraciske Felttherre Leo, efter Anbefaling af Aspar, der under Marcians Regjering havde havt en udbredt Indflydelse ved Overcommandoen over Hæren, men selv ikke kunde besige Thronen baade formedelst sin arianske Troesbekjendelse, og fordi han var Alaner af Fødsel. Leo blev derfor udraabt til Keiser og den syvende Februar kronet og salvet af Anatolius, Patriarch i Constantinopel. Hans første Regjeringshandling var ifølge det allerede tidligere berorte Patronat, de østromerske Keisere havde tiltaget sig, henvendt paa Rom, der allerede længe havde været uden Keiser. For at dette ikke skulde forvolde Riget altfor stor Skade, indgif han en Forbindelse med Ricimer og udnævnte Julius Valerius Majorian til Overfælttherre, for herved strax at bane ham Veien til Keiserthronen.

Om Majorians Slægt vides kun Lidet. Han var en Datterføn af den Majorian, der af Gratian var bleven udnævnt til Anfører for Armeen i Illyricum og under Theodosius havde udmærket sig i Krigen mod Gøtterne.*) Hans Fader tjente i Aetius's Hær i en Art

βασιλείαν διακυβερνήσας, μνημῆϊον δὲ ὄντως βασιλικὸν καταλειπὼς παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις. Han feiler i at henfætte hans Død til Severus's Regjering, da denne først besteg Thronen 461.

*) Sid. Apoll. Carm. V, 107:

Fertur Pannoniæ, qua Martia pollet Achintus
 Illyricum rexisse solum cum tractibus Istri,
 Huius avus, nam Theodosius, quo tempore Sirmii
 Augustum sumpsit nomen, per utramque magistrum
 Militiam ad partes regni venturus Eoas
 Maiorianum habuit.

af Svæstrebemøde og havde her udmærket sig ved sin ubestrikkelige Redelighed og strenge Sparsemmelighed med Statens Indtægter. Oftere tilbød ham anseelige Hædersposter ved det romerske Hof; men et saa inderligt Vennskab forbandt ham med Aetius, at han ikke vilde forlade ham i hans anstrengende Virksomhed.*) Under Faderens Dine erholdt han en fortrinlig Opdragelse, og i Aetius's Veir erhvervede han sig en sjelden Krigserfarenhed og deltog i alle hans Tog, hvori han stedse udmærkede sig i den Grad, at han endog fordunklede den gamle Feltherre, ligesom han ogsaa ved sin Gævmildhed vandt Alles Hengivenhed, der kom i Berøring med ham.***) En Uenighed mellem ham og Aetius gav Anledning til, at Faderen befalede ham at forlade Hæren og trække sig tilbage til Landlivets Ensomhed, hvor han med Iver dyrkede Retsstudiet.***) Efter Aetius's Død traadte han igjen ind i den romerske Hær og vandt overalt Roese og Berømmelse. Ricimers Vennskab havde han tidligt vundet og

*) Sid. Apoll. Carm. V, 116 sqq.:

Hunc socerum pater huius habet vir clarus et uno
 Culmine militiæ semper contentus, ut unum
 Casibus in dubiis iunctus sequeretur amicum.
 Non semel oblatis tentavit fascibus illum
 Aëtio rapere aula suo, sed perstitit ille.

Erat ille, quod olim

Quæstor Consulibus tractabat publica iura
 Aere suo; tantumque modum servabat, ut illum
 Narraret rumor iam rebus parcere nati.

***) Sid. Ap. 149:

Pauper adhuc iam spargit opes, ingentia suadet
 Consilia, et sequitur; totum quod cogitat, altum est.

*) Sid. Ap. 290 sqq.

blev derfor ved dennes Indflydelse hævet til høiere Poster. Da Alemannerne kort efter Avitus's Død vare hemmeligt gaaede over de rhætiske Alper og truede med et Indfald i Italien, sendtes Majorian imod dem og tvang dem til at trække sig tilbage. *) Dette foregedes hans Berømmelse og den Beundring, Folket allerede nærrede for ham, skjønt maaskee for en stor Deel nærret ved Ricimers Machinationer. Da han fra dette Tog drog tilbage fra Rom, blev han i Nærheden af Byen udraabt til Keiser, en Udnævnelse, som Senatet efter Ricimers Opfordring havde givet Anledning til og strax stadfæstede, da han havde tilmeldt det sin Udnævnelse i en Skrivelse, der aander Erbødighed mod Rigets overste Raad og en hidtil længe ukjendt Gædrenelandskjærlighed, **) ligesom ogsaa Leo bekræftede den, da han i Majorian ventede at finde en Felt-herre, der var Vandalerne voren. ***)

Saa snart Majorian under almindelig Jubel var ankommet til Rom, henvendte han til Alles Glæde først sin Opmærksomhed paa Rigets indre Styrelse, der under alle de foregaaende Keisere var bleven forsømt i en utrolig Grad, og hvoraf Folgen havde været en Mængde Misligheder. Da der intetsteds havde været Tilsyn med Indkrævningen af Statens Indtægter, havde der i Forvalt-

*) Sid. Ap. Carm. V, 575—583.

Alemannerne's Hær bestod rigtignok kun af 900 Mand, og maaskee ikke engang af saa mange.

**) Maior. Novell. tit. 4.

**) Marc. Chron.: Leo Marciano defuncto successit, cuius voluntate Maiorianus apud Ravennam Cæsar est ordinatus, cfr. Cassiod. Chron. Idac.

ningen af denne Deel af Gimantjerne længe hersket den største Noorden. Statholderne havde paa mange Steder opkrævet Skatter og paalagt nye uden behørig Control; paa andre Steder havde det været umuligt at erholde dem formedelst Indbyggernes Fattigdom og Landenes udpinte Tilstand, ligesom det vel heller ikke var sjældent, at Statholderne beholdt Skatterne men beholdt dem for deres egen Person. For at bringe nogen Orden heri eftergav Majorian alle Restancer og alle de Fordringer, Staten kunde have paa hvilkensomhelst Borger. Denne Forordning maatte lette Manges Bekymringer, der ikke med deres bedste Villie eller uden aldeles at odelægge deres Formuesomstændigheder kunde opfylde deres Forpligtelser i denne Henseende mod Staten, men nu derimod kunde vente en lysere Fremtid, da de saae Staten selv komme dem til Hjælp i deres Nød.*) Da fremdeles Statholderne eller deres Betjenter hidtil havde indkrævet Skatterne ofte med uhyre Strenghed eller med de ubilligste Fordringer, og dertil foragtede enhver Modsigelse eller Protest, der kunde gøres imod dem af Byovrighederne, befalede Keiseren, at herefter skulde disse Communalembedsmænd paa Statholdernes Vegne besørge Opkrævelsen og holde usigtigt Regnskab over Indtægterne, hvilket de paa bestemte Tider skulde tilstille Provindsstatholderen. Ved denne Foranstaltning gjenerholdt Magistraterne i Byen deres længe forsvundne Anseelse ligeoverfor den romerske Statholder, tilmed da det blev gjort dem til en Pligt, de ikke paa nogen Maade maatte unddrage sig, atter at

*) Novell. Maior. tit. IV.

tiltræde de Embeder, de tidligere ved Ghicaner fra Statholdernes Side vare blevne nødte til at forlade.

For endvidere at beskytte de ringere Borgere mod Forurettelser af deres Magistrater eller af Folk, der ved deres Stilling og Rigdomme havde nogen Indflydelse i Stæderne, fornyede han et Embede, der i Tidernes Løb næsten var forsvundet. Han bestemte nemlig, at hver Provinds skulde vælge den Mand, til hvis Redelighed og Ubesliffelighed man havde meest Tillid, til at paasee, at Magistraterne i intet Tilfælde overtraadte deres Pligt, at det ringere Folk ikke blev undertrykket af de Mægtigere, hvis Voldsomheder imod det næsten altid hidtil vare hengaaede ustraffede, og at der overhoved Intet skete fra Magistraternes eller Statholdernes Side, hvorved Folkets Interesser bleve krænkede, om det endog skete i Keiserens Navn. Disse Mænd kaldtes Defensores Civitatum.*) Ved denne Indretning paalagdes alle Provindsembedsmænd et fast Vaand til at holde sig Lovene efterrettelige; thi disse Defensores maatte altid være Mænd, der havde et uafhængigt Livsunderhold og ikke stode i nogen Forbindelse med Magistraterne, hvorved de kunde ledes til en partisk Fremgangsmaade.

Med Hensyn paa Klostrene og navnlig Nonneklostrene havde der allerede længe fundet Misligheder Sted. Man havde havt Exempler paa, at Børn af deres Forældre vare blevne tvungne til at gaae i Kloster, og ved flere Leiligheder havde det vist sig, at ikke den frie Vil-

*) Allerede Valentinian havde indført dem i Aaret 365. sfr. Codex Justin. lib. I, tit. 33 l. 1.

lie men al Slags Underfundighed havde bevæget unge Fruentimmere til at forfage Verden og lade sig indespærre i Klostrene. Majorian fandt dette stridende mod Wienskafeligheden, og for saa meget som muligt at sætte en Grændse for en saadan Fremgangsmaade, befalede han, at ingen Jomfrue maatte tage Cloret for sit fyrgetvøende Nar; hvis dette blev overtraadt, skulde Forældrene betale en Trediedeel af deres Formue i Bøde. Hermed stod i Forbindelse de Love, han udstedte med Hensyn til Felteformerelsen, idet han paalagde enhver Enke under fem og fyrgetvøe Nar atter at giwte sig inden fem Nar efter Mandens Død; i modsat Tilfælde skulde Halvdelen af hendes Formue strax tilfalde hendes Arvinger, eller, fandtes disse ikke, da Staten. Som Straf for Wgteskabsbrud blev fastsat Confiscation af Formue og Landsforviisning.

Ved de gjentagne Erobringer og Plyndringer af Rom var dens fordom saa pragtfulde Udseende blevet betydeligt skjændet. Mange stolte Bygninger laae i Gruus, andre havde mistet deres gamle Gier og vare komne i Hænderne paa Folk, der enten ikke havde tilstrækkelig Formue til at vedligeholde deres Pragt eller mauglede Interessee og Smag for det. Ved Opførelsen af nye Bygninger ja endog ved Restaurationen af ældre var det blevet almindeligt, at man forskaffede sig Materiale ved at nedrive de gamle Paladser, uden nogen Agtelse for deres antike Præg og architectoniske Mærkværdighed, blot fordi dette var en billigere og lettere Maade at erholde det paa. Paladsernes Marmor blev endog Gjenstand for Handel, og Følgen maatte altsaa blive, at Byen næsten Dag for

Dag blev mere og mere vanziret. En Fædrenelandsven, som Majorian, maatte ærgre sig over en saadan næsten barbarisk Fremgangsmaade, og med Strængighed søgte han derfor at standse dens videre Udbredelse. Enhver, der vilde have en gammel Bygning nedrevet, blev det strengt paalagt at henvende sig til Dyrigheden, Senatet eller Keiseren og godtgjøre Nødvendigheden deraf; i Tilfælde af at Dyrighederne ikke tilbørligt iagttogte dette, blev der fastsat for dem en i Forhold til Forbrydelsen temmelig streng Straf, nemlig en Mulct af 50 Pund Guld, ligesom og den, der viste Ulydighed mod Edictet, skulde straffes paa en næsten altfor grusom Maade.*)

Medens Majorian ved denne Række af Foranstaltninger søgte at affkaffe eller raade Bod paa Misbrug, der havde indsneget sig i Riget, fik han Leilighed til at fremtræde som Kriger, for ogsaa i denne Retning at gjøre sig fortjent af sit Rige. Vandalerne havde efter deres uheldige Kamp med Ricimer i lang Tid afholdt sig fra Forsøg mod det romerske Rige; da landede pludselig en Flaade i Campanien, og en Hær bestaaende af Vandaler og Maurer blev landsat. Ikke alene et vel rustet Fodfolk førte den med sig, men ogsaa et heelt Cavallerie, der i Hast overfaldt det ubevæbnede og uforberedte Land og udbredte Skræk og Udelæggelse overalt. De forskrækkede Indbyggere flygtede til Bjergene og Skovene, uden at være istand til at forsvare sig, og Fienden bemægtigede sig med Letthed et stort Bytte. Saasnart Efterretningen

*) Novell. Maior. tit. 6. cfr. Codex. Justin. lib. VIII, tit. 10, l. 11. en Forordning af Vespasian, fornyet af Alexander, A. 225.

herom indlob til Rom, samler Majorian strax de Tropaer, han der havde, iler til Campanien og indhenter mellem Floderne Liris og Volturnus Fienden, der belæstet med Bytte befandt sig paa Tilbagetoget til Ekibene, men for medelst sit uventede Held havde tilfidesat de sædvanlige Forsigtighedsregler. Angrebet var derfor uventet, og Folgen blev et stort Nederlag, hvori selv Anføreren, der var Genferichs Svoger, faldt. Vandalerne maatte bortkaste deres Bytte og i største Skyndsomhed flygte til Ekibene, der strax lettede Anker og seilede tilbage til Africa.*)

Dette nye Overfald af Vandalerne bevægede Majorian til kraftigere at tænke paa deres Overvindelse og navnlig gribe til det Middel, der maatte være det virksomste til at føde til et heldigt Resultat, nemlig et kraftigt Angreb i deres eget Land. Hans Planer afbrødes imidlertid af en ny Krig, der først krævede hans hele Opmærksomhed. Burgunderne, der fra Reichsfelens Bredder vare trængte gennem Tydskland til Rhinen og bestandig havde staaet i Forbindelse med Rigets Fiender, vare i Aaret 438 gaaede over denne Flod, dragne mod Syd og havde bosat sig mellem Savoien's Bjerge, hvorfra de i Avitus's Regjering oftere gjorde ødelæggende Streiftog ind i Gallien.**)

Her fandt de efter Avitus's Død en misfornøiet Stemning; Gemytterne vare forbittrede over den galliske Keisers Død, og en Mængde af Misfornøiede strømmede derfor fra alle Kanter til de burgundiske Hære.

*) Sid. Apoll. Carm. V, 585—410.

**) Marc. Chron.

De bleve formodentlig endog hjulpede af den vestigothiske Konge Theoderich, der ligesom Gallerne havde Aarsag til Uvillie over, at den Konge, hvis Valg han havde foreslaaet og for sin Deel meest bevirket, var bleven forjaget fra Thronen. Det blev dem derfor let sirar efter Avitus's Dod at overrumple den keiserlige Besætning i Lugdunum, og skjændt deres Hensigter mod Rigets midlertidige Bestyrelse ikke med Bestemthed traadte frem, synes det dog, at Gallerne maae have havt isinde ved Burgundernes og Vestigothernes Hjælp at løsve sig fra en Stat, der havde saa liden Kraft, at den ikke engang kunde forsvare sine egne Undersaatter, og i hvis Indre der desuden bestandig gjæredede de største Uroligheder. Majorian maatte derfor først optræde mod dem; det var en Deel af hans Rige, han stod i Fare for at miste, og den maatte naturligviis først tilbagevindes, førend han tænkte paa de øvrige ydre Fiender. Midt om Vinteren samlede han sine Tropper og forte dem over Alperne; snart stode de for Lugdunums Mure, hvor man oppebiede hans Ankomst. Hans Angreb var for voldsomt, til at de længe kunde modstaae det, og de bleve derfor nødte til at overgive sig. Han tilstod Burgunderne fri Afmartsch fra Byen og Tilladelse til at trække sig uhindret tilbage til deres gamle Grændser, imod fremtidigens at afholde sig fra fiendtlige Forsøg mod Riget. Ved Lugdunums Overgivelse blev Sidonius Apollinarius fanget af Majorian.*) Særne over Svigersfaderens Behandling havde forledet ham til at træde over

*) Sid. Carm. V, 371 sqq.

paa Oprørernes Partie og ved sin Anseelse bidrage til deres Sags gode Udfald; men hans Forhaabninger skuffedes og han befandt sig nu i sine Fienders Bøld. Majorian var dog for ædelmodig til at hævne sig paa ham; han tilgav ham endog og optog ham blandt sine nærmeste Omgivelser, især efter Opmuntring af Petrus, hans Magister Epistolaram.*) Han vandt herved Digterens Venkab og Taknemmelighed, der kort efter gav sig Lyst i en Panegyrik til Keiseren. Den overgaaer næsten den tidligere i udskreivende Svulst og pompose Sammenligninger, men vandt dog under Tidsalderens fordervede Smag Alles Bifald i den Grad, at Senatet med Keiserens Tilladelse decreterede Digteren en Billedstøtte i en Vuegang ved det af Trajan grundlagte Bibliothek paa Forum divi Traiani, ligesom og Keiseren selv hædrede ham ved Ud nævnelser til Comes.**)

*) Sid. Apoll. Carm. IV, 14:

Sic mihi diverso nuper sub Marte cadenti
Iussisti, placido, victor, ut essem animo;
Serviat ergo tibi servati lingua poetæ
Atque meæ vitæ laus tua sit pretium.

3 Ep. 1, 11 findes et Exempel paa det fortrolige Forhold, der fandt Sted mellem Keiseren og Sidonius.

**) Sid. Apoll. Ep. IX, 16:

Quam mihi indulisit populus Quirini
Blattifer vel quam tribuit senatus
Quam peritorum dedit ordo consors
Iudiciorum;
Cum meis poni statuam perennem
Nerva Traianus titulis videret,

Majorian tilbragte Resten af Aaret 458 i Avelate, beskæftiget med sine Rustninger mod Vandalerne, der nu optog al hans Tid. Genserich havde Marsag til at frygte Majorian; hans Dygtighed som Kriger havde han lært at kjende i Italien; endnu mere maatte han nu ængstes ved de bestandige Efterretninger om disse store Rustninger og det intenderede Angreb paa Afrika selv. Havde Majorian først faaet Fodfæste her, da kunde Genserich ikke vente andet end Undergang for sin Nation, der allerede, inden den naaede Afrika, var sammensmeltet til en Ube-rydelighed og kun ved de Indfødtes Hjælp og det almindelige Had mod Romerne havde kunnet sætte sig fast i disse store Landstrækninger. Han kjendte sit eget Riges Svaghed og greb derfor til det eneste Middel, der syntes at kunne løse et heldigt Udfald, nemlig at beskæftige Majorian andre Steder. Skjondt forhen Theodorichs Fiende*) nærmede han sig ham dog nu og søgte at overtale ham til en Krig mod Keiseren ved Foreskillingen om, hvad han for sit eget Land kunde vente sig af en saa frigserfaren Regent, som Majorian, og ved Lovter om samtidigen at angribe Italien; naar saaledes Riget angrebes fra flere Sider, maatte Krigen nødvendigviis faae et heldigt Ud-

Inter auctores utriusque fixam

Biblio. hecæ.

cfr. Carm. VIII, 7:

Nil votum prodest adiectum laudibus illud

Ulpia quod rutilat porticus ære meo,

Vel quod adhuc populo simul et plaudente senatu

Ad nostrum reboat concava Roma sophos.

*) Genserichs Søn Himerich havde været giort med Theodorichs Søster, men paa Grund af en falsk Beskoldning sendt hende tilbage, efter at have mishandlet hende paa det Grusomste.

fald. Der behøvedes kun Lidet for at overtale Theodorich; han kunde aldrig glemme den Behandling, Avitus havde lidt; i dennes Person var hans egen bleven frænklet, og deres trofaste Venfkab fordrede, at han hævnede ham.*) Uden foregaaende Krigserklæring rykker han derfor i Begyndelsen af Mæret 459 ind i Gallien, der ikke var forberedt paa et Angreb fra denne Side, og hans General C y r o =

*) Efter Avitus's Død havde Theodorich fortsat Krigen med de i Gallæien boende Svever, og derpaa atter anarebet Lufitanien, hvis Hovedstad Emerita blev erobret. Ubehaaeliae Efterretninger fra hans eget Rige nødte ham til at forlade Spanien i Maaften 457, men han efterlod en stor Hær, der paaan skulde begynde Krigen mod de gallæiske Svever, der affloge at underkaste sig. Denne Hær overfaldt paa sin Marsch til Gallæien pludseligt og imod Theodorichs Villie den fredeligt lundede By Asturica, dræbte de romerske Indbyggere, udplyndrede Stadens Huse og Kirker, og førte Alle, hvis Liv var blevet skaanet, deriblandt to Biskopper og hele Heiligheden, bort med sig som Fanaer. Samme Skiebne havde Byen Pallantia. Medens Gottherne saaledes anarebe romerske Byer, var der opkommen Strid mellem Sveverne selv; et stort Partie havde valgt sig selv en Konge Frantana, og da en Borgerkrig truede med at brude ud, forebyggedes denne kun ved en Fred med de i Gallæien og Lufitanien boende Romere. Da Valdra efter Frantans Død alene beherskede Sveverne og havde anarebet den Deel af Gallæien, der begrændsedes af Floden Durius, lod Theodorich en ny Hær under Anførsel af Eptolas og Sunnerich rykke mod Sveverne; denne flaaer dem i flere Slag og trænger dem tilbage til Bætica. Da Eptolas var kaldet tilbage til Gallien, angreb Valdra atter Lufitanien, medens hans Son Remismond angreb det gotthiske Rige i Gallien. En heruliff Folketamme overfaldt ufornodet den søvisske Hær i Bætica og dræbte Valdras Broder Senomur.

La 8 erobrer med Lethed nogle romerske Stæder. Denne pludselige Krig forstyrrede atter Majorian i hans Rustninger. Uden Tveen rykker han fra Arelate, træffer Theodorich og slaar ham i et heftigt Slag. Imidlertid forbandt dog fælleds Interesser dem, foruden en gjensidig Agtelse for hinandens Dygtighed. Sveverne vare begges Fiender, de havde angrebet baade de romerske og de vestgothiske Provindser; Genseric, der uagtet sine Løbter ikke havde angrebet Italien, fortjente ogsaa en Afstraffelse, der for Fremtiden kunde gjøre ham uskadelig. At undersøge disse to Fiender var fordeelsagtigere for begge, end den Krig, de til gjensidig Skade kunde føre med hinanden. Da derfor Theodorichs Gesandter bade om Fred, blev denne ikke alene bragt istand imellem dem, hvortil ogsaa Eudonius's Opmuntringer skulde have bidraget Meget; men de sluttede endog et Forbund med hinanden, hvorved de forpligtigede sig til i Forening at kæmpe mod de to Nationer, der saa længe havde forstyret Nigernes Fred. Majorian sendte derfor strax Hjælpetropper til den vestgothiske Hær i Spanien for saaledes med forøgede Kræfter at tilintetgjøre Sveverne, der endnu besadde en stor Deel af Lusitanien og hele Gallæcien. *)

En ikke ringe Fordeel opnaaede Majorian ved dette Forbund. Gallien, hvis Troeskab længe havde vaklet, og som han derfor med Grund maatte frygte, havde han nu vundet aldeles for sig; thi uden Vestgothernes Hjælp vilde

Aaret efter bliver Valdra dræbt, og hans Sønnen Remismond og Frumarinus dele Regjeringen. est. Idac. Chron. Marc. Chron.

*) Idac. Chron. p. 20.

det ikke vove noget nyt Forsøg imod ham. Hans nærmeste Naboer vare fredelige; Burgunderne agtede ham og vilde endog forsvare Rigets Grændser, hvis det skulde gjøres fornødent; det østromerske Rige havde de samme Interesser med Hensyn paa Vandalerne, og fra Almannernes Eide var Intet at frygte, thi hans Armeer vare opfyldte af deres Landsmænd. Saaledes kunde han hevende sin fulde Kraft paa dette Tog, hvorpaa Rigets senere Vel berode i saa høj en Grad. Overalt lod han derfor bygge Skibe til at føre Hæren over paa, alle Eestæder i Riget kappedes om at levere dem til det store Diemeed, Skove omhuggedes for at levere Træer*), en sand Begeistring havde udbredt sig over Rigets Indvaanere; kunde de ikke levere Skibe, gavede de frivilligt deres Tilskud, for at Riget endelig engang kunde tilfredsstille sin vel berettigede Hævn, og selv det udsugede og udplyndrede Gallien sammenslød store Summer.**)

Overalt viste Majorian sin utrættelige Virksomhed; ikke alene en Flaade paa 300 Fartøier fik han udiustet; ogsaa Provianteringen, Armaturen, Alt, hvad der udfordredes til dens Bedste, var

*) Sid. Carm. V, 441:

*Interea duplici tervis dum littore classem
Inferno superoque mari, cadit omnis in æquor
Sylva tibi, nimiumque diu per utrumque recisus
Appennine latus navalique arbore dives,
Non minus in pelagus nemorum, quam mittis aquarum,*

***) Sid. v. 446:

*Gallia continuis quamquam sit lassa tributis,
Hoc censu placuisse cupit, nec pondera sensit,
Que prodesse probat.*

Gjenstand for hans Omfarg. Hæren drog han sammen i Ligurien; men den mindste Deel bestod af hans egne Undersaatter, der havde et Fædreland at kjæmpe for. De fleste vare fremmede Leietropper, Solfkestammer fra hele Germanien, fra Scythien og endnu fjernere Steder*), der vare strømmede til for at tjene under hans Faner. Genseric's Frygt foregedes ved disse uhyre Anstrengelser; han kjendte Majorian's Tapperhed og hans Æarme over den Behandling, Africa havde lidt, og vidste, at den ikke lod sig forløse.*) Paa sine egne Tropper kunde han ikke længere stole; thi Climaet havde svækket deres forrige Kraft og ladet dem forfalde til Yppighed. Endnu mindre kunde han stole paa de Indfødte, der for silde havde erfaret deres fordums Sjælperes, nu Undertrykkes Character og ved første givne Leilighed vilde falde fra ham. Da han vidste at det var Majorian's Bestemmelse at føre Hæren over ved Hercules's Stotter, for at den dernæst gjennem Mauretanium skulde rykke mod hans Hovedstad, lod han hele denne Provinds ødelægge, Borne afbrænde og Brøndene forgifte.**) Ved flere Gesandtstaber søgte han at formaae Keiseren til Fred, men Alt forgjæves. Majorian var sig bevidst, at Carthago anden Gang maatte ødelægges af Romerne, hvis Riget skulde vedvare, og afslog derfor alle Betingelser. Hans Iver for Foretagen-

*) Sid. Carm. V. 470—489.

**) Procop. Vand. p. 98: Μαιορίνος σύμπαντας τῶν πώποτε Ῥωμαίων βασιλευκότας ὑπεραίρων ἀρετῇ πασῶν, τὸ Αἰβύης πάθος οὐκ ἤνεγκε πρῶως.

***) Prisc. Exe. Leg. p. 42.

det forlede ham endog til Forvoenhed. Da han saae, at det var af Vigtighed for ham at kjende Vandalernes Magt og Genserichs Character, saavel som at vide, hvilken Stemmning han vilde træffe blandt de Indfødte, om de af Hengivenhed eller Frygt tjente Vandalerne, var han dristlig nok til selv at rejse til Carthago som keiserlig Gesandt, for saaledes personlig at undersøge Alt. For ikke at blive robet, farvede han sit Haar sort, og kom nu uskadt og ukjendt til Carthago. Han modtoges venligt af Genserich, der førte Gesandten omkring for at besee hele Byen; for ogsaa at give ham en Foresiilling om Vandalernes Krigsmagt, fører han ham til Teihuset, for at see den Mængde utmærkede Vaaben, som der opbevaredes. Medens de vare der, kom Vaabnene pludselig i Bevægelse og frembragte en stærk Larm; Genserich anseer det for Folger af et Jordstjælv, men siden for et heldigt Varsel, da Ingen udenfor havde bemærket det. Efter at have gjort sig bekjendt med Alt, hvad han ønskede, begav Majorian sig tilbage til Ligurien og ankommer uskadt til sin Dær, der derpaa strax bryder op, marscherer over Alperne og gjennem Gallien, medens Flaaden affeilede til Carthago Nova for der at oppebie Hæren.*)

Da Genserich erfarede dette nye Bevist paa Majorians Dristighed, forbausedes han over en saadan Forvoenhed og sendte i sin Skræk atter Gesandter for at bede om Fred, men med samme Udsald, som tidligere; Keiseren vilde ikke høre tale om Fred med sit Riges Fiende. Da saaledes ethvert Haab om Fred var glippet for Gen-

*) Procop. Vand. I, p. 100.

serich, maatte han stole enten paa sine Vaaben eller paa sine Mænker, der tidligere oftere havde hjulpet i de meest kritiske Omstændigheder, og heller ikke denne Gang skulde svigte ham. Han stod i Forbindelse med Romere, der horte til Majorians nærmeste Omgivelser og ikke undsaae sig ved at forraade deres Keisers og Fædrelands Sag. Misundelse over den Afgøelse og store Berømmelse, Majorian havde vundet, opørggede dem til at søge at styrte ham, og man feiler neppe ved at henregne Ricimer blandt disse. Han saae, at hans eget Navn fordunkledes ved den Keiser, han selv havde valgt, at hans Indflydelse efterhaanden svandt og at han derfor maatte være betænkt paa atter at hæve sig, om det end skulde koste hans Rival's Ære og Liv. Af saadanne Forrædere erholdt Genserich Underretning om Flaadens Veliggenhed ved Spartaria, Carthago Novas Havn, og udsendte nu hele sin Flaade med Befaling til at angribe den. Man var ikke forberedt her paa Giendens saa snare Ankomst, og havde derfor tilsidefat de Forsigtighedsregler, der ellers burde have været iagttagne. Desto lettere blev det for den vandaliske Flaade at nærme sig Byen og gjøre et Angreb, der maatte lykkes, da næsten Ingen kunde gjøre Modstand, og det fik derfor et saa heldigt Udfald for Vandalerne, at næsten alle de romerske Skibe bleve ødelagte. Man brændte og borede de fleste Fartøier i Søen; de øvrige førte Gienden bort med sig i Triumph.*) Det var en haard Skjæbne, der traf Keiseren; den Flaade, hvortil han havde sat sine skønneste Forhaabninger og

*) Idac, Chron. p. 20.

hvorved han vilde have erhvervet sig en uforglemmelig Gortjeneste af Riget, var aldeles tilintetgjort; af 300 Skibe vare kun meget faa tilbage, alle hans Anstrengelser og uhyre Omkostninger vare spildte. Frygtsomhed bemægtigede sig Folket, og den forrige Vemdring for ham maatte vige for den Forbittrelse, der nu opstod og næredes af hans uforsonlige Fiender. Hans Hæder var tilintetgjort; man beskyldte ham for, at hans Uforsigtighed og Skjodsløshed var Skyld i dette Tab, og det uagtet han dog havde gjort Alt, hvad man med Villighed kunde fordrø af ham, og tilmed havde han dog ikke kunnet ahnte, at Genserich midt under sine bestandige Fredsforslag vilde selv begynde en Krig, hvis Udfald han saa meget frygtede. Under disse Ulykker tabte han dog ikke Modet, men lod strax Befaling udgaae til at udruste nye Skibe, medens han selv begav sig tilbage til Arelate for at varetage Rigets Anliggender. Imidlertid var det langt fra, at Genserich folte sig hovmodig over sit sidste Held; han maatte nu snarere frygte den forbittede Keisers uforsonlige Hævn og sendte derfor af sig selv Gesandter til ham, der ikke skulde tilbyde men bede om Fred. Denne Gang laante Keiseren dem villigere Øren; han indsaae, at Riget i dets nuværende Forsatning ikke kunde modstaae Genserich, naar denne angreb paa de forskjelligste Puncter, og da nu Gesandterne bade om Fred, gjorde han selv Betingelser, som de antog, hvorved han paa en ærefuldere Maade trak sig ud af denne Krig, end han af de foregaaende Begivenheder og Ulykker kunde have ventet.

Svad der nærmest foranledigede Majorian til ved denne Fredsslutning at opgive sine Planer med Vanda-

lerne, var formodentlig, at hans Rige truedes af nye Gien-
der, der fra Norden allerede vare begyndte ved hyppige
Streiftog at forurolige Gallien og Italien. Alanerne,
stammebeslægtede med de Folkestammer, der oprundne fra
Kaukasus i Forbindelse med Svever og Vandaler havde
erobret Spanien og kæmpet under Attilas Fører, havde
gjort flere Indfald i Gallien. Majorian rykker imod dem,
og da de derfor forandrede deres Marsch og ilede til Ita-
lien, giver han Ricimer Befaling til at føre sine Tropper
imod dem. Selv begiver han sig i Foraaret 461 til Ita-
lien for i egen Person at lede Krigen, men maa her kort
efter bukke under for sine talrige Venner. Ricimer hav-
de allerede længe næret den offentlige Uvillie imod ham;
han kunde ikke taale, at der fandtes Noget, der kunde
stilles ved Siden af ham og kunde vove at modsætte sig
hans Planer. I Majorian fandt han en saadan Mand,
der gennemtrængt af en glødende Fædrelandskjærlighed
ikke vilde skye nogen Fare for sit Riges Fordeel, og som ikke
vilde tage i Betænkning at træde op mod Ricimer selv,
hvis dennes Anmasselser overskred sine Grændser.*) En
saadan Medbetler var ham farlig, og da han derfor ikke
undlod ved alle Midler at vække Folkets Uvillie imod ham,
lykkedes dette ham saa godt, at han endelig uden Fare
turde vove et afgjørende Skridt imod ham. Da Majori-
an kom til Ricimers Leir ved Byen Dertona i Nærhe-
den af Floden Pira, før at inspicere Tropperne, lader
denne ham pludselig fængsle (den anden August) og be-

*) Procop. Vand. p. 100: ἄνηρ τὰ μὲν εἰς τοὺς ὑπηκόους
μέτριος γέγονώς, φοβερός δὲ τὰ εἰς τοὺς πολεμίους.

rove Keiserinsignierne, paa Grund af at han ved Freden med Vandalerne havde handlet med Rigets Interesse. I flere Dage holdt han ham fangen; men da han frygtede for, at Armeens Stemning skulde forandre sig, lod han ham dræbe fem Dage derefter. Saaledes faldt den sidste dygtige romerske Keiser som Offer for en enkelt Mand's Uergjerrighed. Den gamle romerske Kraft havde i ham sin sidste Repræsentant, og dog maatte han bukke under, uden at en eneste Haand vovede at hæve sig for at afværge hans Ulykke, eller en eneste Stemme vovede at tale til hans Forsvar mod den Mand, der forstod at myrde romerske Keisere og uden selv at være Romer dog bragte Romerstaten frivilligt under sit fjændselsfulde Nag.*)

Atter var Riget uden Keiser, og atter hastede man ikke med at vælge en ny. Da Ricimer havde fundet sig

*) Paull. Diacon. c. XVI: Maiorianus haud procul a Tertrionensi civitate iuxta Miriam flumen occisus est. cfr. Cassiod. Chron.: immissione Ricimeris interficitur; Iornandes de rer. ac. temp. success. p. 714 i Corp. script. hist. Rom; Idac. Chron. pag. 21. Marcell. Chron. p. 31. Nicephorus Callist. XV, 11: Μαϊουρίνος ἐπὶ δυὸ ἔτη τὴν βασιλείαν κατέσχευεν, ἀλλὰ καὶ Μαϊουρίνος πρὸς Ῥικιμέρου, ὃς στρατηγὸς Ῥωμαίων ἦν, δόλωρ τὸν βίον ἀπολιπόντος, Σέβηρος osv.; ligeledes Euagr. Hist. Eccles. II, 7. Disse to sidstnævnte Forfattere feile altsaa i at ansætte Majorians Regjering til 2 Aar, da den varede i 4 Aar og 4 Maaneder. Procopius (i Vandal. p. 101 ed. Hoeschel.) omtaler aldeles ikke, at han blev dræbt af Ricimer, men kun at Toget mod Vandalerne hævedes paa Grund af hans Død af Dysenterie; Dødsmaaden selv kan have sin Rigtighed, da Ricimer kan have dræbt ham ved Gift, og de øvrige Skribenter Intet berette om Maaden, hvorpaa han blev dræbt.

skuffet ved det sidste Valg, da han hævede en dygtig Mand til Keiserthronen, hvis Dygtighed blev hans Ulykke, maatte han nu være forsigtigere og helst vælge en Keiser, hos hvem der ei fandtes Skygge af Kraft, og fra hvem han derfor aldeles Intet havde at befrygte. Efter derfor at have trukket Valget ud gennem flere Maaneder og imidlertid forberedt Senatet paa et endeligt Valg, medens han selv i den Tid styrede Riget, valgte han endelig i Novbr. 461 Flavius Tibius Severus, et Valg, som Senatet naturligtvis strax stadfæstede.*) Intet Valg kunde være heldigere for ham; thi der fandtes aldeles Intet hos den nye Keiser, der kunde berettigede ham til Thronen; hverken Fortjenester eller Herkomst**) hævede ham dertil, og det er derfor intet Under, at han i den korte Tid, han beklædte Thronen, aldrig selv fremtræder, men hans hele Regjering kun bliver en Beretning om Ricimers og andre Felthererss Bedrifter. Ricimer søgte at udsmykke Valget ved Hjælp af den almindelige Overtroe, idet han udbredte Fortællinger om Severus's betydningsfulde Dromme, der varsledede ham en Throne.***) Hans Thronbestigelse bliver iøvrigt mærkelig derved, at den skete, uden at den

*) Idac. Chron. p. 21; Cassiod.; Paul. Diac. l. XVI in.; Euagr. II, 7; Niceph. Call. XV, 11; Marcell. Chron. Han havde ogsaa Ravnets Serpentios, cfr. Theoph. Chron. p. 97: καὶ ἐπιθήθη Σευήρος, ὁ καὶ Σεπέντιος; cfr. Chron. Alex. ind. XV.

**) Det Eneeste, der vides om hans Herkomst, er, at han er født i Lucanien. cfr. Cassiod. Chron.

***) Damascius i vita Isidori philosophi i Photii Bibliotheca p. 1050.

østromerske Keiser blev spurgt til Raads eller siden samtykkede deri.*) Det var altsaa en Slags Beskriven fra det Formynderskab, hvorunder det vestromerske Rige hidtil havde staaet; formodentlig har Ricimer frygtet for Keiserens Indblanding, hvorved hans egen Indflydelse vilde svækkes, og han kunde maaskee ikke engang taale, at en Keiser regjerede, der skyldte en Anden end ham sit Valg. Smidlertid gif Valget dog hen, uden at Leo gjorde Indsigelser derimod; thi han var just indviklet i en Krig mod Ostgothernes Konger Malamir, Theodomir og Widimir, der havde plyndret Illyricum og Pannonien, fordi han havde vægret sig ved at betale den af hans Forgjængere lovede Tribut for at beskytte Rigets Grændser.***) Da han altsaa var beskæftiget med en saa farlig Krig, var det ham ikke muligt at blande sig i det vestromerske Riges Anliggender.

Majorians Drab havde de skadeligste Følger for Riget; overalt gjorde det Opsigt og man blev ikke staaende ved hemmelige Sammenrottelser. I Provindserne harnedes man over, at en saa fortjenstfuld Regent var kommen af Dage paa en saa nedrig Maade, og ikke blot Felt herrer brugte dette Paaskud for at begynde Uroligheder; ogsaa fremmede Folkeslag og Konger fandt sig løste fra de Forlig, de havde indgaaet med Romersfolket, og hertil ansporedes de ved Forestillingen om, at deres farligste

*) Iornandes de rer. ae. temp. success.: locum Maioriani sine principis iussu Leonis Severianus invasit.

**) Iorn. Get. c. 48. 55. Prisc. Exc. leg. p. 74. Malchus hist. Byzant. i Photii Biblioth. p. 171.

Fiende var ryddet af Veien og at deres Planer nu bedre kunde lykkes. Dette Sidste var navnlig Tilfældet med Genferich og Theodorich. Genferich vilde ikke længere Fred med Romerriget; for frygtede han Majorian; nu var denne død; desto herligere Scive, desto heldigere Expeditioner og desto større Bytte kunde han vente sig i den Oplosnings- tilstand, hvori Riget befandt sig. Theodorich havde ligeledes Grund til Misfornøielse; anden Gang havde man myrdet en Keiser, der var hans personlige Ven, og for ham maatte ogsaa en ny Krig have et heldigt Udfald. Medens disse to Fyrster saaledes rustede sig paany til Krigen, lødrene to Statholdere sig fra den romerske Throne. Marcellinus, der var Statholder i Dalmatien, havde tidligere hørt til Aetius's fortroligste Venner og tappreste Krigskammerater. Da denne myrdedes af Valentinian, undgik han kun ved en hurtig Flugt den samme Skjæbne. I flere Aar maatte han holde sig skjult, indtil han paany fremtraadte under Majorian og svor denne Trostabseden. Til Løn derfor fik han Provindsen Dalmatien, hvor han vandt Indbyggernes Gudest baade ved sin uroffelige Ret- skaffenhed og de mange gode Foranstaltninger, han gjorde til Landets Bedste, og ved med Tapperhed at forsvare Landet mod Naboernes Anfald. Han havde nydt en ægte romersk Opdragelse og med Iver lagt sig efter forskellige Videnskaber. Philosophien havde han dyrket i Forbindelse med sin Ven Philosophen Sal- lustius; men den havde ført ham bort fra den christne Religion og ledet ham tilbage til det gamle Sedenskab, ved hvilket han holdt fast lige til sin

Død.*) Desuagtet stod han i venstfabelig Forbindelse med Majorian og Leo, og efter hiins Døds besluttede han ikke længere at adlyde det romerske eller rettere Ricimers Herredømme, en Beslutning, hvortil Leo især synes at have bidraget, da han dog paa denne Maade forskaffede sig en Alt Hævn over Romerne.***) Han gjorde derfor Oprør og tilrev sig en uindskrænket Magt i Dalmatien, som han vedligeholdt med en saadan Narvaagenhed og Kraft, at alle Forsøg paa at styrte ham mislykkedes. Dog ikke nok hermed; han vilde hævne Majorians Død paa Romerne selv, og hans Flaader gjennemstreifede derfor det adriatiske Hav og plyn drede Kysterne, imedens han tillige søgte at opmuntre Andene til Graftald og understøttede dem, der gik ind paa hans Planer.***)

Medens Marcellinus saaledes tumlede sig ved Italiens Kyster, og Indbyggerne svævede i bestandig Frygt for hans voldsomme Angreb, rykkede en anden romersk

*) Damasc. Isidori vita i Photii Bibl. p. 1047. cf. Suid. Lex.: Μαρκελῖνος ἀνὴρ ἐπιεικὴς καὶ γενναῖος, ἐδυναστεύει μὲν Δαλματίας, ἐν ἧπείρῳ κατοικημένων Ἰλλυριῶν ἐπεπαίδευτο δὲ τὴν Ῥωμαῖδα παιδείαν καὶ μαντικῆς ἐμπειρότατος ἐγεγόνει, καὶ τᾶλλα φιλολογώτατος· ὃς ἐλευθέραν ἐκέκτητο τὴν ἀρχὴν, οὔτε Ῥωμαίων βασιλείᾳ δουλεύων, οὔτε ἄλλῳ δυναστεύοντι τῶν ἐθνῶν οὐδενί, ἀλλ' ἦν αὐτόνομος, μετὰ δικαιοσύνης ἐξηγουμένος τῶν ὑπηκόων. Παρῆν δὲ αὐτῷ καὶ φρόνησις ἱκανή, πολίτευμα καὶ ἀνδρεία θαυμαστὴ μεμελετηκυῖα τὰ πρὸς πόλεμον. ᾧ συνῆν Σαλούστιος ὁ φιλόσοφος.

**) Procop. Vand. p. 98: τοῦτον δὲ τὸν Μαρκελλιανὸν τότε Λέων βασιλεὺς εὖ μᾶλα τιχασσέων προσεποιήσατο.

***) Procop. Vand. l. c.

Feltherre Egidius frem fra Gallien mod Italien.*) Ingen bestemt Plan synes at have ledet hans Skridt; ene Ønsket at havne Majorians Død paa Ricimer og Severus besjælede og opmuntrede ham til et saa voveligt Foretagende. Ricimer havde Grund til at frygte ham; var han først kommet til Italien, vilde uden Tvivl en stor Deel af Folket, der endnu med Taknemmelighed erindrede sig Majorian, slutte sig til ham, og da vilde Ricimers Magt staae i største Fare for at kuldkastes. Dog, han var aldrig raadvild; han havde for været Forræder ikke blot mod sine Keisere men ogsaa mod Staten selv; desto mindre Betænkelighed kunde det derfor volde ham, atter at betræde de gamle Veie og søge sin Redning paa Statens Befrielse. Han vidste, at Vestgothernes Konge havde Planer for imod Romerstaten; paa deres snarlige Sværksærtelse berode nu alle hans Forhaabninger, og det bliver derfor udenfor al Tvivl, at han ved hemmelige Afsendinger opmuntrede Theodorich til snarest muligt at angribe Riget. En Opmuntring fra Fienden selv kunde og vilde Theodorich ikke afflaae og lod derfor strax en Hær rykke ind i det romerske Gallien for at angribe Narbo. Den overgives ham uden Sværdslag af en Galler Utræppennus, en Ven af Ricimer og bitter Fiende af Egidius.**)

*) Egidius havde i fire Aar været Konge over Frankerne, da de havde udiaget deres egentlige Hersker Childerich, Merovæus's Søn, og udnævnt den romerske Statholder til Konge. Da de siden fortrødede det, afstod Egidius frivilligt Kongedømmet til den retmæssige Regent.

**) Idac. Chron. p. 21.

denne Byes Beleiring. Ricimer havde naaet sin Hensigt; den patriotiske Ægidius kunde ikke roligt see paa, at Gallien angrebes. Han opsatte sin private Hævn, forandrede sin Marsch og stod pludseligt ved Arelates Mure, forend Gøtherne havde nogen Ahnelse om hans Komme. I et heftigt Slag tvang han dem til at ophøre Beleiringen og med stort Tab at trække sig tilbage til deres egne Grændser. Paa samme Maade bleve Burgunderne nødte til at trække sig tilbage; thi ogsaa disse vare stødte til Vestgøthernes Tropper, ikke uden Foranledning fra Ricimers Side, hvis Datter var gift med den burgundiske Konge Gundiacus.*)

Saaledes angrebes det romerske Rige fra alle Sider; Wandalerne og Marcellinus plyndrede Østerrig, Vestgøtherne angrebe Gallien, Ægidius var fiendtligt stemt imod Regjeringen, Burgunderne truede Italien, Alaner og flere germaniske Nationer plagede idelig Rigets nordlige Grændser med voldsomme Indfald. Mod saa mange Fiender kunde Ricimer ikke virke tilstrækkeligt, og han blev derfor nødsaget til at see sig om efter fremmed Hjælp. Med hans Indvilligelse sendes i Begyndelsen af Maret 461 Gesandter til Keiser Leo, for at bede ham om ved sin Magling at bidrage til at lindre Rigets Lidelser. Han lovede det og sendte strax Gesandter til Marcellinus og Genserich. Hiin var strax villig til at efterkomme hans Ønske; thi han havde altid staaet i et venstabeligt Forhold til Leo, der endog havde anerkjendt ham som uindskrænket Hersker over Dalmatien. Ikke saa villig var Genserich til at ophøre

*) Cusp. Chron.; Idac.; Prise. Exc. l. p. 42.

med sine Tog; hans Krigsforelse gik ikke saa meget ud paa at hævne sig paa det romerske Rige, som paa at samle Rigdomme, og det var derfor at vente, at han ikke vilde høre tale om nogen Fred. Imidlertid vilde han dog have et Paaskud til at fortsætte Krigen, og et saadant udsandt han snart. Da nemlig Valentinians Datter Eudocia havde ægtet hans Søn Hunnerich*), fordrede han hendes Faders Giendomme som Medgift for sin Sou, og paa samme Maade fordrede han, at Aetius's Godser skulde tilbagegives dennes Søn Gaudentius, der var bleven fanget af Vandalerne ved Roms Erobring og nu opholdt sig ved Genserichs Hof. To slige Fordringer kunde Leo naturligvis ikke opfylde, og Krigen maatte altsaa vedblive. Kun saa meget fik han sat igjennem, at Keiserinde Eudoxia og hendes anden Datter Placidia efter otte Mars Fangenskab fik deres Frihed igjen.**)

De begave sig til Hoffet i Constantinopel, hvor Placidia fort Tid efter ægtede en anseet og fornem Senator Olybrius, der efter Roms Erobring af Vandalerne var flygtet til Constantinopel. Dette Givtermaal blev et nyt Paaskud til Krig for Genserich; thi han erklærede nu, at han vilde fortsætte Krigen endnu vildere end for, indtil baade Arven efter Valentinian overgaves ham, og Olybrius blev udnævnt til romersk Keiser; thi baade hans og Sonnens Vre forbød, at en saa nær Beslægtet beklædte nogen ringere Post i Staten end Keiserthronen. Han

*) Procop. Vandal. I. 1, p. 99.

***) Enagr. Hist. Eccles. II, 7; han antager urigtigt, at det skete under Marcian.

fortsatte derfor i hele dette Aar sine Tog med samme, om ikke med større Grusomhed, end før; thi hans Folk var nu aldeles nedfunket til en Nevernation og blandet med Forbrødere, der fra alle Lande strømmede til hans Fane, for at deeltage i Togene uden Hensyn til, om de gjaldt deres eget Fødeland. Alle Italiens, Galliens, Spaniens og Grækenlands Kyster bleve angrebne, og ikke Kysterne alene udplyndredes, endogsaa det Indre af Landene bleve overfaldne af de talrige Rytterskarer, der fulgte ombord paa Skibene; intetsteds kunde man modstaae deres frygtelige Angreb; man vidste aldrig, hvorhen deres Tog vare rettede, og Fienden var forlængst afsjelet, naar man endelig havde samlet en Stridsmagt for at angribe ham.*)

Vestgotherne havde trukket sig tilbage fra Arelate til deres egne Grændser, men kun for at ruste sig paany. En frisk Hær rykker i Begyndelsen af Aaret 463 under Anførsel af Theodorichs Broder *Frideric* ind i Armorica for muligens at erobre Byen *Aurelianum*. *Agidius* maa atter opgive sine Planer mod *Ricimer*, marscherer derfor hurtigt tilbage og træffer Vestgotherne ikke langt fra *Byen*.

*) *Proc. Vand. l. c. Victor Vitensis de persecutione Vand.*

l. 1 lin. Sid. Apoll. Carm. II, 535 sqq.:

*Imperii fortuna rotas hinc Vandalus hostis
Urget, et in nostrum numerosa classe quotannis
Militat excidium; conversoque ordine fati
Torrida caucaseos infert mihi Byrsa farores.
Præterea invictus Ricimer, quem publica fata
Respiciunt, proprio solus vix Marte repellit,
Piratam per rura vagum, qui proelia vitans,
Victorem fugitivus agit. Quis suserat hostem,
Qui pacem pugnamque negat?*

Hans Feltherretalent og udmærkede Tactik seirede; Frederich og den største Deel af hans Hær blev paa Valpladsen, medens Resten i største Noerden maatte flygte tilbage. Gidius rykker derpaa mod Byen Alisincum, der under det sidste Mars Uroligheder var faldet fra det romerske Herredomme og hos Vestgotherne havde søgt den Beskyttelse, de ikke fandt hos deres egne Keisere. Den forsvarede sig mod alle hans Angreb med den største Tap- perhed, saa at han tilsidst blev nødt til at opgive et Forretagende, hvortil han baade manglede Kræfter og Tid. Endnu tænkte han paa sin Hævn over Ricimer, da Døden overraskede ham. Han døde pludselig, efter Idacius's Beretning, af Gift, og der kan neppe være Tvivl om, at Ricimer paa denne Maade skaffede en Modstander af Veien, hvis Dugtighed han havde tilstrækkelig Grund til at frygte.*) Hans Son Syagrius fulgte ham i Commandoen over den romerske Hær i Gallien, og fremtræder senere, idet han efter Keiserrigets Undergang i længere Tid vedligeholdt det romerske eller rettere sit eget uafhængige Herredomme i Svevsonernes og Remernes Districter.

Gidius's Død indtraf heldigst for Vestgotherne, der nu med større Driftighed og Lykke kunde angribe det romerske Gallien, medens de paa samme Tid angreb baade Romerne og Sveverne i Spanien. Sine vare altfor bundne paa andre Steder til at kunne forsvare de to Provindser, de endnu havde tilbage, og flere Byer faldt derfor næsten uden Kamp i Vestgothernes Hænder. Svevernes Rige var bleven indskrænket til Gallæcien, og

*) Idac. l. c.

skjendt deres Konge Remismund ved et pludseligt Angreb i det følgende Aar indtog og udplyndrede Byen Conembriga, som han derpaa aldeles ødelagde, folte de dog deres Svaghed i den Grad, at de af sig selv sendte Gesandter til Theodorich for at bede om Fred.*)

Aaret 464 var ligesaa uheldigt for Romerriket, som de foregaaende; Vandalerne fortsatte deres idelige Plyndringer, og der var ikke Haab om Fred med dem; dertil hadede Genserich og Ricimer for meget hinanden.**) Vestgotherne vedbleve deres Krige, og heller ikke dem kunde man modstaae. Vedens desuden Franker, Sachser, Alemanner, Burgunder og Britter plagede Gallien med deres Indfald, rykkede en ny Skare Barbarer imod Italien. Alanerne havde allerede tidligere viist sig ved Rigets Grændser, men havde dog endnu ikke vovet et Indfald i Landet selv, hvort de vare bleve hindrede af de paa Grændsen boende barbariske Folkelag. Det var denne Politif, Staten synes at kunne skylde sin langvarige Eksistens; ved at give disse raa Nationer faste Bopæle, opfyldte man deres Fordringer, gav dem Smag for et roligere Liv og vænnede dem derved efterhaanden til romerske Sæder, saa at de endog maatte føle sig forpligtigede mod Riget. Folgen heraf blev, at de nu maatte kæmpe mod de fremmede Nationer, der enten vilde fortrænge dem fra deres Bopæle eller gjennem deres Land forsøgte en Gjennemgang til det romerske Rige.

Efterat Alanerne havde slaact sig igjennem Grændse-

*) Idac. *ibid.*

**) Sid. Apoll. Carm. II, 560 sqq.

boerne og derved banet sig Veien ind i Italien, begyndte deres Konge Beorgor at odelægge de nordligste Provindser vidt og bredt. Ved Efterretningen om dette Indfald samler Ricimer strax en Hær og rykker mod dem. At betroe Keiseren dette Hverv, vilde han ikke; thi deels maatte han forhindre, at denne kom i Epidfen for en Hær, hvilket kunde have sorgelige Folger fer ham selv, deels vilde det være ufornuftigt paa en for Staten saa farlig Tid at sætte en Hær paa Epil ved en saa slet Anfører. Nærvæd Byen Bergamum kom det til et heftigt Slag, hvori Ricimer aldeles tilintetgjorde den alanske Hær, hvis Konge selv faldt i Slaget.*)

Skjondt Ricimer i Severus havde fundet en Keiser, der var aldeles i hans Magt, synes det dog, at han endelig blev kjed af ham; han maa enten have skammet sig over at have valgt en Mand, der saa lidet var denne Post værdig, eller han har maaskee snarere ventet selv at blive Keiser, naar hiin dode. Det er derfor rimeligt, at han selv fremskyndede hans Dod, hvilken indtraf i Slutningen af September Maaned 465.**) Saaledes blev at-

*) Paull. Diac. l. XVI in.; Pompon. Læt. i Vita Leonis; Cassiod. Chron.; Idac Chron.; Iorn. Get. c. 43 henfætter det til Anthemius's Regjering.

**) Cassiod. Chron.: Severus ut dicitur fraude Ricimeris in palatio Romæ veneno peremptus est. Iorn. de regn. ac temp. succ. p. 711: occubuit Romæ. Paul. Diac. c. XVI. morte propria apud urbem occubuit. Marcell. p. 32. Egnat. p. 392. Sid. Apollin. Carm. II, v. 522: Auxerat Augustus naturæ lege Severus Divorum numerum; denne lader ham altsaa dæe en natu:lig Dod; men han omtaler det i en Lovtale over Ricimer.

ter Thronen ledig, uden at man vidste, hvem der skulde beklæde den. I tyve Maanedes varede dette Interregnum, i hvilket Ricimer i Epidisen for sine Tropper styrede Riget, uden dog at kunne naae det, han eftertragtede, hvorfra maaskee Frygt for den østromerske Keiser afholdt ham. Han befandt sig imidlertid i en fortvivlet Forsatning; det var umuligt for ham at beskytte Riget mod dets mange Fiender, og selv om han blev Keiser, vilde en Krig blive uundgaaelig med Leo, der neppe vilde taale, at den romerske Keiserthrone atter bortgaves uden hans Indvilligelse, og allermindst vilde yde Riget nogen Beskyttelse. Ved Underhandlingerne med Leo hengik nu dette og det følgende Aar, og dog kunde man ikke komme til noget Resultat. Medens disse stode paa, havde Ricimer dog seet at standse Genserichs stedse stigende Voldsomhed. En stor Hær og Flaade var bleven samlet for atter at forsøge en Landgang i Afrika og angribe Vandalerne i Hjertet af deres Rige; men Udfaldet var det samme, som tidligere. Efterat Flaaden med megen Besvær var bragt tilsee og samlet, forhindrede Storme og Modvind den fra at løbe ud, og hermed hengik saa lang en Tid af Sommeren, at man tilsidst maatte opgive hele Toget.*)

Imidlertid foregik en Forandring i det vestgothiske Rige, skjøndt uden at det medførte gavnlige Følger for Romerne. Da Theodorich havde sendt sin Gesandt Salla til Søvernes Konge Remismund for at ordne Fredsvilkaarene, havde denne neppe faaet dem bragt istand

*) *Prisc. Exc. leg. p. 73.*

og var vendt tilbage til Tolosa, da han her finder sin Konge død. Efter en trettenaarig kraftig Regjering blev han dræbt af sin Broder Gurich og maatte saaledes lide samme Død, som han selv tidligere havde beredt sin ældste Broder Thorsmund. Den nye Regent meldte strax Vandalerne og Sveverne sin Thronbestigelse og fornyede sin Broders Tractater med dem.*)

En Keiser kunde ikke længere undværes i det romerske Rige; thi Ricimer alene kunde ikke have den Indflydelse, at Alt udfortes efter hans Vink. Han indsaac selv dette og fik derfor endelig efter en Række Underhandlinger Leo til at vælge Anthemius til Keiser. Denne nedstammede fra en ældgammel beromt Familie, der ofte havde værnet om Statens Interesser, og i hvis Hænder endog den romerske Keiserthrone skal have været. Hans Fader var Procopius, en beromt Feltherre, der havde bragt en Fred istand med Perserne, efter i flere Slag at have overvundet dem**); Bedstefaderen var Anthemius kaldet den Store, der i Theodosius den Andens Mindreaarighed havde forestaaet Regjeringen***) og gjort sig fortjent baade ved sin vise Statsstyrelse og ved at befæste Constantinopel og Grændsestederne i Illyricum. †)

*) Idac. p. 21. Jornandes i Cap. 44 omtaler ikke, at han blev dræbt.

***) Sid. Apoll. Carm. II, 67:

Tali tu civis ab urbe

Procopio genitore micæ: cui prisca propago

Augustis venit a proavis.

cf. v. 75-84.

***) Cassiod. Hist. Eccles. Trip. XIII, 1; Sid. Carm. II, 94 sqq.

†) Cod. Theodos. XV, 1, 29.

Opdragen i Faderens Veir og deeltagende i alle hans Felttog havde den unge Anthemius tidlig vundet en saadan Berømmelse, at vigtigere Poster betroedes ham *), ligesom han ogsaa havde uddannet sig som Digter, Jurist og Philosoph**). Keiser Marcian yndede ham meget og gav ham endog sin Datter Euphemia til Hætte, hvorved hans Indflydelse betydeligt forøgedes, og han blev udenøvnt til Patricier og Overfæltherre***). Ved Svigerfaderens Død synes det, at han har stræbt at følge ham paa Thronen; men disse Forhaabninger og Bestræbelser strandede paa Asparas Planer, der hellere vilde høre en hidtil ubekjendt Mand paa Thronen, gennem hvis Taknemmelighedsfølelse han selv kunde herske mere egenrædig†). Uagtet saaledes Anthemius's Plan mislykkedes, blev han dog i Leos Tjeneste og gjorde sig fortjent ved at tilbagedrive Hunnerkongen Denstjischs Indfald i Dacien††). Alligevel har Leo frygtet ham; en saa tapper Fæltherre, der nedstammede fra en fornem Slægt, kunde let vinde sin Armee og dermed vel endog Folkets Kjærlighed og lægge Planer, der kunde være Keiseren far-

*) Sid. v. 150 sqq.

***) Sid. v. 182 sqq.

***) Sid. v. 197:

Elegit generum: sed non ut deside luxu
 Fortuna soceri contentus, et otia captus
 Nil sibi deberet: comitis sed iure recepto
 Danubii ripas et tractum limitis ampli
 Circuit, hortatur, disponit, discutit, armat.

†) Sid. v. 210-219.

††) Iorn. de reb. Get. c. 55.

lige. Da Ricimer anmodede ham om at give Romerne en Keiser, var det derfor en velkommen Leilighed for ham baade til at bortfjerne fra sig en Mand, mod hvem han altid kunde nære Mistanke, og tilmed at gjøre sig ham forbunden ved at give ham et Herredomme istedetfor det, han kunde synes at have mistet. Ricimer billigede ogsaa dette Valg, men i deres Tractater var der en hemmelig Artikel, paa hvis Nutagelse Valget berode, og denne gik ud paa Intet mindre, end at Ricimer skulde ægte Anthemius's Datter. Det var meget snildt udtænkt af ham; thi baade vandt han i Folkets Dine ved at være en Keiser's Svigersøn, og selv kom han Thronen nærmere, hvorved han desto mere kunde sikke sin Indflydelse.

Daasnart Anthemius's Udnævnelse var bleven stadfæstet, begav han sig paa Reisen til sit nye Rige. Ledsaget af et talrigt Folge af sine Venner, af de romerske Gesandter og Leo's Tilforordnede forlod han Constantinopel. Da han kom tre Mile fra Byen til et Sted, der kaldtes Brontota, antager han Keiserpurpuret under Mængdens Jubel.*) Undervejs støder Marcellinus til ham med sine Tropper og slutter Forlig og Venskab med ham; hertil var han atter bleven bevæget af Leo, der fik ham til at hylde den nye Keiser ved Forestillingen om de Krige, de nu i Fælledsskab skulde føre mod deres uforsonlige Fiende Genserich.***) Reisen gjennem Italien var et Triumphtog, og endelig naaede han Rom, hvor han holdt sit Indtog under en entusiastisk Jubel af hele Folket og

*) Cassiod. Marc. Cuspin. Idac.

**) Procop. l. c.

Senatet. *) Den tolvte April krones han med stor Høitidelighed, og saa Dage efter celebreres Ricimers Bryllup med hans Datter Uscelle, den Begivenhed, hvoraf man især gjorde sig Haab om en guldne lykkelig Fremtid. **) Alle lagde en usfremtet Glæde for Dagen; overalt hørtes Folkets Jubel; Theatrene, Torvene, Templerne og Gymnasterne gjendode af Bryllupsfange og de ældgamle Bryllupsenduraab; bogge Rigernes Skatte og Kostbarheder vare fremførte til Ekue og prangede overalt ***) , alle Beskæftigelser hvilede, Rettergangen hævdedes, Senatsforsamlingerne opsattes, kort sagt hele Rom havde et saa muntert Udseende, som det længe ikke havde havt, og nød en ligesaa ublandet Glæde. †) Fra Provindserne strømmede Folk til Rom i Høbetal, og fra alle Byer ankom Gesandtskaber for at lykønske Keiseren og det høie Brudepar. Længe varede disse Høitideligheder, inden man atter gik over til de gamle Bekymringer, at tænke paa Rigets Stilling og dets Forsvar mod dets mange Fiender. Seri laae Intet nærmere end først og fremmest at vende sig mod Vandalerne, der uafbrudt havde fortsat deres Fiendtligheder, da Genserich nu fulde sig fornærmet over, at Leo havde foretrukket Anthemius for hans Søn Evogger til den romerske Keiserthrone, og derfor lod sine Flaader udplyndre og ødelægge Alt paa Italiens og Græken-

*) Marcell. 52.

**) Sid. Ap. Ep. I, 5: *interveni nuptiis patricii Ricimeris, cui filia Perennis Augusti in spem publicæ securitatis copulabatur.*

**) Sid. Ep. I, 9: *post imperii utriusque opes eventilatas.*

†) Sid. Ep. I, 5.

lands Ryster. Efterat derfor Resten af dette Aar var gaaet hen med Rustninger til et stort Tug, tiltraadte Anthemius den første Januar 468 sit Cneconsulat. Denne Begivenhed blev besunget i en Panegyrik af Sidonius Apollinaris, der var kommet til Rom i Epidfen for et Gesandtsskab fra sit Fødeland for at lykønske og hylde Keiseren. Hans fortrolige Vensteb med endeel høitstaaende Mænd, som Consularerne Gennadius Avienus og Cæcina Basilus, bragte ham i nærmere Omgang med Anthemius*), og da han begeistredes af dennes elskværdige Character og kraftige Forholdsbegreber til Rigets Bedste, foretog han sig at beshyge ham og de gyldne Tider, der nu paany skulde begynde for Riget. Det var tredje Gang, at Sidonius indlod sig paa Behandling af det samme Emne, tredje Gang, at han skulde spaae Riget en herlig Fremtid, og det er derfor ikke at undres over, at hans Digt blev et Misfoster, fuldt af Svulst, Affectation, knuddret Stil og en forunderlig søgt Sammenhæng.***) Imidlertid vandt det dog Alles Bifald; thi han var jo sin Tids eneste Digter, og Smag fandtes

*) Sid. Ep. I, 9.

**) Efter en Indledning om Anthemius's Forfædre, hans eget Liv, Romerrigets uendelige Not og Vandalerne's blodige Anfald, som selv den tappre Ricimer ikke kan modstaae, lader Sidonius Denotria beklage sin Ulfke for Liberinus; efter dennes Dymuntring sendes Gudinden Roma til Aurora, for at bede hende om Hjaelp. Hun kommer til hendes prægtige, med vellugtende Blomster og glimrende Diamanter udsmykkede Pallads, hvor Gudinden i sin fulde Ekshonhed sidder paa sin straalende Throne. Ved Romas Ankomst iler Aurora hende imøde og spørger om Aarsagen dertil. Hun opregner

der Intet af. Han belønnes endog af Keiseren, der udnævnte ham til Bypræfect, og da han desuden erholdt Patricierrang, havde han herved naaet et af de højeste Trin i Staten.*)

Ualmindelige og kraftige Røstninger vare imidlertid overalt gjorte for endelig at knække den vandaliske Magt. Uhyre Pengesummer bleve anvendte hertil; fra de forskjellige Skatkammere udbetaltes 84000 Pund Guld og

da en stor Mængde Ting, som hun ikke ønsker, men som hun roligt vil overlade hende (445-482); endelig udbrøder hun:

Sed si forte places veteres sopire querelas,
 Anthemium concede mihi; sit partibus istis
 Augustus, longumque Leo. Mea iura gubernet.
 Quem petii patrio vestiri murice natam
 Gaudeat Euphemiam sidus divale parentis.
 Adiace præterea privatum ad publica foedus.
 Sit socer Augustus genero Recimere beatus,
 Nobilitate micans est vobis regia virgo,
 Regius ille mihi si concors annuis istud,
 Mox Libyam spirare dabis. — — —

Hos thalamos Recimer, virtus tibi pronuba poseit
 Atque Dionacæ dat Martia laurea myrtum;
 Ergo age trade virum non otia pigra foventem
 Deliciisque gravem. — — —

Aurora svarer hende:

Duc age sancta parens, quamquam mihi maximus usus
 Invicti summique ducis, dum mitior extes
 Et non disiunctas melius moderemur habenas.

Glad og trøstet iler Roma tilbage til sit Hjem; hun har faaet sit Huske opfoldt, og Statens meest blomstrende Periode skal nu begynde under en Hersker, der tillige med sin Svigersøn skal udføre „de herligste Bedrifter i den korteste Tid.“

*) 3 Ep. 1, 10 omtaler Sidonius nogle Forholdsregler, han i sin nye Stilling havde taget imod en Hungersnød i Rom.

700000 Pund Sølv, foruden hvad der indkom ved confisceret Gods, ved Anthemius's Bidrag, og de frivillige Sammenfud, der indkom fra hele Riget.*) En udmærket Flaade blev bygget og forsynet med alt det Nødvendige til et saadant Tog; den bestod af 1100 Fartøier, hvert med 100 Mand ombord, og 7000 Mand gjorde Tjeneste som Røerkarle.**) Planen til Felttoget var lagt med største Omhu og Klogskab, og Alt syntes saaledes at varsle dette Tog et heldigt Udfald. Til Anfører for Toget valgte Leo sin Gemalinde Verina's Broder, Basiliscus, der, som man sagde, havde tidligere med Berømmelse anført de romerske Hære mod Gotherne. Det var bestemt, at han ved Sicilien skulde samle den hele Flaade baade fra det østromerske og vestromerske Rige, og her skulde ligeledes Marcellinus støde til ham med sin Flaade og et udsøgt Mandskab. Medens nu Basiliscus seilede til Africa, skulde Marcellinus angribe Sardinien, der var i Vandalernes Hænder, og sautidigt hermed skulde Herae-

*) Suidas har under Art. χειρίζω opbevaret følgende Efterretning om disse ubære Sammenfud: Καθδδδς (formodentlig Kandidus) ιστοριόγραφος φήσιν ὅτι ὁ Λέων ὁ Μακέλλης περὶ τὴν ἐκστρατείαν τὴν κατὰ Βανδύλων ἄπειρα χρήματα δεδαπάνηκε· ἦσαν γὰρ, ὡς οἱ ταῦτα ἐφάνερωσαν κεχειρίκοτες, διὰ μὲν τῶν ὑπάρχων χρυσίου λίτραι ἑξακισμύριαι, πρὸς ἑπταχιλίαις, διὰ δὲ τοῦ κόμητος τῶν θησαυρῶν ἑπτακισχίλιαι πρὸς μυρίας καὶ ἀργυρίου λίξαι ἑπτακόσiai χιλιάδες· ἄτε τῶν ἀνηλωμένων ἀρχόντων ἐκ τῶν δημευσίμων καὶ ἐκ τοῦ βασιλέως Ανθεμιάν.

**) Niceph. Callist. Hist. Eccles. XV, 27. Cedren. pag. 350. Theoph.

lius, der commanderede i Syrien, med sin Flaade lande ved Afrikas Nordkyst og derpaa forene sig med Basiliscus.

Uden Ophold seiler Marcellinus til Sardinien, landsætter sine Tropper, slaar Vandalerne i flere Træfninger og tvinger dem til at forlade Den.*) Quindlertid landede Heraclius Sonden for Carthago og forenede sig her med de Tropper, der fra Egypten skulde støde til ham. Med denne Hær rykker han dristigt frem, slaar aldeles den Hær, Genserich havde udsendt mod ham og angriber dernæst adskillige Byer. Med Lethed erobres de, da Genserich efter Landets Erobring havde ladet Murene nedrive om alle Byerne, med Undtagelse af Carthagos, af Frygt for at den gamle Befolkning skulde forsøge Oprør imod ham.**). De vandalske Tropper flygtede overalt for Heraclius, der nu besluttede at rykke lige mod Carthago og indeslutte den fra Landssiden, medens Basiliscus skulde angribe den fra Søsiden. Denne var heldigen ankommet til Forbjergget Hermæon, og da han her blev underrettet om Heraclius's Plan, letter han strax Anker igjen for at naae Carthago paa samme Tid, som hiin. En saadan pludselig og heldig Fremgang bragte Genserich i den yderste Ekstas; Sardinien havde han allerede mistet, og nu rykkede to store Hære frem mod hans egen Hovedstad. For at undgaae denne Fare besluttede han at tage sin Tilflugt til sine gamle snedige men altid kraftige Midler. Han sender derfor Gesandter til Basiliscus og beder ham om fem Dages Waabensstilstand. Paa dens Erhol-

*) Procop. Vand. p. 99.

***) Procop. Vand. p. 98 Niceph. XV, 27; Theoph. p. 101.

desse beroede hele hans Plan, og han søgte derfor at give sin Anmodning større Vægt ved tillige at oversende Basiliscus en stor Sum Penge i Foræring. Han naaede sin Hensigt, og hans Plan maatte altsaa faae et heldigt Udfald. Skjendt Erfaringen ofte nok havde vist, at der altid var skjult en List bag Genserichs Fredesforslag, indremmede Basiliscus dog hans Forlangende og mistede saaledes den Berømmelse, han kunde have indlagt sig ved dette Tog; thi hvis han uden Hælen var rykket frem mod det vandaliske Riges Hovedstad, vilde den uden nogen for ham farlig Kamp være faldet i hans Hænder. Det undertrykte Folk var fiendtligt stemt mod Vandalerne og vilde ved første givne Leilighed falde fra, naar det i Bevidsthed om et heldigt Udfald kunde voxe et Oprør. Vandalerne selv vare svækkede ved deres mange Tog, og det oprindelige Folk var bleven sammensmeltet med saa mange fremmede Overløbere, at i Tilfælde af, at det var kommet til et Slag, vilde den største Deel have forladt de vandaliske Rækker. Nu var Fordelen derimod paa Vandalerne's Side, der saae, at den romerske Anfører var frygtfom, og at denne Frygtfomhed snart maatte udbrede sig til Hæren.*)

En anden Ting skal ogsaa have bevæget Basiliscus til at overtræde sin Pligt, nemlig hans Forbindelse med Aspæar og dennes Søn Arda burius. Disse hadede Leo, baade fordi han paa flere Maader havde forfulgt deres Troesbrodre Arianerne, og fordi de aldeles havde

*) Egnat. Rom. Princ. l. II; Iorn. de regn. ac. temp. succ. p. 715. Theod. Leet. I, in.

seet sig skuffede i deres Forventning at komme til at beherske Riget under hans Navn. Da de nu saae, at han havde vundet sit Folks Hengivenhed, gik alle deres Bestræbelser ud paa at styrte ham, og dertil forekom det dem at være den bedste Leilighed, dersom dette Tog, hvorpaa Leo havde anvendt uhyre Statte, mislykkedes. Hensyn til at Genserich var deres Troesfælde kunde ikke alene opfordre dem til saadanne Planer; men maaskee har snarere hans Guld virket paa dem. Den sikreste Maade at naae deres Hensigt paa var gjennem Anførelsen selv. De havde derfor en Sammenkomst med Basiliscus og lovede ham den romerske Keiserthronen, dersom han lod sig overvinde af Genserich. Et saadant Lovte maatte naturligtvis friste den Gjerrighed og Forsænelighed, der var et Hovedtræk i hans Character. Pligter mod sit Fædreland, Alt, selv Svogerstabet med Leo maatte træde i Skygge for den sikre Udsigt til Keiserthronen. Desuden havde Aspar eengang tidligere givet den bort; han kunde altsaa nok gjøre det engang endnu! Da han nu kom til Africa, var han derfor ikke blot villig til at tilstaae Genserich Vaabenstilstanden; det skete efter Aftalen med Aspar og formodentlig endvidere efter dennes med Genserich; men ved en Sammenkomst med Vandalerkongen aftaltes endog, hvorledes Ferraderiet skulde udføres og den romerske Flaade odelægges.*) I de første Dage af Stilstanden holdt Genserich sine Tropper roligt i Leiren; men da siden en heftig Storm opstod, der be-
gunstige hans Planer, bemandede han sine Fartøier og

*) Niceph. Call. XV, 27.

lod andre Skibe trække ud, hvilke han i Ferveien havde ladet fylde med alle Slags brændbare Sager. Seilene paa disse bleve hidsede op, og Mandskabet forlod dem efter forud at have stultet Ild i dem. Stormen forte dem mod den romerske Flaade, der formedelst dens Mængde og Uveiret var trukket sammen i en tæt Klynge, da man ingen Ahnelse havde om et saadant Forræderie. Den tætte Masse af Skibe kunde ikke manøvrere sig bort fra de brændende Fartøier, der nu udbredte Ilden overalt; Natens Mørke, Stormens Rasen, Flammernes Knittren og Comandenens fortvivlede Skrig foregede Rædslen.*) Skrækken lammede al Kraft; man kunde hverken undflye eller redde sig fra de fiendtlige Brandere, og snart stod den største Deel af den herlige Flaade i lys Lue. Vandalerne omringede den med deres hurtigseilende Skibe og dreve deels de Skibe tilbage, der forsøgte at undflye, deels angrebe de andre og vandt en let Seir over deres ængstelige Mandskab, der strax blev nedhugget af de vilde Seirherrer. De fleste Skibe bleve ødelagte; kun faa undkom Ødelæggelsen og blandt dem Basiliscus selv, der havde holdt sig i Afstand fra Flaaden og strax satte alle Seil til for at flygte med Konnen for sit Forræderie. Mange Exempler paa et fortvivlet Helttemod skal have viist sig ved denne Leilighed; af disse udhæves især en Johannes, der commanderede under Basiliscus og Intet vidste om dennes Forræderie. Med største Tapperhed forsvarede han sig længe mod Barbarerne, der søgte at entre hans Skib; men da han mærkede, at han maatte

*) Procop. Vaud. l. I, p. 99.

bulke under for Overmagten og Skibet var fyldt med Fiender, stortede han sig i fuld Rustning i Havet. *Genzon*, *Genserichs* Søn, der havde bemærket og beundret hans Tapperhed, saae ham flyde om paa Havet, klængende sig til en Vjelke, og tilbyder ham Liv og Frihed. „Aldrig skal *Johannes* have Gunde at talke for sit Liv“, svarer han med Foragt, stoder Vjelken bort og forsvinder i Dybet.*)

Atter mislykkedes saaledes et Tog for *Romerne*, af hvilket man havde ventet det herligste Udfald, og atter var det *Ferræderie*, der gjorde Udslaget. Uhyre Pengesummer, 50000 *Maud* og en Flaade, hvis Mage Verden ikke havde seet siden de gamle *Perserkrige*, var gaaet til Grunde, og Intet havde man opnaaet, ikke engang et ringe Saab om nogenstunde at kunne gjenvinde det Tabte. En almindelig Uvillie reiste sig derfor mod Anføreren for Toget, og da han ankom til *Constantinopel* fra *Sicilien*, hvorhen han først var flygtet, viste Folket en saadan Forbittrelse imod ham, at det nær havde kostet ham Livet. I *Sophiekirken* søgte han et Tilflugsted og opholdt sig der, indtil det lykkedes hans Søster *Keiserinde Verinas* Bestræbelser og Mægling at redde ham; imidlertid maatte han dog unddrage sig Folkets Dine og blev derfor sendt til *Perinthus* i *Thracien*, hvor han levede i Rolighed, indtil han senere optraadte mod *Geno* og tilrev sig *Keiserthronen***)

*) *Procop.* Vand. I. c.

**) *Procop.* Vand. I. c.; *Nieceph. Call.* I. c.; *Cedren.* p. 350; *Theoph.* p. 100. Toget mod *Bandalerne* skal være bleven vidtløftig beskrevet af *Priscus*. *cf.* *Euagr.* II, 16.

Gracilius fortsatte sin Marsch med Carthago, indtil han undervejs erfarede Vasiliscus's Uheld. Dette nedslag aldeles Hærens Mod, og han saae sig nødt til at trække sig tilbage fra en Kamp, der, hvis den fik et uheldigt Udfald, vilde medføre hele hans Hærs Undergang.*) Den tredje Anfører for Toget, Marcellinus, var efter Cardinicus Erobring seilet til Sicilien, for herfra at forene sig med Hevedslaaden. Det skete imidlertid ikke; hans Tapperhed og Virksomhed havde vakt ham farlige Misundere og Fjender, og iblandt dem Ricimer, der foruden sin bestandige Frygt for enhver fremragende Personlighed ønskede at hævne sig paa ham for den Tid, han havde løstrevet sig fra det romerske Herredomme. Det er derfor sandsynligt, at det var efter hans Anstiftelse, at Marcellinus blev myrdet paa Sicilien af en Underanfører**); maaskee har Olybrius ogsaa havt Deel heri, da han nu kunde begynde at tænke paa ved Ricimers Hjælp at afløse Anthemius og derfor vel endog har hemmeligt holdt med Vandalerne, der efter deres Konges Eigende arbejdede for ham alene. For Staten selv havde dette Mord vel ingen Folger; men alligevel mistede den en Helt, der maaskee dengang var den eneste, der kunde, vilde og turde byde Vandalerne Stangen. Det gjorde derfor megen Opfigt, og Genferich, der tilfulde kjendte Marcellinus's Værd som Kriger, skal derfor ved Efterretningen om Mordet i sin Glæde have udbrudt: „Nu have Romerne afslugget deres hoire Saaud med deres venstre“.***)

*) Procop. l. c.; Marc. Chron.

**) Marcell. Chron. p. 52.

***) Damascius i Vita Isidori i Phot. Biblioth. c. 242, p. 1047.

Vandalerkrigens ulykkelige Udfald frembragte et spændt Forhold mellem Anthemius og Ricimer, der feregedes ved gjensidig Misstanke om en skjult og snedig Birken mod hinandens Interesser. Hver havde derfor sit Partie*); men Ricimers var det kraftigste, da han havde Hæren under sin Commando. Anthemius var under disse Omstændigheder ikke klog nok eller maaskee altfor retskaffen til ikke at give efter for Ricimers Numasfælsler; han fordrede sig betragtet som den egentlige Hersker og havde dog ikke Magt til i Gjærningen at vise sig som saadan. Endelig brast Vaandet imellem dem, og det skjulte Uvenskab bred ud til et aabenbart Fiendskab. Ricimer havde ved en Sammenværgelse søgt at styrte sin Svigerfader; den opdagedes, og han nødtes til at flygte fra Rom til Mediolanum, hvor baade Hæren stod, og han havde sine gamle Venner Burgunderne i Nærheden. Snart havde han trukket saa stor en Hær sammen, at han kunde rykke imod Keiseren; dog kom det denne Gang ikke saa vidt. En Biskop i Ticinum, Epiphanes, der ved sin Fromhed stod i stor Anseelse hos begge Partier, saae Statens Fare og ilede til dem for ved sine Forestillinger og Formaninger at mægle Fred imellem dem. Det lykkedes ham. De gavede efter for hans Forestillinger og sluttede Forlig med hinanden; men Tiden viste snart, hvor alvorligt dette var

*) En Ting, der skadede Anthemius's Popularitet meget, var at han var en ivrig Tilhænger af Billeddyrkelsen og bestyldtes for i Forbindelse med sin Ven, Philosophen Severus, at lægge Planer til dens Indførelse i Rom; cfr. Damasc. Vita Isidori i Phot. Bibl. c. 242 p. 1048. Niceph. Call. XV, 11 kalder ham derimod *χριστιανικώτατος*.

meent. *) I denne Privatstrid var Keiser Leo forhindret i at blande sig. Egne Familieanliggender beskæftigede ham tilstrækkeligt, og dertil kom Oprør af Folket, der mere led sig styre af Aëpar end af dets Keiser. For at skaffe sig et Partie mod denne gjvotede han sin Datter Ariadne med en fornem Saurier Zeno, medens han paa den anden Side søgte at smigre Aëpar ved at love sin anden Datter Leontia til hans Son Patritius. **)

Disse Stridigheder i Italien gavede Anledning til, at adskillige Mænd i Provindserne søgte at benytte sig af dem til enten ved Hjælp af Rigets Fiender at anmaase sig en uafhængig Magt eller under den almindelige Forvirring at berige sig ved Udsugning af de dem betroede Provindser, Noget, som kunde skee med saa meget større Lethed, som der aldeles ingen Control blev fort med Statholderne. En saadan Mand var Arabundus, hvis Planer og Fremgangsmaade findes skildret hos Sidonius, der var hans personlige Ven og vel af denne Grund har udbladt at træde Sandheden nær nok. ***) Sit første Præfectur havde han beklædt med megen Roes, men ned-sunken i Gjæld havde han i det næste Præfectur i Gallien maattet tage sin Tilflugt til ulovlige Midler, for ikke at blive aldeles ødelagt. Han led sig desuden lede af Emigrere og begik efter deres Tilskyndelse Handlinger, der

*) Paull. Diac. c. XVI.

**) Zon. p. 42; Euagr. II, 13.

***) Sid. Kap. I, 7. Cassiod. Chron.: Arabundus imperium tentans exilio deportatur. Paull. Diac. c. XVI p. 672: Servandus, Gallorum præfectus, tentans invadere imperium, in exilium trusus.

vare en romersk Embetsmand uværdige; paa den anden Side opvakte han ved sin Trods og Hovmod mod Galliens Adel dens Had imod sig i den Grad, at den klagede over ham i Rom. Følgen blev, at Senatet affatte ham og befalede ham at indstille sig i Rom for dets Domstol. I Bevidsthed om sin Ustyldighed eller i det Mindste om sine Fienders Mangel paa tilstrækkelige Beviser for hans Brode seiler han tillidsfuldt over det toscanske Hav; den heldige Seilads foreger hans taabelige Selvtillid, da han anseer det for et godt Varsel.*) Efter Ankomsten til Rom stilles han under Bevogtning af Flavius Acellus, hans Gæstevæn, der endnu viser ham al den Agtelse, der skyldtes hans høie Rang. Faa Dage efter ankomme de galliske Gesandter, til hvilke Anklagen var overdraget af Provinshens Beboere; de vare alle ansete Mænd i deres Hjem, Tonantius Ferreolus, der var Præfectorius og Sønnesen af Consulen Afranius Syagrius, Chaumastus og Petronius, Mænd af udmærkede juridiske Kundskaber og sjelden Dygtighed. Iblandt de Documenter, de medbragte for at bevise Arvandus's Brode, var et Brev, han havde dicteret sin Skriver, til den vestgothiske Konge, hvori han fraraadede ham at slutte Fred med den „græske Keiser“ (Anthemius) og opmuntrede ham derimod til at angribe Gallien og dele det med Burgunderne „efter Folkeretten“. Magtet sine Venners Advarsel bekymrede Arvandus sig kun lidet om disse graverende Beskyldninger; han viste sig offentlig paa Pladsen foran Capi-

*) Sid. I. c.

rolium, indled sig i muntre Samtaler, lod sig efter gammel Viis smigre, kjøbslog med Kjobmændene om Vælfærdene og andre kostbare Varer, og under alt dette klagede han bestandigt over Lovene, Tiderne, Senatet og Keiseren, at de vilde hævne sig paa ham, uden at lade ham forsvare sig. Kort Tid efter forsamler Senatet sig pludseligt for at domme i hans Sag. Anklagerne, der vare iforte Sorgelæder, vække strax Senatets Medlidenhed, saa meget mere som Arvandus fremstillede sig med en usoffammet Mine og i en for en Anklaget mindst passende pyntelig Klædning. Medens Anklagerne ved deres rolige og værdige Opførsel vandt Dommerne for sig, Arvandus derimod ved sin fortsatte stødende Frækhed, sin Trods mod Retten og sin ikke frimodige men trodsige Tilstaaelse af at have skrevet hiint Brev vakte Alles Uvillie, blev Udfaldet, som man maatte vente; Senatet erklærede ham skyldig i Majestætsforbrydelse, og han blev strax berøvet sine Privilegier som Præfect og kastet i Fængsel. Fjorten Dage efter kom Senatet atter sammen i hans Sag og domte ham til at henrettes; men denne Dom blev ved Eidonius's og Andres Bestræbelser efter tredive Dages Forløb formildet af Keiseren til Landsforviisning og hans Gudsers Confiscation. Arvandus havde uden Tvivl gjort sig skyldig i Forbrydelser, der maatte paadrage ham Livsstraf, og indladt sig i forræderiske Forbindelser og Anslag med Rigets Fiender; men hans taabelige Forføngelighed og Tillid til sin Indflydelse og fornemme Stilling forelede ham til at fortsætte en hensynsløs Frækhed i sin Opførsel, som allerede i og for sig maatte styrte ham i Fordærvelse.

Ikke alene forræderiske Statholdere benyttede sig af Urolighederne i Italien; ogsaa Rigets øvrige Fiender fandt Leiligheden gunstig for sig. Vandalerne fortsatte deres Søkrig, og denne blev derved farligere, da Genserich havde sluttet en Forbindelse med Vestgothernes Konge Eurich, der gif ud paa, at de i Fælledsskab skulde angribe Riget, som saaledes ikke vilde være istand til at forsvare sig. Medens altsaa Genserich nu anfaldt og plyndrede Kysterne, lod Eurich pludselig to Hære rykke frem mod to Eider af Riget, der næsten vare blottede for Forsvar. Den ene angreb de Stæder, der endnu anerkjendte det romerske Herredomme i Tarracoenensis og Carthaginienensis. Allerede Naret isørveien havde Gotherne erobret Gremita og der anrettet et frygteligt Blodbad paa de der boende Romere og Svever; nu faldt de sidste romerske Stæder med Lethed i Gothernes Hænder. Ingen forsvarede dem; thi skjøndt den sveviske Konge Remismund havde sluttet et Forbund med den romerske Keiser, var hans Magt dog for ubetydelig, og hans Folk saaledes indsvunden under de bestandige Krige med Gotherne, at han Intet kunde eller turde vove imod dem.*) Samtidig med dette Angreb lod Eurich en anden Hær rykke ind i de romerske Provindser i Gallien, og denne udplyndrede især Arvernernes og Biturigernes Districter (470). Her stod han i Forbindelse med en Forræder Seronatus, der var romersk Præfect og benyttede denne sin Magt til paa det Skændigste at plage Provindsen. Hans rafsende Toilesløshed, som han længe havde skjult, traadte

*) Idac. Chron. sin.

Dag for Dag mere frem, eftersom Gøtherne nærmede sig; hans Misundelse fordrede næsten daglig Doffe, hans Stolt-
 hed var paa en nedrig Maade blandet med Smigrerie og
 Hyklerie, for saaledes sikkrere at naas Maalet; som en
 Hersker udstedte han sine Forordninger, som en Tyran
 indbrev han de vilkaarligt paalagte Skatte; i sin Egen-
 skab som Dommer lod han sig kjøbe af den Høiestby-
 dende. Altid viste han sig omgiven af en bevæbnet Skare,
 fremførte Beskyldninger mod Statens meest ansete Vor-
 gere og dømte dem uden at lade deres Sag undersøge.
 Selv begik han ustraffet de største Tyverier af Statens
 Penge, medens han med den største Grusomhed straffede
 Andres Tyverier; han var, som Sidonius siger, sin Tids
 Catilina.*) Saadanne Embedsmænd maatte Rigets Pro-
 vindser taale; thi neppe var Seronatus den eneste. Man
 turde ikke klage over ham til Keiseren; thi han var for
 meget beskæftiget til at kunne undersøge en saadan Sag,
 og tilmed var det forbundet med den største Fare for
 dem selv; thi Seronatus vilde uden Betænkning lade En-
 hver dræbe, paa hvem hans Mistanke kunde falde. Da
 han imidlertid ustandset drev sit Uvæsen endnu videre,
 da han spottede Religionen, haanede den Rettergang, hvis
 Værd og Kraft han selv skulde hævde, ved enhver Leilig-
 hed krænkede Romerne og romerske Embedsmænd, fuldk-
 stede de gamle Love, bestandig paalagde nye Skatter og
 endelig ved sine gjentagne Reiser til Tolosa lod sit For-
 væderie træde mere og mere offentlig frem, da drev For-
 tvivlelsen Arvernerne til det Yderste; de sammenvottede

*) Sid. Ap. Ep. II, 1.

sig i Mæsse imod ham, fangede ham og led ham fore til Rom, hvor han ført Tid efter blev henrettet, fældet ved den Mængde Beviser, der bleve fremsførte imod ham.*)

Denne Selvtægt af Arvernerne opbragte Curich; han besluttede at hævne sin Ven og rykker derfor med deres Hovedstad Augustonemetums Mure. Skjendt Hungersnød og Pest rasede, gjorde Arvernerne ham en fortviolet Modstand og vilde ikke lade sig bevæge til Overgivelse. De opflammedes til at vise et saadant Mod ved de Helttegninger, de saae Heedicius, en Søn af Keiser Avitus og Sidonius's Svoger, udføre. Saaledes havde han engang med kun atten Ryttere gjort et Udfald og ved sit voldsomme og heftige Angreb frembragt en saadan Forvirring, at Fiendens Rækker kom i Uorden og et stort Antal blev dræbt, medens han selv uskadt trak sig tilbage med alle sine Folk til Byens Mure, hvor han blev modtagen med en uhyre Jubel. Den Tapperhed og den Udholdenhed, Indbyggerne vedbleve at udvise, tvang Vestgotherne til at høre en Beleiring, der allerede havde varet længe og kostet dem Betydeligt baade af Tid og Mandskab. Da nu tillige deres Proviant var opbrugt, og Rygtet gik, at der rykkede en Undsætning frem, forlode de Byen efter at have aldeles udplyndret det aabne Land.**)

Den Undsætning, hvis Ankomst Gotherne frygtede, var en Hær af 12000 Britanner, som Anthemius for en Sum Penge havde leiet til at forsvare Gallien. Hver-

*) Sid. Ap. Ep. II, 1. VII, 7.

**) Sid. Ap. Ep. III, 3; Jorn. de reb. Get. c. 45.

fra de stammede, er uvist; men det synes rimeligst, at de have hørt til de Stammer, der, medens Britanien endnu var Skuepladsen for Kampen mellem de Indfødtte og de nye Erobrere, drog over til Fastlandet og i Bretagne stiftede et uafhængigt Rige, efter at have forjaget Indbyggerne. Under Anførsel af Riothimus*) seilede de til Eigerflodens Munding; efter at have fulgt dens Løb vare de staudsete i Biturigernes Land for her at oppebie nærmere Ordre om deres Marsch fra den romerske Keiser. Neppe havde Eurich erfaret Hensigten af deres Ankomst, førend han selv rykker imod dem med en stor Hær for muligen ved en pludselig Overrumpling at tilintetgjøre en Fiende, hvis Tapperhed endnu var ham ubekjendt. Med Forventning fandt han dem fuldkomment rustede til et Slag; men da han ikke kunde trække sig tilbage, besluttede han at angribe dem strax, i Tillid til sin Hærs Overlegenhed i Antal. Britannerne unddroge sig ikke fra Kampen; snart havde de opstillet sig paa de flade Eletter mellem Avaricum og Eigerfloden og rykkede nu uforsagt frem mod Gotherne. Kampen varede længe; men endelig maatte Britannerne, uagtet deres udmærkede Tapperhed, vige for den baade overlegne og mere evende Fiende. Slaget endte med et frygteligt Blodbad, hele den britanniske Hær blev tilintetgjort, men efter at have hævet sig blodigt, og Kongen selv undkom til Burgunderne,

*) Jorn. de reb. Get. c. 43: Anthemius solatia Britonum postulavit. Quorum rex Riothimus cum duodecim millibus veniens in Biturigas civitatem Oceano e navibus egressus susceptus est.

hvor man modtog ham gjæstfrit; thi endnu var deres Forbund med Romerne ikke brudt.*) Denne Enighed var dog ikke af lang Varighed. Den burgundiske Konge, der havde ægtet en Søster til Ricimer, havde hidtil forholdt sig rolig, vistnok efter dennes Anmodninger; han havde endog ligesom Frankerne ladet Hjelptropper støde til den romerske Armee i Gallien, for at bruges mod Vestgothernes bestandigt stigende Magt. Misfornøielse med Ricimers Anmasselser, der ogsaa synes at have strakt sig til Burgundernes Stat, og Haab om større Fordeel af paa egen Haand at krige mod Romerne og angribe Gallien end af at opoffre sine Tropper i romersk Tjeneste uden nogen Nytte bevægede ham til at kalde dem hjem fra den romerske Leir. Med en betydelig Troppemagt rykkede han derpaa i Foraaret 471 ind i det Sydlige af Gallien, og inden kort Tid havde han uden nogen alvorlig Kamp bemægtiget sig Byen Lugdunum og det hele District omkring den; derfra gaaer han mod Nord og snart kom ogsaa den største Deel af Sequanernes Land i Seirherrens Hænder. Man tænkte næsten ikke paa nogen Modstand i disse Egne; thi Byer og Marker vare overalt saa ødelagte, at Keiseren ikke engang turde sende en Hær herhen, af Frygt for, at den skulde lide Hungerød.**)

Paa samme Tid var Doacer, der tidligere havde commanderet en Hær Sachser under Præfecten Syagrius, med en Hær af forskjellige germaniske Folkeslag, som Scy-

*) Iorn. de reb. Gct. c. 45; Sid. Ap. Ep. III, 9; Greg. Tur. II, 18.

**) Sid. Ap. Ep. VI, 12.

rer, Heruler og Turilinger, paany gaaet over Rhinen og erobret Byen Andigave. Herved kom han i Strid med Childerich, Frankernes Konge, der havde havt de samme Planer og kun ventede paa en beqvem Leilighed til at iværksætte dem. Følgen blev en Krig imellem dem, og i denne maatte Odoacer vige for Childerichs tappre Hær, der derpaa erobrede Andigava.*)

Med alle disse Krige var Staten saaledes svunden ind, at den i Slutningen af Aaret 471 havde mistet hele Gallien paa Arvernernes og Biturigernes Districter nær, og selv disse vare i den Grad udplyndrede og odelagte, at en ny Krig maatte medføre Tabet af dem, da den høist ubetydelige romerske Etyrke, der her fandtes, ikke paa nogen Maade vilde kunne modstaae en fiendtlig Hær. Hele Spanien var ligeledes gaaet tabt; Sardinien, som Marcellinus havde tilbageerobret, var i Krigens Løb igjen bleven besat af Vandalerne, og ikke alene denne De var i deres Hænder, men den samme Skjæbne havde truffet Corsica og Sicilien, saa at der nu af hele Riget kun var Italien tilbage, hvis nordlige Deel allerede befaandt sig under burgundisk Herredomme. Tiden nærmede sig altsaa til Rigets fuldstændige Oplosning, og skjøndt dette maatte være indlysende for Enhver, var det dog saa langt fra, at Tanken herom kunde frembringe nogen Enighed i Folket, at tværtimod Rivningerne nu fremtraadte langt stærkere, og Uforsønligheden mellem de stridende Partier ikke længere kjendte nogen Grændse.

Medens den østromerske Keiser fattede den dristig

*) Greg. Tur. II, 18.

Beslutning at sætte en Grændse for Aëpars og Ardaburius's stedse tiltagende Toilesløshed og derfor lod dem snigmorderisk dræbe, hvilket oprakte et Oprør af Leietropperne, især Gotheerne, i Constantinopel, og dette fængslede hans Opmærksomhed,*) kunde Ricimer imidlertid virke for sine egne Planer mere skjult og med større Fortrosthed om et heldigt Udfald. I den nördlige Deel af Italien, hvor han havde opholdt sig siden den sidste Krig, havde han sammentrukket en stor Troppemaasse og desuden aftalt Planer med sine Tilhængere i Rom om at styrte Anthemius. Pludselig brød han nu Forliget og sin Sed**) og marscherede i Begyndelsen af 472 mod Rom. Efterretningen om denne pludselige Opstand vakte den største Sensation i Byen; Senatet og Folket fandt endelig, at Ricimer gik for vidt i sin Grækhed, og nu først saae man klart, at hele hans Liv havde været en Række af Misgjerninger, Forræderie og Fornærmelser imod Nationen, og at han nu vilde sætte Kronen paa sin Skjændsel ved at styrte sin egen Svigersfader, en Mand, hvem Riget ingen Grund havde til at være misfornøiet med. De besluttede derfor denne Gang at sætte en kraftig Modstand mod hans nye Planer, og Alle, der kunde bære Vaaben, strømmede til Anthemius og tilbode med deres Liv at forsvare ham og hans Krone. Opmuntrret ved en saadan Stemning hos sit Folk besluttede han at gjøre Mod-

*) Marc. Chron.; Vict. Tun.; Procop. Vand. p. 100; Iorn. de regn. suce.

**) Paull. Diac. c. XVI: barbarica fide oedus rumpit (erat enim Gothus prosapia).

stand mod Oprøveren og gjorde derfor Anstalter til at forsvare Byen, skjøndt dens vidtløftige Befæstningsværker ikke lovede noget heldigt Udfald af denne Plan, da han ikke havde Mandskab nok til at besætte dem med; men paa den anden Side havde han hverken Tropper eller Krigs-erfarenhed nok til at vove en Kamp i aaben Mark. Til Hjælp for Byen hidkaldte han tillige i største Hast en Hær af 12000 Mand fra Gallien, under Anførsel af Villimer. Imidlertid rykkede Ricimer frem mod Rom og besætter Janiculus og Vaticanerbjerget, for herfra over Broerne at trænge ind i Rom, medens en anden Afdeling af hans Hær gik over Tiberen og angreb Byens søndre Side. Imedens han laae i Leir her og ved daglige Smaakampe søgte at nedkue Borgernes Mod, ankom Anicius Olybrius, Valentinian den Tredies Svigersøen, til ham, og bliver faa Dage derefter høitideligt udraabt til Keiser (23 Marts).*) Ved snedige Underhandlinger havde Ricimer vidst at vinde Leo for sine Planer; han havde forestillet ham det Fordeelagtige i Olybrius's Thronbestigelse, da dette var det Gneske, der maaskee kunde befrie Staten for Genserichs idelige Angreb, og Leo var svag eller elendig nok til at samtykke i Ricimers nedrige Planer og at berøve en Mand Thronen, som tidligere havde gjort sig fortjent af ham. Olybrius selv var ikke klog nok til at ønske sig fritaget for det Forhold, hvori han nu vilde komme til at staae til Ricimer, og paa hvis Folger han havde seet saa mange Exempler. Han var forhadet af Romerne; allerede hans Svogeriskab med

*) Paull. Diac. c. XVI; Pomp. Læt. s. Leo.

Genserichs Søn og det dermed forbundne Paaskud til Kri-
 gene maatte støde dem. Nu traadte hans Forfængelighed
 til; Haabet om at blive Keiser overvandt ethvert Hensyn
 til Rigets ulykkelige Forfatning, til det Forhold, han stod
 i til Anthemius, og til den jammerlige Rolle, han nu
 skulde spille i Ricimers Hænder. Ricimer modtog ham
 derfor med Glæde; thi hans Hensigt var naaet, han
 havde faaet en Art Paaskud for sin Krig, nemlig at
 kæmpe for den nye Keiser, hvis Valg Ostens Keiser
 havde bestemt. Borgerne i Rom forsvarede sig med den
 yderste Tapperhed, uagtet Pest og Hungersnød anrettede
 ligesaa megen Ødelæggelse imellem dem som Krigen. Paa
 den gamle Campus Martius havde den galliske Hær op-
 slaet sin Leir under Villimers Anførsel, der som en
 tro Undersaat strax var ilst sin Keiser til Hjælp. Med
 største Tapperhed forsvarede de Overgangen over den vig-
 tigste Bro, Pons Aelius, og længe vare alle Ricimers
 Angreb aldeles frugtesløse. Ried af dette Ophold og i
 Frygt for, at Armeens Stemning skulde forandre sig, be-
 slutter han endelig at forcere Overgangen, og efter en blo-
 dig Kamp lykkes det ham. Villimer falder selv i den
 voldsomste Kamp, tillige med den største Deel af hans
 Hær, og nu kunde Intet redde Rom mere. Faa Dage
 efter lader Ricimer udføre en almindelig Storm paa
 Byen; de udmattede Borgere kunne ikke længere for-
 svare sig, og snart ere Murene bestegne. Gienderne storme
 ind i tætte Masser og nu opstaaer et Blodbad og en
 Plyndring, der overgik Alt, hvad man havde seet ved
 Marichs og Vandalernes Erobring. Intet blev skaaet;
 Huse og Templer plyndredes og nedbrændtes, og Borgere,

Qvinder og Børn myrdedes uden nogen Skaansel under de grueligste Piinsler.*) Den uslykkelige Anthemius søgte at redde sig ved Flugten, men fangedes og blev strax halsbugget efter Ricimers Befaling, der saaledes ikke engang viste sin Svigerfader saa megen Skaansel, som han havde viist Avitus (11 Juli 472).**)

Denne sidste Revolution medførte en saadan Forvirring i Alt, at det i nogle Maaneder ikke var muligt at bringe nogen Orden i Statsstyrelsen, saa meget mindre som der snart opstod et hemmeligt Fiendskab imellem Ricimer og Olybrius, hvilke nu efter at have styrtet den fælleds Fiende naturligtviis maatte vende sig imod hinanden. Allerede syntes en Gjentagelse af de gamle Scener at foretaae, da Ricimer pludselig døde i September Maaned af Smerter i Indboldene, enten han er bleven angreben af Pesten, der endnu ikke havde ophørt at rase, eller, hvad der er sandsynligere, Olybrius ved Gift har søgt at rydde en Mand af Veien, af hvem han kun kunde vente sig alt Ondt.***) Rigtignok ophviiede han kort efter hans Søstersøn Gundibar til Patricier, men det kan være skeet for at undgaae den Mistanke, Ricimers pludselige Død kunde fremkalde imod ham. †) Selv nød han ikke lang Glæde af sit Gneherredomme; thi allerede i den følgende Maaned døde han, efter Nogles Beretning, af en

*) Paull. Diac. c. XVI; Pomp. Læt; Marc.; Procop. Vand. p. 100; Iorn. regn. ac. temp. succ. l. I p. 705; Niceph. Call XV, 11; Euagr. II, 16; Cassiod. Chron.

***) Victor Tun.; Cuspin.

***) Paull. Diac. l. c.; Pomp. Læt.; Cassiod. Chron.

†) Paull. Diacon. l. c.

naturlig Død; efter Andre derimod berøvede han sig selv Livet, hvortil Fortvivlelse over sin egen ulykkelige Stilling og Rigets aldeles hjælpeløse Tilstand kan have givet ham tilstrækkelig Anledning.*)

En sorgeligere Periode end disse sytten Aar med deres fem Keisere havde Romerstaten aldrig havt. Bestændig bekriget af fremmede Folkestammer, som det var umuligt for den at overvinde, efterhaanden berøvet det ene Forsvarsmiddel efter det andet, den ene Provinds efter den anden, foruroliget i sit Indre af Oprørere og Forrædere maatte den snart gaae aldeles tilgrunde. Alle Døder, der kunde yhjælpe den synkende Stat, maatte i saadanne Lidelser udslukkes; Kjærlighed til Fædrelandet kunde ikke besjæle Diegen, thi man havde næsten ikke længere noget Fædreland; ingen Tapperhed kunde længere glimre, thi man havde Ingen, for hvem man med Begeistring vilde kæmpe, Ingen, for hvem man vilde offere Liv og Blod. Alt havde antaget en saadan Skikkelse, at den Mand, der muligviis kunde tænke paa Statens Redning og virke til dette Maal, kun derved udsatte sig for Tyrannernes blodige Hævni, og saaledes blev det nødvendigt, at enhver bedre Følelse maatte forsvinde.

Alligevel kan man undre sig over, at Staten saa længe kunde bestaae; men et kraftigt Regeme bukker ikke under for et enkelt Anfald; det kræver en langvarig og smertefuld Dødskamp, og selv i de sidste Trækninger, den yderste Fortvivlelse, glimte Levningerne af en fordums

*) Paull. Diacon. l. c.; Cassiod. Chron.; Pomp. Lat. Leo I; Niceph. Call. XVI. 11.

Kraft. Romerstaten kunde ikke falde for et enkelt Angreb; den kunde ikke tilintetgjøres, forend næsten alle Verdens Nationer fra Vest til Ost, fra Syd til Nord vare optraadte i Kampen imod den, og hver givet, skjøndt til egen Ulykke, ligesom sin Skjærv til at vibringe den store fælleds Fiende, Maalet for deres Vandringer og Kampe, det sidste afgjørende Dødsstød. Først da kunde Staten gaae under; men mange Aar maatte gaae hen, mange Kampe maatte kæmpes, og Strømme af Blod flyde, forend det store Dieblif kom — en saadan Kraft havde det romerske Rige havt.

Efterretninger

om

Horsens lærde Skole

for

Skoleaaret 1846—47

af

Skolens Rektor.

I.

Charakterer,

tildeelte de fra Horsens lærde Skole dimitterede Disciple,
Lauritz Holst, Rudolph Helms, Carl Hansen,
ved Examen artium i Mæret 1846:

	Holst.	Helms.	Hansen.
Udarbeidelse i Mo- dersmaalet . . .	laud.	laud.	laud.
Latin	laud. p. c.	laud.	laud.
Latinsk Stil . . .	laud.	laud.	laud.
Græsk	laud.	laud.	laud.
Hebraisk	laud.	laud.	laud.
Religion	laud.	laud.	laud.
Geographie	laud. p. c.	laud.	laud.
Historie	laud. p. c.	laud.	laud. p. c.
Arithmetik	laud.	laud.	laud.
Geometrie	laud.	laud. p. c.	laud.
Tydsf	laud.	laud.	laud.
Fraanf	laud.	laud.	laud.
Soved-Charakterer .	laudabilis.	laudabilis.	laudabilis.

II.

Skolens nye Organisation.

Ifølge den kongelige Directions Resolution af 9de Mai 1846, hvorved det var approberet, at den forandrede Underviisningsplan ogsaa ved Hørsens lærde Skole fra det næste Skoleaars Begyndelse saavidt muligt skulde træde i Kraft, tillod jeg mig under 26de Mai s. A. underdanigst at indsende følgende nærmere Forslag om, hvilke Modifikationer og Forandringer der allerede fra næste Skoleaars Begyndelse (1 Sept. 1846) kunde indtræde i Underviisningen ved Hørsens lærde Skole:

Som en velhavende Bye med henved 6000 Indvaanere, blandt hvilke der hersker megen Handelsrore, synes Hørsens at have sine Dine henvendte paa den lærde Skole, som et Institut, der kunde afhjælpe et stort Savn ved at tilbyde den bedre Klasse af Ungdommen til det 15de-17de Aar en saadan Underviisning, at den, uden at være bestemt til den studerende Vei, der kunde modtage en grundigere Almeendannelse, end Kjøbstædernes lavere Underviisningsanstalter kunne aabne Udgang til. Afhjælpelsen af dette Savn lader sig meget let forene med den forandrede Underviisningsplan, nemlig blot derved, at 4de og 5te Klases ikkестuderende Disciple, medens de studerende undervises i Græsk, i et Bilocale nyde Underviisning i Engelsk og Fransk. Jeg anseer dette ikke alene for et Gode, hvorpaa Byen har Krav, men ogsaa for en af Betingelserne for Skolens Fregvents og Flor, ligesom ogsaa Opoffrelsen fra Skolevæsenets Side er saa ubetydelig, at den kun bestaaer i 10 Timers separate Underviis-

ning om Ugen. Jeg tillader mig derfor underdanigst at indgive følgende Forslag:

1. At der fra 1ste Septbr. 1846 oprettes 5 eetaarige — 1ste, 2den, 3die, 4de og 5te Klasse — og 1 toaarig — 6te Klasse, saaledes at vi have den 7de in mente, forberedte paa, naar Tidens Fylde kommer til dens Oprettelse.
2. At Afgangen til de 5 nederste Klasser i Skolen staaer aaben for studerende og ikkestuderende Disciple, dog saaledes at de ikkestuderende ere forpligtede til at deeltage i hele Underviisningen, alene med Undtagelse af den græske, i hvis Timer 4de og 5te Klasse's ikkestuderende Disciple i et Bifocale nyde Underviisning i Engelsk (3 Timer ugentlig for hver af disse to Klasser) og i Fransk (2 Timer ugentlig for hver af disse to Klasser, foruden den franske Underviisning, som de dele med disse Klassers studerende Disciple).
- 3 a. At der i første Klasse (der vil komme til at bestaae af lutter nye Disciple) ei gives Underviisning i Latin, men at Dansk og Tydsk med et betydeligt Timeantal lægges til Grund for den sproglige Dannelse, saaledes at Disciplinerne i denne Klasse blive:

Dansk, Tydsk, Religion, Historie, Geographie, Arithmetik, geometrisk Tegning, Naturhistorie, Skrivning, Sang, Gymnastik.
- b. At der i anden Klasse (der vil komme til at bestaae af nuværende 1ste Klasse's nederste Afdeling — der ei har læst Græsk — og af nogle nye Disciple) i Skoleaaret 1846—47 endvidere gives Underviisning i Latin (men ei Græsk), hvorimod den latinske Underviisning i

denne Klasse ophører fra 1ste September 1846, og Dansk og Tydsk da ogsaa i denne Klasse indføres, som de sproglige Dannelsesmidler, saaledes at Disciplinerne i denne Klasse blive:

i Skoleaaret 1846—47: Dansk, Latin, Tydsk, Fransk, Religion, Historie, Geographie, Arithmetik, geometrisk Tegning, Naturhistorie, Skrivning, Sang, Gymnastik; og fra 1ste September 1847: disse samme med Undtagelse af Latin.

- c. At der i 3die Klasse (der vil komme til at bestaae af nuværende første Klases overste Afdeling — der ei har læst Græsk — af anden Klases nederste Afdeling, een Discipel — der kun et halvt Aar har læst Græsk — og af nogle nye Disciple) fremdeles gives Undervisning i Latin (men ei i Græsk), saaledes at Disciplinerne i denne Klasse blive:

Dansk, Latin (med circa 9 ugentlige Timer), Tydsk, Fransk, Religion, Historie, Geographie, Arithmetik, geometrisk Tegning, Naturhistorie, Skrivning, Sang, Gymnastik.

- d. At der i 4de Klasse (der vil komme til at bestaae af nuværende anden Klases overste Afdeling, og maaskee af nogle nye Disciple) endvidere gives Undervisning i Græsk (for de Studerende), Engelsk (for de Ikkestuderende), saaledes at Disciplinerne i denne Klasse blive:

Dansk,

Latin,

Græsk (for de Studerende),

Tydsk,

Fransk (med yderligere Undervisning af 2 Timer ugentlig for de Ikkestuderende),

Engelsk (for de Ikkestuderende),
 Religion, Historie, Geographie, Arithmetik, Geometrie,
 Naturhistorie, Skrivning, Sang, Gymnastik.

- e. Alt der i 5te Klasse (der vil komme til at bestaae af nuværende 3die Klassenes nederste Afdeling og maaskee af nogle nye Disciple) endvidere gives Underviisning i Hebraisk til dem, der ønske samme, men udenfor den reglementerede Skoletid, saaledes at Disciplinerne i denne Klasse blive: -

Dansk,

Latin,

Græsk (for de Studerende),

Hebraisk (for de Studerende, der ønske samme),

Sydsk,

Fransk (med yderligere Underviisning af 2 Timer egentlig for de Ikkestuderende),

Religion, Historie, Geographie, Arithmetik, Geometrie,
 Naturhistorie, Skrivning, Sang, Gymnastik.

Med Udgangen af denne Klasse vil da Underviisningen for de Ikkestuderende være afsluttet.

- f. Alt der i 6te Klasse (der vil komme til at bestaae af nuværende 3die Klassenes øverste Afdeling og af nuværende 4de Klassenes nederste Afdeling) endvidere gives Underviisning i Physik, saaledes at Disciplinerne i denne Klasse blive:

Dansk,

Latin,

Græsk,

Hebraisk (for dem, der ønske denne Underviis-

ning, men udenfor den reglementerede Skoletid *)),
 Lydst, Fransk, Religion, Historie, Geographie, Arith-
 metik, Geometrie, Physik, Naturhistorie, Sang, Gym-
 nastik.

Horsens den 26de Mai 1846.

Underdanigst
 Søegh Wiisen.

Til

den Kongelige Direktion for Universitetet
 og de lærde Skoler.

* * *

Herpaa faldt der under 13 Juni 1846 følgende Di-
 rektions-Resolution:

„I Anledning af det af Hr. Rectoren ved Skrivelse af
 26de f. M. indsendte Forslag om, hvilke Modificatio-
 ner og Forandringer der allerede fra næste Skoleaars
 Begyndelse kunde indtræde i Underviisningen ved Hor-
 sens lærde Skole, bifalder Direktionen, at der fra be-
 meldte Tid oprettes 6 Klasser, hvoraf de 5 nederste ere
 eetaarige og den 6te toaarig, ligesom Man i det Hele
 bifalder den Plan til Underviisningens Fremgang i det
 første Skoleaar, De i dens Grundtræk har fremstillet,

*) Ligesom det synes rigtig, at denne Underviisning tilbydes de
 Disciple, der ønske samme, saaledes forekommer det mig dog
 hensigtsmæssigere, mere tidsbesparende og mindre generende,
 at den gives udenfor den reglementerede Skoletid. Det
 vilde vel og være usforvarligt, at lade en heel Klasse Und-
 derviisning lide Afbræk (thi det vilde være uundgaeligt, der-
 som de hebraiske Timer skulde lægges indenfor den reglemen-
 terede Skoletid), fordi et Par Disciple i Klassen ønskede Un-
 derviisning i et Fag, der ei antages at udgjøre et nødven-
 digt Led i de almindelige Dannelsesmidlers Cyclus.

dog med Undtagelse af, hvad De har foreslaaet om, at der for de ei studerende Disciple skulde i 1de og 2de Klasse gives særskilt Undervisning (i et eget Locale) i Fransk og Engelsk i 10 Timer, hvilket Directionen, da det ikke er allernaadigst bestemt, at der ved Hersens Skole fremfor de øvrige lærde Skoler skal gives Realundervisning i egne Realklasser, ikke kan samtykke i, hvorimod der, forsaavidt ei studerende Disciple maatte blive indsatte i Skolen, vil i denne Henseende blive at forholde i Overensstemmelse med hvad der herom i Forordningen af 7de November 1809 er foreskrevet."

Den Kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler
den 13de Juni 1846.

Engelstoft. Zansen. Kolderup-Rosenvinge.

Selmer.

Lil

Hr. Rector Nissen.

III.

Skolens Disciple.

Disciplenes Antal var ved Begyndelsen af Skoleaaret (1846—47) 24, af hvilke 3, paa Grund af særegne Omstændigheder, vare optagne i Skolen 1 Juli 1846, dog saaledes, at de underkastede sig Hovedexamen med de øvrige Disciple i den Klasse, hvori de havde faaet Plads.

Disse 3 Disciple ere:

1. Valdemar Schmidt, Søn af Pastor Schmidt i Thyrfled.

2. Ingvarb Hjerrild, Son af Hospitalsforstander Hjerrild her i Byen;
3. Johan Glud, Son af Kammerraad Glud til Jensgaard.

Ved det nye Skoleaars Begyndelse i September 1846 bleve 8 nye Disciple optagne i Skolen, nemlig:

4. Moses Levy, Son af Kjobmand Levy her i Byen.
5. Georg Worm, Son af Proprietær Worm i Norre-Album ved Horsens.
6. Corvinus Schmidth, Son af afdøde Magister, Pastor Schmidth i Østved ved Horsens;
7. Peter Ammundsen, Son af Forpagter Ammundsen paa Barritskov;
8. Knud Monberg Kjellerup, Son af Eklsbygmester Jacob Kjellerup her i Byen;
9. Wilhelm van Deurs, Son af afdøde Proprietær van Deurs til Vodstrup, Stedson af Proprietær Bendz til Vindholtsgaarden ved Holbek;
10. Niels-Gjessing Jürgensen, Son af Pastor Jürgensen i Engom ved Beile;
11. Emil Kjerbolling, Son af Haveinspektør Kjerbolling paa Thyrsbæk ved Beile.

Den 8de Januar 1847 blev 1 Discipel optagen i Skolen, nemlig:

12. Fabern Schmidth, Broder til Nr. 6.

Den første April 1847 bleve 2 Disciple optagne, nemlig:

13. David Vagger, Son af afdøde Pastor Vagger i Linaae ved Silkeborg;

14. Ludvig Bagger, Broder til Nr. 13.

Den første Juli 1847 blev 1 Discipel optagen i Skolen, nemlig:

15. Peter Herrschend, Son af Proprietær Herrschend til Herrschendsgave ved Skanderborg.

Efter den for Mai-Maaned afholdte Censur ere Disciplene i de forskjellige Classe: saaledes ordnede:

VI Classe.

1. Julius S. Gurjel, Son af Kjobmand S. Gurjel her i Byen;
2. Peter Schjerring, Son af Pastor Schjerring i Skanderborg;
3. Soren Ravn, Son af Avlsforvalter Ravn paa Møgelhjør;
4. Finn Magnussen Lauritzen, Son af Proprietær Lauritzen til Sveigaard ved Horsens.

V Classe.

1. Frederik Smith, Son af Proprietær Smith til Sonderhaven i Vendsyssel;
2. Moritz Anthou, Son af Captain, Toldinspektør Anthou her i Byen;
3. Albert Schou, Son af Pastor Schou i Jordløse i Sjælland;
4. Gerhard Tetens, Son af Pastor Tetens her i Byen;
5. Valdemar Storm, Son af forhenværende Overlærer Storm.

IV Klasse.

1. Emanuel Christophersen, Son af afdøde Bogmand Christophersen her i Byen;
2. Axel Schmidth, Son af afdøde Pastor Schmidth i Østved;
3. Hugo Anthon, Broder til Nr. 2 i 5te Klasse.
4. Peter With, Son af Justitsraad, Herredsfoged With i Drum ved Horsens;
- // 5. Høther Fogh, Son af Bogtrykker Fogh her i Byen.

III Klasse.

1. Harald Petersen, Son af Kirkesanger, Skolelærer Petersen i Klakring ved Horsens;
- // 2. Anton Lindemann, Son af Overbetjent Lindemann her i Byen;
3. Wilhelm Gurjel, Broder til Nr. 1 i 6te Klasse;
4. David Wagger, Son af afdøde Pastor Wagger i Linaae;
5. Theodor Storm, Broder til Nr. 5 i 5te Klasse;
- // 6. Christian Renberg, Son af Proprietær Renberg til Drumgaard ved Horsens.

II Klasse.

1. Baldemar Schmidt, Son af Pastor Schmidt i Thyrded;
2. Ingward Sjerrild, Son af Hospitalsforstander Sjerrild her i Byen;
3. Moses Levy, Son af Kjøbmand Levy her i Byen;
- // 4. Georg Worm, Son af Proprietær Worm i Herred Aldum ved Horsens;

5. Edvard Monberg, Broder til Nr. 6 i 3die Cl.;
6. Theodor van Deurs, Son af afdøde Proprietær van Deurs til Bodstrup, Stedson af Proprietær Vendz;
7. Johan Glud, Son af Kammerraad Glud til Jønsgaard.

I Klasse.

1. Corvinus Schmidth, Broder til Nr. 2 i 4de Cl.;
2. Peter Ammundsen, Son af Forpagter Ammundsen paa Barritskov;
3. Ludvig Wagger, Broder til Nr. 4 i 3die Klasse;
4. Vilhelm van Deurs, Broder til Nr. 6 i 2den Cl.;
5. Esbern Schmidth, Broder til Nr. 2 i 4de Cl.;
6. Emil Kjærbølling, Son af Havninspektør Kjærbølling paa Thyrsbæk;
7. Niels-Gjessing Jürgensen, Son af Pastor Jürgensen i Engom;
8. Knud Monberg Kjellerup, Son af Skibsbygmester Kjellerup her i Byen;
9. Peter Herrschend, Son af Proprietær Herrschend.

Om 9 Vorn har jeg faact Anmeldelse, at de ønskes optagne i Skolen til Efteraaret.

1 forventes dimitteret til Universitetet, nemlig:

Julius S. Gurjel, Son af Kjobmand S. Gurjel her i Byen.

Efter endt Hovedexamen (Juli 1846) modtog følgende Disciple følgende Premier, kjøbte for det Glensborgske Legat:

Høist	} af 4de Klasse	{	Nottecks Verdenshistorie.
Helmis			Wunsters Betragtninger.
Hansen			Helge, Yrsa, Proars Saga.
Schjorring	} af 3die Klasse,	{	Allens Haandbog i Fædre-
Emith			landets Historie.
			samme Bog.
Christophersen af 2den Klasse,			Jungemanns Fortællinger
			og Eventyr.
Petersen	} af 1ste Klasse,	{	Aladdin.
Gurjel			Helge, Yrsa, Proars Saga.
Storm			Nordens Guder.
Lindemann			Valdemar Seier.

IB.

Skolelove

for Disciplene i Horsens lærde Skole,

approberede af den Kongelige Direction.*)

Jo vigtigere en Lærestiftelse er, jo mere velgjørende Deeltagelsen i dens Underviisning kan blive og jo kostbarere Skoleaarene ere, desto ivrigere bør Disciplene, ved at opfylde deres Pligter, stræbe at naae Maalet for Skolens Underviisning og Opdragelse.

*) Til Grund for disse Love er lagt: Skolelove for Disciplene i Metropolitanaskolen, Kjøbenhavn 1842.

1.

Enhver Discipel bør sørge for, strax at anskaffe sig de Lære- og Læse-Bøger, der bruges i den Klasse, hvori han har Plads.

2.

Disciplene bør indfinde sig paa Skolen til bestemt Tid, om Morgenens inden Kl. 8, om Eftermiddagen inden Kl. 2, i Lobet af et Kvarteer for Underviisningens Begyndelse. Den, der kommer for sildt, antegnes derfor i Classens Protokol til Efterretning for Rektor, efter hvis Ekjonnende han straffes.

De bør, naar de ved uundgaaelig Hindring nødsages til at forsomme een eller flere Læretimer, strax igien- nem Forældre eller Børgere melde dette til Rektor. Naar de ellers, med Forældres eller Børgers Samtykke, en enkelt Gang maatte ønske Tilladelse til at udeblive af Skolen, skulle de i Forveien bringe Faders (Moders) eller Børgers skriftlige Anmodning derom til Rektor, som, naar den anførte Grund findes antagelig, og vedkommende Discipel ei tilforn for hyppigt er udebleven fra Skolen, sender denne Skrivelse med Paategning om given Tilladelse til vedkommende Klasse til Efterretning for Lærerne.

De maae ikke, uden Sygdoms Tilfælde eller Rektors Tilladelse, forlade Underviisningen for dens Ophor.

Dersom de reise paa Landet i Skoleferierne, maae de i rette Tid komme tilbage. Dersom Sygdom eller andre uforudseete Hindringer gjøre dette umuligt, er det deres Pligt, gjennem Forældre eller Børgere, skriftligen at melde dette til Rektor.

3.

Disciplene sidde i alle Underviisningstimer i den Orden, hvori de, efter deres Hovedcharacteer ved sidste Translokation, (de nye Disciple i den Orden, hvori de, ved deres Indsættelse i Skolen) ere blevne nævnedes. Ved deres Ankomst paa Skolen sætte de sig strax, hver paa sin bestemte Plads i sin Glassee, og forlade ikke denne, saalænge Underviisningen varer, uden Lærereus Tilladelse; ei heller maae de i Læretimerne uden Nødvendighed begjære Tilladelse til at gaae ud.

Al Stoi og hoirostet Snakken for Underviisningens Begyndelse forbydes.

Ved Timekisterne maae Disciplene ikke uden Tilladelse blive i Læseværelserne; de skulle alle ud paa Legepladsen.

4.

Disciplene maae ikke, uden Sygdoms Tilfælde eller Rektors Tilladelse, udeblive fra Skolens Examina eller nogen enkelt Deel af samme. Er Noget, var det endog af gyldigbesundne Grunde, udebleven fra Examen eller en enkelt Deel af samme, kan der naturligviis i Censuren over dens Udfald ingen Hovedcharakter tildeles ham.

5.

Disciplene ber til enhver Underviisning medbringe de derved fornødne Boger, Landkort og øvrige Tilbehor, og ved deres Vortgang fra Skolen medtage samme, saa at Intet deraf efterlades paa Skolen. Derimod forbydes det Disciplene paa Skolen at medbringe uvedkommende Sager, ligesom ogsaa alt Kjøb og Salg eller Tuffen mellem Disciplene indbyrdes paa det Strengeste er forbudt.

De bør være opmærksomme og give noie Agt, baade naar der gjenneemgaaes og eramineres. De bør derfor afholde sig fra al uvedkommende Tale, fra enhver fremmed Syssel, og overhovedet fra Alt, hvad der kan forstyrre deres egen eller Andres Opmærksomhed. De maae ei tale, forend de af Læreren opfordres eller have Tilladelse dertil.

De bør efter bedste Evne forberede sig paa deres Lektier, og noiagtigen samt til bestemt Tid udarbejde de forskjellige Arbejder, der opgives dem. Angaaende Disciplenes Glid gives deres Forældre eller Værger Underretning i maanedlige og ugentlige Characterbøger. Disse hjembringes af Disciplene til deres Forældres eller Værgers Eftersyn og Paategning om Foreviisning, og tilbagebringes med saadan Paategning til den Tid, der nærmere bestemmes.

G.

Disciplene skulle i deres Opførsel være ærbødige mod Lærere og Foresatte.

De skulle være høflige, omgængelige og svielige imod deres Meddisciple uden Forskjel, og de maae ikke tage sig selv til Rette.

De skulle saavel i som udenfor Skolen opføre sig sømmeligt.

Den Discipel, der er uordentlig eller ureenlig i sin Paaklædning, bortvises strax, for igjen at indfinde sig reentlig og ordentlig.

Paa Legepladsen taales ikke nogen uanstændig Skrigen, vild Omloben, eller saadan Leg, hvorved den Ene kan beskadige den Anden.

De Disciple, der ved Timeskiftet, ifølge Tilladelse, ei ere paa Legepladsen, maae ei forlade deres Plads i Glasjen.

Den Discipel, der beskadiger Borde, Bænke eller Andet af Skolens Eiendom, skal ei alene erstatte Skaden, men straffes ogsaa paa anden Maade for saadan Raadhed.

V.

Lærerpersonalet.

Under 12te Juni 1846 blev Hr. Bjarne Johnsen, Adjunkt ved Halsborg lærde Skole, allernaadigst kaldet til Overlærer ved Horsens lærde Skole fra 1ste Sept. 1846 at regne.

Under 26de s. M. blev polytechnisk Candidat Bjerling udnævnt til Adjunkt ved Horsens lærde Skole fra samme Tid at regne.

Under 4de Juli s. A. blev Cand. theol. Salomon beskikket til Lærelærer i Sydsf fra samme Tid at regne.

Under samme Datum blev den naturhistoriske Underviisning gjennem hele Skolen overdraget const. Lærer Knudsen fra samme Tid at regne.

Under 15de August s. A. blev Hr. Salomon beskikket til Skolens Inspektør.

Istedetfor Adjunkt Bjerling (død den 14de Sept. 1846) blev under 31te Decbr. s. A. Cand. theol. Schmidt, Lærer ved Fredericia lærde Skole, consti-

tueret som Lærer i Mathematik og Physik ved Horsens lærde Skole.

Under 19de Sept. s. A. blev den gymnastiske Underviisning overdraget const. Lærer Knudsen fra 1ste Januar 1847 at regne.

Under samme Datum blev Musiklærer Nissen udtaget til Syngelærer ved Skolen istedetfor Bataillonschirurg Wynster, der havde ønsket at fratræde denne Underviisning.

Under 30te Oktober s. A. bleve dHrr. Knudsen, Bendz, Bohr, Thornam allernaadigst beskikkede til Adjunker ved Horsens lærde Skole.

Under 19de December blev Overlærer Storm allernaadigst entlediget med Pension.

Under 9de Januar 1847 blev Cand. theol. Salomon constitueret som Lærer i Tydsk gjennem hele Skolen og i Dansk i nederste Klasse.

Gra 1ste September til sidste December have Fagene været saaledes fordeelte:

Rektor: Latin i 6te og 5te Klasse . . .	18 Timer
	ugentlig.
Overlærer Storm: Tydsk i de 5 overste Klasser, Skrivning i hele Skolen. . . .	22 —
Overlærer Johnsen: Græsk i alle Gl., Latin i 4de, Fransk i alle Gl.	36 —
Adjunct Knudsen: Historie og Geographie i de 5 overste Gl., Naturhistorie i hele Skolen	34 —

Adjunkt Bendz: Religion i de 5 øverste Cl., Mathematisk i hele Skolen	36	Timer ugentl.
Adjunkt Bohr: Dansk i 6te, 5te og 4de Cl., Hebraisk i 6te og 5te Cl., Religion, Historie og Geographie i nederste Cl.	23	—
Adjunkt Thornam: Latin og Dansk i 3die og 2den Klasse	24	—
Cand. theol. Salomon: Tydsk og Dansk i nederste Cl.	12	—

Fra 1ste Januar til sidste Marts 1847, saaledes:

Rektor, Adjunkterne Knudsen og Bohr — de samme Fag med det samme Timeantal.		
Overlærer Johansen: Græsk i alle Cl., Latin i 4de Cl.	24	Timer ugentl.
Adjunkt Bendz: Religion i de 5 øverste Cl., Fransk i hele Skolen	24	—
Adjunkt Thornam: Latin og Dansk i 3die og 2den Cl., Skrivning i 5te, 4de og 3die Klasse	28	—
Const. Lærer Schmidt: Mathematisk og Pysik i hele Skolen	26	—
Const. Lærer Salomon: Tydsk i hele Sko- len, Dansk i nederste Klasse, Skrivning i 2den og 1ste :	30	—

Fra 1ste April til sidste Juli 1847, saaledes:

Rektor, Overlærer, Adjunkterne Knudsen, Bendz,
Bohr og const. Lærer Schmidt — de samme
Fag med det samme Timeantal.

Adjunkt Thornam: Latin og Dansk i 3die
og 2den Cl. 24 Timer
ugentl.

Const. Lærer Salomon: Tydsk og Skriv-
ning i hele Skolen, Dansk i nederste
Klasse 34 —

Syngelærer Nilsen fra 1ste Oktober Sang
i hele Skolen. 6 Tim.ug.

Gymnastiklærer Wiisbye: Gymnastik i hele
Skolen fra 1ste Septbr. 1846 til 1ste
Januar 1847 (efter hvilken Tid den
overtoges af Adj. Knudsen) . . . 6 —

VI a.

Det af den Kongelige Direktion under 15de August
1846 approberede Schema for Underviisningens
Gang i Skoleaaret 1846—47 blev paa Grund af
Adjunkt Bjerings Sygdom og snart paafolgende Død
forandret til følgende Schema, der brugtes fra 1ste Sep-
tember til sidste December 1846:

Timerne.	Cl.	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Løvedag
8-9	6	Græsk	Græsk	Græsk	Græsk	Græsk	Historie
	5	Geometrie	Naturhistorie	Dansk	Historie	Dansk	Arithmetik
	4	Dansk	Dansk	Naturhistorie	Dansk	Naturhistorie	Latinsk Stil
	3	Latin	Latin	Latin	Latin	Latin	Jyds
	2	Historie	Arithmetik	Geometrie	Arithmetik	Religion	Latinsk Stil
	1	Dansk	Dansk	Dansk	Dansk	Dansk	Religion
9-10	6	Latin	Latin	Latin	Latin	Latin	Latin
	5	Græsk	Græsk	Græsk	Græsk	Græsk	Geographie
	4	Historie	Religion	Geometrie	Arithmetik	Jyds	Latinsk Stil
	3	Dansk	Latinsk Stil	Dansk	Latinsk Stil	Dansk	Latin
	2	Geometrie	Geographie	Historie	Naturhistorie	Geographie	Religion
	1	Historie	Geographie	Historie	Religion	Arithmetik	Geographie
10-11	6	Latinsk Stil	Dansk	Latinsk Stil	Arithmetik	Dansk Stil	Dansk
	5	Dansk	Latinsk Stil	Religion	Latinsk Stil	Religion	Latinsk Stil
	4	Græsk	Græsk	Latinsk Stil	Græsk	Græsk	Græsk
	3	Geometrie	Arithmetik	Geographie	Historie	Skrivning	Naturhistorie
	2	Latin	Latin	Latin	Latin	Latin	Jyds
	1	Naturhistorie	Naturhistorie	Skrivning	Geographie	Historie	Arithmetik
11-12	6	Arithmetik	A. Hebraisk	Geographie	Historie	Geographie	A. Hebraisk.
	5	Latin	Latin	Latin	Latin	Latin	Latin
	4	Latin	Latin	Latin	Latin	Latin	Latin
	3	Historie	Religion	Latin	Geometrie	Jyds	Arithmetik
	2	Jyds	fri	Jyds	Latinsk Stil	fri	Historie
	1	Religion	Skrivning	Geometrie	Skrivning	Geometrie	Skrivning

12-1	4	fri	} Gymnastik	fri	} Sang	} Sang	} Gymnastik	} Hebraisk Skrivning Fransk Naturhistorie Tysk
	3	fri		fri				
	2	} Sang	fri	} Sang	} Gymnastik	} fri	} fri	
	1		fri					
1-2	6							B. Hebraisk Fransk Geographie Religion Skrivning Dansk
	5							
	4	fri	fri	fri	fri	fri	fri	
	3							
	1							
2-3	6	Fransk	Naturhistorie	Geometrie	Naturhistorie	Fransk	fri	
	5	Tysk	Arithmetik	Fransk	Skrivning	Tysk	fri	
	4	Geographie	Fransk	Historie	Religion	Geometrie	} Sang	
	3	Religion	Skrivning	Tysk	Fransk	Geographie		
	2	Dansk	Latinsk Stil	Dansk	Dansk	Latin	} Gymnastik	
	1	Tysk	Tysk	Tysk	Tysk	Tysk		
3-4	6	Religion	Tysk	Tysk	Religion	fri	fri	
	5	Historie	Hebraisk	Geographie	Naturhistorie	Geometrie		
	4	Tysk	Arithmetik	fri	Fransk	fri		
	3	fri	Naturhistorie	Fransk	fri	Historie		
	2	Fransk	Fransk	Religion	Skrivning	Fransk		
	1	fri	fri	fri	fri	fri		

Dette Schema blev paa Grund af Overlærer Storms Gutledigelse og Hr. Schmidts Ud-
 nævnelse forandret til følgende, der brugtes fra 1ste Januar til sidste Marts, 1817:

Timerne.	Cl.	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Loverdag
8-9	6	Græff	Græff	Græff	Græff	Græff	Arithmetik
	5	Geometrie	Historie	Danf	Geographie	Geometrie	Religion
	4	Danf	Religion	Naturhistorie	Danf	Historie	Geographie
	3	Latin	Latin	Latin	Latin	Religion	Tydf
	2	Naturhistorie	Arithmetik	Geometrie	Arithmetik	Latin	Latin
	1	Danf	Danf	Danf	Danf	Danf	Religion
9-10	6	Latin	Latin	Latin	Latin	Latin	Latin
	5	Græff	Græff	Græff	Græff	Græff	Geographie
	4	Naturhistorie	Frans	Geometrie	Tydf	Danf	Frans
	3	Latin	Latinf Stiil	Danf Stiil	Latinf Stiil	Latin	Latin
	2	Geometrie	Historie	Naturhistorie	Geographie	Geographie	Skrivning
	1	Religion	Tydf	Tydf	Historie	Geometrie	Historie
10-11	6	Latinf Stiil	Danf	Latinf Stiil	Arithmetik	Latinf Stiil	Danf
	5	Tydf	Latin	Frans	Latin	Frans	Latin
	4	Græff	Græff	Latin	Græff	Græff	Latinf Stiil
	3	Geometrie	Religion	Naturhistorie	Geographie	Tydf	Historie
	2	Latin	Latin	Latin	Frans	Danf	Latinf Stiil
	1	Naturhistorie	Skrivning	Skrivning	Geographie	Naturhistorie	Arithmetik
11-12	6	Naturhistorie	Tydf	Naturhistorie	Geographie	Geometrie	A. Sebraiff
	5	Latin	Latinf Stiil	Latin	Latinf Stiil	Latin	Latinf Stiil
	4	Latin	Latin	Latinf Stiil	Latin	Latin	Latinf Stiil
	3	fri	Arithmetik	Frans	Religion	Historie	Geographie
	2	Latin	fri	Skrivning	fri	Religion	Religion
	1	Geometrie	Historie	Arithmetik	Skrivning	Tydf	Danf

12-1	4	fri	} Gymnastik	} Sang	} Sang	} Gymnastik	} fri	Arithmetik	
	3	fri							
	2	} Sang	} fri	} fri	} Gymnastik	} Sang	} fri	Dansk	
	1								fri
1-2	6	fri	fri	fri	fri	fri	fri	Geographie	
	5							Hebraisk	
	4							Latins	
	3							Arithmetik	
	2							Fransk	
	1							Skrivning	
2-3	6	Naturlære	Fransk	Geometrie	Historie	Fransk	} fri	fri	
	5	Dansk	Arithmetik	Religion	Dansk	Tyds			
	4	Historie	Tyds	Geographie	Religion	Geometrie	} Sang	} fri	
	3	Fransk	Historie	Tyds	Geometrie	Naturhistorie			
	2	Dansk	Dansk	Dansk	Stil	Latin	Latinsk	} Gymnastik	} fri
	1	Tyds	Geographie	Religion	Tyds	Geographie			
3-4	6	Religion	Historie	Naturlære	Religion	Tyds	} fri	fri.	
	5	Naturhistorie	Hebraisk	Naturhistorie	Historie	Skrivning			
	4	Skrivning	Arithmetik	fri	Arithmetik	fri			
	3	fri	Dansk	Skrivning	Skrivning	Fransk			
	2	Tyds	Fransk	Religion	Tyds	Historie			
	1	fri	fri	fri	fri	fri			

Formedest en Forandring ved Fordelingen af Skrivetimerne blev dette Schema atter forandret til følgende, der er brugt fra 1ste April til sidste Juli 1847:

Timerne.	Cl.	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Loverdag
8-9	6	Græff	Græff	Græff	Græff	Græff	Arithmetik
	5	Geometrie	Historie	Danf	Geographie	Geometrie	Religion
	4	Danf	Religion	Naturhistorie	Danf	Historie	Geographie
	3	Latin	Latin	Latin	Latin	Religion	Tydff
	2	Naturhistorie	Arithmetik	Geometrie	Arithmetik	Latin	Latin
1	Danf	Danf	Danf	Danf	Danf	Religion	
9-10	6	Latin	Latin	Latin	Latin	Latin	Latin
	5	Græff	Græff	Græff	Græff	Græff	Geographie
	4	Naturhistorie	Franff	Geometrie	Tydff	Tydff	Franff
	3	Latinff Stil	Latinff Stil	Danf	Latinff Stil	Latin	Latin
	2	Geometrie	Historie	Naturhistorie	Geographie	Historie	Tydff
1	Religion	Tydff	Tydff	Historie	Geometrie	Historie	
10-11	6	Latinff Stil	Danf	Latinff Stil	Tydff	Latinff Stil	Danf
	5	Tydff	Latin	Franff	Latin	Franff	Latin
	4	Græff	Græff	Latinff Stil	Græff	Græff	Latinff Stil
	3	Geometrie	Religion	Naturhistorie	Geographie	Tydff	Historie
	2	Latin	Latin	Latin	Franff	Danf	Latinff Stil
1	Naturhistorie	Skrivning	Skrivning	Geographie	Naturhistorie	Arithmetik	
11-12	6	Naturhistorie	Tydff	Naturhistorie	Geographie	Geometrie	A. Hebræyt
	5	Latin	Latinff Stil	Latin	Latinff Stil	Latin	Latinff Stil
	4	Latin	Latin	Latin	Latin	Latin	Latinff Stil
	3	fri	Arithmetik	Franff	Religion	Historie	Geographie
	2	Skrivning	Franff	Skrivning	fri	Religion	Religion
1	Geometrie	Historie	Arithmetik	Skrivning	Tydff	Danf	

12-1	6) Gymnastik	Sang fri) Gymnastik	B. Hebraisk fri	A. Hebraisk Sang	B. Hebraisk Arithmetik
	5						
	4	fri) Gymnastik	fri fri) Sang) Gymnastik) Hebraisk Dansk
	3	fri					
	2) Sang	fri fri) Sang) Gymnastik	fri fri) Historie Jydsk
1							
1-2	6						Geographie
	5						Hebraisk
	4	fri	fri	fri	fri	fri	Latin
	3						Arithmetik
	2						Fransk
1							Skrivning
2-3	6	Naturlære	Fransk	Geometrie	Historie	Fransk	fri
	5	Dansk	Arithmetik	Religion	Dansk	Jydsk	fri
	4	Historie	Skrivning	Geographie	Religion	Geometrie) Sang
	3	Fransk	Historie	Jydsk	Geometrie	Naturhistorie	
	2	Dansk	Latinsk Stil	Dansk	Latin	Latinsk Stil) Gymnastik
1	Jydsk	Geographie	Religion	Jydsk	Geographie		
3-4	6	Religion	Historie	Naturlære	Religion	Arithmetik	fri
	5	Naturhistorie	Hebraisk	Naturhistorie	Historie	Skrivning	
	4	fri	Arithmetik	fri	Arithmetik	Dansk	
	3	Dansk	fri	Skrivning	Skrivning	Fransk	
	2	Jydsk	Jydsk	Religion	fri	Geographie	
1	fri	fri	fri	fri	fri		

VI b.

Cal-Schema for Skoleaaret 1846—47.

Glasfen	Danf	Latin	Græf	Hebraif	Frant	Rodf	Religion	Hiitorie	Geographie	Naturhiitorie	Naturalere	Mathematif	Kalligraphie	Song	Gymnastif	Summa af haentliae Ti- mer for Qv- teplene
VI. A. B.	2	9	5	2 2	2	2	2	2	2	2	2	4		2	2	40
V.	3	9	5	2	2	2	2	2	2	2		4	1			2
IV.	3	9	5		2	2	2	2	2	2		4	1	2	2	38
III.	3	9			3	3	3	3	2	2		4	2			2
II.	3	9			3	3	3	3	2	2		4	2	2	2	38
I.	6					6	3	3	3	2		4	4			2
Summa af Fagene ugentlige Ti- mer	20	43	15	6	12	18	15	15	13	12	2	24	10	6	6	229
																219

VII.

Følgende er i de forskjellige Sprog og Videnskaber læst i Skoleaaret 1846—47:

Dansk.

1ste Cl. Bojesens Grammatik med Forbigaaelse af enkelte Regler og Anmærkninger. Enkelte Stykker af Holsts prosaiske Læsebog. 2 Timer ugentlig ere anvendte til Aetsskrivning.

2den Cl. Bojesens Grammatik. Udvalgte Stykker af Holsts prosaiske og Krossings poetiske Læsebog. Stiil een Gang ugentlig.

3die Cl. Bojesens Grammatik. Udvalgte Stykker af Holsts prosaiske og sammes poetiske Læsebog. Stiil een Gang ugentlig.

4de Cl. Bentziens Grammatik. Holsts prosaiske Læsebog, Side 1—30, 89—188 og 254—472. Stiil een Gang ugentlig med Benyttelse af Borgens „Veiledning til Udarbejdelser i Modersmaalet“.

5te Cl. Holsts poetiske Læsebog, fra S. 86 til S. 261. Holsts prosaiske Læsebog, S. 1—166. Thortsens Litteraturhistorie er benyttet og med Hensyn til Stilen Borgens „Veiledning“, S. 56—152. Stiil 1 Gang ugentl.

6te Cl. Holsts poetiske Læsebog. En Udsigt over Litteraturhistorien er givet efter Thortsen. Stiil een Gang ugentlig.

Latin.

2den Cl. Borgens Læsebog S. 56—75 og 94—105. Madvig's mindre latinske Sproglære. Stiil tre Gange ugentlig.

3die Gl. Af Cornelias Nepos: Miltiades, Dion, Iphicrates, Chabrias, Timotheus, Datames, Epaminondas, Pelopidas, Agesilaus, Phocion, Hannibal, Cato; Cæsaris Comment. de bello Gallico, lib. I, capp. 1—12. Madvig's Grammatik: Romingslæren, det Vigtigste af Ord-dannelselæren, Ordfoiningslæren indtil § 400. Stil 3 Gange ugentlig.

4de Gl. Cæsaris Commentarii de bello Gallico, lib. I, cap. 41—lib. V, cap. 11. Madvig's Grammatik: Formlæren og Ordfoiningslæren indtil 2det Affnit. Stil tre Timer ugentlig.

5te Gl. Ciceronis orationes pro lege Manilia, pro Dejotaro; Livius lib. XXIX. Madvig's Grammatik: Syn-taren til andet Affnit. Stil tre Gange ugentlig.

6te Gl. Livius lib. XXIX & XXX; Virgillii Aeneis lib. I & II; Horatii epist. lib. I & II, de arte poetica, odarum lib. II. Madvig's Grammatik: Lydlæren, Prosodien, Metrikken, Ord-dannelselæren. Stil tre Gange ugentlig. To Versioner maanedlig.

Græsk.

4de Gl. Lunds Ræsebog Side 6—27, 95—101. Treg-ders Formlære: Alle Hovedreglerne i Forbindelse, med nogle af de vigtigste Anmærkninger.

5te Gl. Herodoti lib. I, cap. 141—216; Homeri Ilias I, II. Langes Grammatik, hovedsageligen Formlæren.

6te Gl. Herodoti lib. II; Platonis Apologia Socratis og Crito; Homeri Ilias II. Langes Grammatik, saavel Form- som Ordfoiningslæren. — Repeteret med Dimittens-

Den: Herodoti lib. I; Xenophontis Memorabilia I, II;
Homeri Ilias I, II, III, IV.

Schraiff.

5te Cl. Lindbergs Grammatik indtil Læren om Nominal-Former § 31; Genesis cap. 2—14.

6te Cl. B. Lindbergs Grammatik med tilsvarende Tabeller. Genesis cap. 28 til Enden.

6te Cl. A. Lindbergs Grammatik. Genesis, Exodus cap. 1—15.

Tydsk.

1ste Cl. Runges Læsebog for Begyndere Pag. 1-55. Hjorts lille Grammatik: Formlæren, til Verberne af 2den Conjugation.

2den Cl. Bresemanns Læsebog Pag. 137- 212. Hjorts lille Grammatik: Formlæren, til Verberne af 2den Conjugation, Kjensreglerne.

3die Cl. Bresemanns Læsebog Pag. 317—410. Hjorts lille Grammatik.

4de Cl. Bresemanns Læsebog Pag. 317—410. Hjorts lille Grammatik.

5te Cl. Hjort Læsebog Pag. 195—321. Hjorts st. Grammatik: Formlæren.

6te Cl. Gurjel: Schillers Wallensteins Lager og Die beiden Piccolomini. Hjorts Læsebog Pag. 410-481. — De Dvrigge: Hjorts Læsebog Pag. 355—396 og 408—481. — Hele Classen: Til Oversættelse fra Dansk paa Tydsk: Holsts presaisste Læsebog Pag. 189—

197. Hjerts 1te. Grammatik: Formlæren og det Vigtigste af Syntaren.

Fraanf.

2den Cl. Vorrings A. B. C. instructif S. 1—57. Abraham's Grammatik: det Vigtigste af Formlæren.

3die Cl. Samme Læsebog S. 78—141. Grammatik det Samme som 2den Cl.

4de Cl. Vorrings Læsebog for Mellemclasser S. 1—45. Abraham's Grammatik: Formlæren.

5te Cl. Vorrings Etudes littéraires, partie en prose S. 22—36, 54—75, 235—253, 303—315. Abraham's Grammatik: Formlæren. 1 Etui ugentligen efter Vorrings Etuiloøvelser.

6te Cl. Samme Læsebog S. 22—36, 54—71, 80—116, 303—342; cursorisk Læsning af Læsebogens notices littéraires. Abraham's Grammatik: Formlæren. 1 Etui ugentligen efter Vorrings Etuiloøvelser.

Religion.

1ste Cl. Valles Lærebog: de 4 første Capitler. Herslebs mindre Bibelhistorie: det gl. og nye Test.

2den Cl. Valles Lærebog: 5te og 6te Capitel. Herslebs mindre Bibelhistorie: det nye Test.

3die Cl. Valles Lærebog: Noget af 6te Capitel, desuden Cap. 5, 7, 8. Herslebs større Bibelhistorie S. 1—92.

4de Cl. Valles Lærebog: 2, 4, 7, 8 Capitel. Herslebs større Bibelhist. S. 160—204.

5te Cl. Fogtmanns Lærebog: § 47—105. Herslebs st. Bibelhist. S. 147—218.

6te Cl. Fogtmanns Lærebog: § 47—96 samt Udsødelighedslæren. Herslebs st. Bibelhist. S. 124—244. Johannis Evangelium efter Grundteksten. — Curjel: Herslebs og Kalkars Bibelhist.: det gl. Test.

Historie.

U 1ste, 2den og 3die Cl. er Kosfeds fragmentariske Historie lagt til Grund; i 4de, 5te og 6te Cl. Estrups Lærebog i Verdenshistorien og Suhms Udtog af Fædrelandshistorien.)

1ste Cl. Den gamle Historie.

2den Cl. Den nyere Historie, fra 1517 til 1814.

3die Cl. Den gamle Historie til 146 f. Chr. F.; den nyere Historie fra 1517 til 1814.

4de Cl. Den gamle Historie til 146 f. Chr. F.

5te Cl. Den nyere Historie fra 1517 til Revolutionsperioden.

6te Cl. Den nyere Historie fra 1517 til Consularregjeringen i Frankrig, og det tilsvarende Tidsrum af Danmarks Historie. — Curjel har gjenneemgaaet hele Historien.

Geographie.

(Nugerslebs store Lærebog er brugt i alle Classer.)

1ste Cl. En almindelig Oversigt over hele Geographien.

2den Cl. Verdensdelene, Verdenshavene med de vigtigste Indhave, Bugter og Stræder, Landenes Grændser, Størrelse, Inddeling og Ferne ved samme.

3die Gl. Det samme, som 2den Klasse, og desuden de europæiske Staters physiske Beskaffenhed med Hensyn til Jordbund og Klima, de tre sydlige Halvoer undtagne.

4de Gl. Det samme, som 3die Klasse, og desuden den physiske Beskaffenhed af de tre sydlige Halvoer.

5te Gl. Det samme, som 4de Gl., og derhos den physiske Beskaffenhed af alle Landene i de øvrige Verdensdele.

4de Gl. Asien, Afrika og Amerika fuldkomment efter Lærebogens Anviisning. — Curjel har læst hele Geographien.

Naturhistorie.

1ste Gl. er brugt Petits Tabeller, i de øvrige Classer Drejers og Bramsens Lærebog, i 5te og 6te Gl. tillige Eschricht „om Diet“.)

1ste Gl. Pattedyr, Fugle og Krybdyr.

2den Gl. Pattedyrene og Indledningen, den sidste dog ikke fuldstændig, ligesom ogsaa de latinske Navne paa Dyrene ere oversprungne.

3die og 4de Gl. Indledningen fuldstændig og Pattedyrene med de latinske Navne.

5te Gl. Eschricht „om Diet“, indtil Diets Optik; Pattedyrene og Indledningen.

6te Gl. Det samme, som 5te Gl., og Diets Optik.

Geometrie.

1ste, 2den og 3die Gl. Plangeometrisk Tegning.

4de Gl. Mundts Geometrie § 1—159.

5te Cl. Mundts Geometrie § 1—159.

6te Cl. Curjel: Ursins Geometrie § 1—154. —

De Dvrigte: samme Bog § 90—154.

Arithmetik.

(I de tre nederste Classer bruge alle Disciplene Ursins Regnebog med Uudtagelse af Vorn, der bruger Mundts.)

1ste Cl. Schmidt og Ammundsen: Simpel directe Reguladetri i hele Tal. — De Dvrigte: De fire Specier i hele benævnte og ubenævnte Tal.

2den Cl. Hjerrild og Levy: Dvvelsesexempler, indenlandsk Beresregning. — Vorn: Forfra til Reguladetri. — Ronberg: Simpel directe Reguladetri. — van Deurs: Broks Addition, Subtraction og Multiplication. — Glud: Broks Addition, Renters Regning.

3die Cl. Petersen og Lindemann: Procentregning, indenlandsk Beresregning. — Curjel: Dvvelsesexempler, Selskabsregning. — Storm: Simpel directe Reguladetri. — Ronberg: Omvendt Reguladetri, Procentregning.

4de Cl. Steens rene Mathematik, Nr. 1—28.

5te Cl. Steens rene Mathematik, Nr. 1—31.

6te Cl. Curjel: Bergs Mathematik, Nr. 1—167 og Kjødebrok. — De Dvrigte: Samme Bog Nr. 1—167.

Naturalære.

6te Cl. Hjerings Lærebog i den almindelige Naturalære, forfra til § 27.

VIII.

Skolebibliotheket.

Følgende Bøger ere siden 1ste Juli 1846 kjøbte eller af Direktionen skænkede til Skolebibliotheket:

Græsk og romersk Philologic.

A. Forfattere.

Aeschylī quæ supersunt. Ed. R. H. Klausen. Gothæ et Erford. 1833—35. Sect. I-II.

Anacreontis, quæ feruntur, carmina, *Sapphus* et *Erinnæ* fragmenta ed. E. A. Moebius. Gothæ et Erford. 1826.

Apollonii Argonautica ed. F. S. Lehrs. Paris 1841.

Aristophanis Comoediæ ed. A. F. Didot. Paris 1838 (accedunt fragmenta *Menandri* et *Philemonis*).

Coluthi Raptus Helenæ ed. F. S. Lehrs. Paris 1841.

Demosthenis Orationes selectæ ed. I. H. Bremi. Gothæ et Erford. 1833—35. Sect. I—II.

Diodorus Siculus ed. L. Dindorfius, Paris 1842—44; II voll.

Herodoti Musæ, ed. I. C. E. Baehr. Leipzig 1830—35, voll. I—IV.

Hesiodi carmina ed. C. Goettlingius. Gothæ et Erford. 1843.

Hesiodi carmina ed. F. S. Lehrs. Paris 1841.

Hesiodi Theogonia ed. I. C. Orellius. Turici 1836. (Program.)

- Homeri Ilias* von G. C. Crusius. Hannover 1810—45.
 Heft 1—6.
- *Odyssea* von G. C. Crusius. Hannover 1842—44.
 Heft 1—6.
- Isocratis orationes commentariis instructæ* ab I. H. Bremi. Gothæ et Erford. 1831.
- Manuelis Philæ versus iambici de proprietate animalium*
 ed. F. S. Lehrs et Fr. Dübner. Paris 1846.
- Musæi carmen de Herone et Leandro*, ed. F. S. Lehrs.
 Paris 1841.
- Oppianus et Nicander*, ed. F. S. Lehrs. Paris 1846.
- Oratores Attici*, ed. Baiterus et Sauppius. Turici 1845.
 VII voll.
- Pausaniæ descriptio Græciæ* ed. I. Dindorfius. Paris
 1846.
- Pindari carmina* ed. L. Dissen. Gothæ 1843.
- Platonis opera omnia* ed. G. Stallbaum. Gothæ et Erford
 1846. I, 1—3; II, 1—2; III, 1—2; IV,
 1—2; V, 1—2; VI, 1—2; VII; VIII, 1—2;
 IX, 1—2.
- Polybius* ed. I. Bekkerus. Berol. 1844. II voll.
- Quinti Posthomericæ* ed. F. S. Lehrs. Paris 1841.
- Sophoclis tragoediæ*, recensuit et explanavit E. Wunder.
 Gothæ et Erford. 1831—37. Vol. I,
 1—4; II, 1—2.
- *tragoediæ* ed. C. G. A. Erfurt. Lips. 1830—41.
 VII voll.
- Theocritus, Bion et Moschus* ed. C. F. Ameis. Paris.
 1846.

- Thucydides* de bello peloponn. ed. E. F. Poppo. Lips.
1821—40. I, 1-2; II, 1-4; III, 1-4; IV.
- Tryphiodori* excidium Ilii ed. F. S. Lehrs. Paris 1841.
- Tzetzae* Antehomerica ed. F. S. Lehrs. Paris 1841.
- Xenophontis* opera omnia, recensita et commentariis in-
structa ed. F. A. Bornemann, R. Kühner, L.
Breitenbach. Gotha: 1838—47. I; II; III;
IV, 1—3.
-
- Ciceros sämtliche Werke, deutsch herausgegeben von R.
Mletz. Leipzig 1840—41, 2 voll.
- sämtliche Reden, erläutert von R. Mletz. Leip-
zig 1835—39, 3 voll.
- Corpus grammaticorum latinorum ed. Lindemannus. Lips.
1831—40. IV voll.
- Q. Horatius Flaccus* ed. Ioh. Casp. Orellius. Turici
1844, II voll.
- Düntzer, Kritik und Erläuterung der horazischen Ge-
dichte. Braunschw. 1840—46, 5 voll.
- Iustini* Historiæ philippicæ ex recensione Gronovii ed.
Frotscher. Lips. 1827—30. III voll.
- Historiæ philippicæ, ed. Bipont. 1802.
- Titi Livii* historia rerum Romanarum ed. Alschefski,
Berol. 1841—43. voll. 1—3.
- Ovidii* Metamorphoses ed. Loers. Trier 1837.
- Plauti* comoediæ III ed. Fr. Lindemann. Lips. 1844.
- Quinctiliani* instit. orat. ex recensione Spaldingii ed.
C. F. Zumpt. Lips. 1829—34. vol. Vitum
et Vitum.

Held, commentatio de *Taciti* Agricolaë vita, Suidnjcii
1845.

Terentii comoediæ ed. G. Stallbaum. Lips. 1830—31,
VI voll.

B. Apparata.

Becker, W. A., Gallus, Leipzig 1838, 2 Bde.

— Charikles, Leipzig 1840. 2 Bde.

— Handbuch der röm. Alterthümer, Spz. 1843—46, I,
II, 1—2, nebst 2 Beilagen.

Boeckh, Staatshaushaltung der Athener, Berlin 1817, 2
Bde. mit 1 Heft Inschriften.

— Corpus inscriptionum Græc. Berol. 1845, III, 1.

Freund, W. Gesamtwörterbuch der lat. Sprache,
Breslau 1844—45, 1—2.

Geffter, M. W. Die Mythologie der Griechen und Rö-
mer. Brandenburg 1845.

Kruse, F. C. S., Hellas, Leipzig 1825—27. 1ster Th.
und 2tes Th. 1ste und 2te Abtheilung. Mit
Kupfern und Charten.

Leake, Topographie Athens, Zürich 1844, m. 8 Tafeln.

Müller, K. O., Geschichte der griechischen Litteratur.
Breslau 1841, 2 Bde.

— Geschichten hellenischer Stämme und Städte von
F. W. Schneidewin. Breslau 1844, 3 Bde.

— Denkmäler der alten Kunst, fortgesetzt von Wiebe-
ler, Göttingen 1834—46, I, 1—5; II, 1—3.

Stephani, H., thesaurus lingvæ Græcæ, vol. Vti fasc.
VII, vol. Vti fasc. VI. Parisiis.

Stieglitz. Archæologie der Baukunst, Weimar 1801,
I—II, 1—2, mit Kupfern.

- Ukert, F. A.** Geographie der Griechen und Römer. Weimar 1816—46. I, 1-2; II, 1-2; III, 1-2.
- Varro.** de lingua latina emend. a K. A. Müller. Lips. 1833.
- Wachsmuth,** hellenische Alterthumskunde, 2te Ausgabe. Halle 1844—46, 2 Bde.
- Wolf, F. A.** Vorlesungen über die Geschichte der griechischen Litteratur, herausgegeben von J. D. Görtler. Leipzig 1831.

Naturhistorie.

- Flora excursoria hauniensis, *Drejer.*
- Værebog i den botaniske Terminologie af *Drejer.*
- Die hochnordischen Vögel von *Saber.*
- Rechtenbacher.* Die Gattungen der deutschen Käfer-Fauna.
- Burmeister.* Zoologischer Hand-Atlas.
- The Pictorial Museum.
- Schinz und Brodtmann.* Die Säugethiere, Vögel, Reptilien u. Fische.

Historie o. f. v.

- Beckers* Verdenshistorie ved *Riise*, 14de Bds. 1—6 Hefte.
- Index lectionum p. semestre aest. 1846.
- — p. semestre hib. 1846—47.
- Samme paa *Dansk.*
- Liste over Examen Artium 1846.
- Selmer,* Universitetets Aarbog for 1845.
- Sibbern,* ad Sacrorum in Dania emendatorum memoriam. 1846.

- Sibbern. Indbydelse til Universitetsfesten ved Kongens
Fødselsdag 1846.
- Wegener. Ditto til Sorø Akademis Fests ved Kongens
Fødselsdag 1846.
- Mynster. Inaugurationsprogram ved Biskop Thorder-
sens Indvielse 1846.
- Winthers Magisterdisputats de ludis realibus, qui vo-
cantur, apud Protestantas.
- 29 Skoleprogrammer fra Danmark's og Hertugdømmernes
lærde Skoler, samt fra Aarhus Realskole for
Aaret 1846.
- 123 Skoleprogrammer for Aaret 1846 fra Preussens lærde
Skoler.
- Erslev. Forfatterlexikon, 2det Bind's 4de Hefte.
- Fyens Stifts litteraire Selskab: Aftykker. Odense 1846.
- Finantsregnskabet for 1845. Kbh. 1847.
- Budget for 1847.
- Nyt historisk Tidsskrift, 1ste Bind's 1ste og 2det Hefte.
- Scripta historica Islandorum, vol. XII.
- Annaler for nordisk Oldkyndighed og Historie. 1846.
- Thorup. Historiske Efterretninger om Ribe Cathedral-
skole, udg. af C. G. Thorup. 1ste Deels
1ste Hefte. 1846.
- Bergsøe. Den danske Stats Statistik, 2det Bind's 4de
Hefte. 1847.
- Ørsted. Videnskabernes Selskabs Forhandlinger for Aa-
ret 1846, Nr. 4—8; 1847, Nr. 1—3.
- A. J. Schouw. Dansk Tidsskrift 1ste H. Kbh. 1847.
For Litteratur og Kritik, 4de Bind's 1—4 Hefte og 5te
Bind's 1ste Hefte. 1846—47.

Rolderup = Kofenvinge. Supplement til Samlingen af
Lobbud.

Stamtable over Familien Teilmann og Descendenter. Af
Cand. theol. Teilmann. (Gave af denne.)

Mansas Kort over Jylland Nr. 6.

IX.

Naturvidenskabelige Samlinger.

Af fysiske Apparater er modtaget:

1. En Dobbeltkugle med Ekraaplan;
2. Cardans Lampe;
3. en Spand, der vender sig, naar den foldes;
4. Hyldemarvsdukker;
5. en Duffe, som ballancerer ved to Blokugler;
6. en Vægtfaal;
7. de forskjellige Arter af Tidsler;
8. eet Hjul med Drev, og eet uden Drev;
9. en Vinde;
10. en Skrue;
11. Ekraaplaner;
12. Kiler;
13. Skruen uden Ende;
14. Vandskruen;
15. Snoren uden Ende;
16. Knubvæltse;
17. to Thermometere;

bestilt (hvilke snart ventes fra Kjøbenhavn):

1. en Luftpumpe;
2. et Barometer;
3. Magdeburgske Halokugler.

Swad der, efterat disse Apparater ere betalte, bliver tilovers af den os bevilgede Sum (240 Rbd.), vil strax blive

anvendt til Judkjøb af de for Diebliffet meest formødne Instrumenter.

Af naturhistoriske Apparater er modtaget:

I. Pattedyr.

A. Skeletter (hele eller enkelte Dele af samme).

Givet af Direktionen:

1. Et fuldstændigt Skelet af et Menneske.

Efterhaanden samlet:

1. Et fuldstændigt Skelet af en Kat;
2. — — — en Kanin;
3. — — — en Muldvarp;
4. Hovedet og to Been af en Ko;
5. Hovedet af en Raabuk med paasiddende Tænder;
6. — — en Spidsbjort med frassilte Horn;
7. — — en Hind;
8. Udfilliae Harehoveder, samt Fox og Vagsfædder;
9. Hovedet af en Ræv;
10. — — en Maar;
11. et Rotteboved samt Fædder, og et Museboved samt Fædder.

B. Udstoppede Pattedyr.

Givet af Direktionen:

1. *Semnopithecus mitratus*, iunior;
2. *Mycetes, seniculus*;
3. *Vespertilio* sp.?
4. *Herpestes griseus*;
5. *Nasua socialis*;
6. *Phoca vitulina*, adult;
7. *Phoca*, sp.? pullus;
8. *Hypudæus arvalis*;
9. *Spalax talpinus*;
10. *Myrmecophaga bivittata*.

Efterhaanden samlet:

1. *Vespertilio murinus*;
2. *Sorex fodiens*;
3. *Talpa europæa*.

II. Fugle.

A. Skeletter (hele eller enkelte Dele af samme).

Efterhaanden samlet:

1. En Søraab;
2. en Falk;
3. Hoveder af otte forskellige Fugle samt tilhørende Fodder.

B. Udstoppede Fugle.

Givet af Direktionen:

1. *Falco islandicus*;
2. *Strix nyctea*;
3. — *africana*;
4. *Corvus orro*;
5. *Pyrrhocorax alpinus*;
6. *Garrulus cristatus*;
7. *Oriolus melanocephalus*;
8. *Paradisæa apoda*;
9. *Cassius cristatus*;
10. — *hemorrhæcus*;
11. *Lupornix leucops*;
12. *Sturnus unicolor*;
13. *Lamprotornis morio*;
14. *Turdus iliacus*;
15. — *ferrugineus* (2);
16. — *crotopæzus*;
17. *Turdus* sp.?
18. *Myophonus metallicus*;
19. *Psaris cayana*;
20. *Bethylus leverianus*;
1. *Ampelis pompadura*;

22. *Ceblepyris grisea*;
23. *Procnias ventralis*;
24. *Pipra manacus*;
25. — *erythrocephalus*;
26. — *leucocapilla*;
27. *Tyrannus* sp.?
28. *Tyrannus* sp.?
29. *Muscicapa sulphurata*;
30. — *payana*;
31. — *fasciata*;
32. *Muscicapa* sp.?
33. *Sylvia cinerea*;
34. *Parus major*;
35. *Dacnis flaveola*;
36. *Virco agilis*;
37. *Emberiza nivalis* (2);
38. — *paradisea*;
39. *Tanagra cristata*;
40. — *mexicana*;
41. *Fringilla orizivora*;
42. *Loxia capensis*;
43. *Cuculus cyanus*;
44. *Sphaenura fringillaris*;
45. *Pteroglossus maculicornis*;
46. *Psittacus* sp.?
47. — *viridissimus*;
48. *Phylornis viridis*;
49. *Picus flavescens* (2);
50. — *dimidiatus*;
51. *Trochilus* sp.?
52. *Trochilus* sp.?
53. *Galbula viridis*;
54. *Alcedo* sp.?
55. *Alcedo* sp.?
56. *Hirundo* sp.?
57. *Podargus cornutus*;
58. *Columba tigrina*;

59. *Penelope cristata*;
 60. *Tetrao tetrix* (2)
 61. — *alpinus*;
 62. *Ardea cinerea*;
 63. — *nigripes*;
 64. — *agami*;
 65. *Limosa melanura*;
 66. *Phalaropus hyperboreus*
 67. *Pelidna marifima*;
 68. *Hematopus ostralegus*;
 69. *Colymbus rufogula*;
 70. *Uria troile*;
 71. — *grylle* (2);
 72. *Mormon fratercula*;
 73. *Galinula pusilla*;
 74. *Carbo carmoranus* (foem);
 75. *Sula alba*;
 76. *Procellaria capensis* (?);
 77. *Larus glaucus*;
 78. *Larus leucopterus*;
 79. *Lestris cataractes*;
 80. *Anas spectabilis* (2);
 81. — (*Haretola*) *glacialis*;
 82. — *clangula*;
 83. *Mergus serrator* (2);
 84. genus incertum;
 85. *Platalea leucorodia* }
 86. *Pteroglossus sulcatus* } Hoeder.

Østerhaanden samlet:

1. *Falco palumbarius*;
 2. — *rufus*;
 3. *Strix palustris*;
 4. *Pica glandaria*;
 5. *Emberiza milliuria*;
 6. *Motacilla alba*;
 7. *Picus viridis*;
 8. *Picus maior*;

9. *Ardea cinerea*;
10. *Charadrus* sp.?
11. *Vanellus cristatus*;
12. *Crex pratensis*;
13. *Carbo carolinianus* (mas);
14. *Anas tadorna*;
15. *Falco peregrinus*)
16. *Strix ulula*)
17. *Ciconia alba*) *Hoveder.*
18. *Mergus serrator*)
19. *Cephus Alle*)
20. *Mergus serrator*)

III. Krybdyr.

Givet af Direktionen:

A. Udstoppede Krybdyr.

1. *Testudo græca*;
2. *Varanus niloticus*.

B. Krybdyr i Spiritus.

1. *Lacerta muralis*;
2. *Gongylus Spixii*;
3. *Lessotriton punctatus*;
4. *Triton punctatus*;
5. *Hemidactylus verruculatus*;
6. *Calotes cristatellus*;
7. Genus incertum;
8. *Coluber natrix*;
9. *Coluber* sp.?
10. *Tropidonotus vittatus*;
11. *Dendrophis boecreus*;
12. *Tortrix scytale*;
13. *Coronella venustissima*;
14. *Elaps corallinus*;
15. *Vipera berus*;
16. *Coluber pantherhinus*;

17. *Amaiva vulgaris*;
18. *Coronella rhombeata*;
19. *Herpetodryas* sp.;
20. *Bufo calamita*;
21. *Gammorus locusta*;
22. *Bufo vulgaris*;
23. *Hyla bilineata*;
24. *Hyla* sp.?
25. *Rana* sp.?
26. *Bombinator igneus*;
27. *Bufo biporcatus*;
28. — *variabilis*;
29. genus incertum;
30. genus incertum;
31. genus incertum.

Efterhaanden samlet:

1. *Anguis fragilis*;
2. *Vipera berus*.

IV. Fiske.

Givet af Direktionen:

A.

1. Et Skelet af en større Fisk og Sunden af en Saugfisk.

B. Udstoppede Fiske.

Givet af Direktionen:

1. *Chætodon bicolor*;
2. *Mugil claphus*;
3. *Cyprinus carpio*;
4. *Cyprinus tinca*;
5. *Gadus pollachius*;
6. *Gadus* sp.?
7. *Pleuronectes hippoglossus*;
8. *Pleuronectes* sp.?
9. *Syngnatus* sp.?

10. *Diodon hystrix*;
11. *Ostracion triquetor*;
12. *Sparus aurata*;
13. genus incertum;
14. genus incertum.

Efterhaanden samlet:

1. *Accipenser sturio*.

C. Fiske i Spiritus.

1. *Acerrina vulgaris*;
2. *Trachinus vipera*; *Trachinus draco*;
3. *Mullus barbatus*;
4. *Trigla hirundo*;
5. *Cottus bubalis*;
6. *Gasterosteus* sp.?
7. *Gasterosteus* sp.?
8. *Scomber scombrus*;
9. *Callionymus lyra*;
10. *Labrus* sp.?
11. *Iulis* sp.?
12. *Cyprinus alburnus*;
13. *Cyprinus* sp.?
14. *Cobitis* sp.?
15. *Belono* sp.?
16. *Exocoetus volitans*;
17. *Salmo trutta*;
18. — *eperlanus*;
19. *Salmo* sp.?
20. *Clupea harengus*;
21. — *sprattus*;
22. *Gadus minutus*;
23. *Gadus* sp.?
24. *Lota vulgaris*;
25. *Pleuronectes platessa*;
26. *Pleuronectes* sp.?
27. *Ammodytes tobianus*, 2 Eryl.
28. *Raja* sp.?

- 29. *Petromyzon marinus*;
- 30. *Myxine glutinosa*;
- 31. *Syngnatus* sp.;
- 32. *Zoarces viviparus*;
- 33. *Atramis blitta*;
- 34. *Leuciscus* sp.?
- 35. 6 genera incerta.

V. Leddyr, Bløddyr og Plantedyr.

A. I Spiritus.

Givet af Direktionen;

80 Glas med forskjellige Arter.*)

B. Tørrede.

Givne af Direktionen:

1. Tre Kasser med indenlandfse Insekter;
2. en Piedestal med 16 Skuffer, fulde af Insekter af alle Ordener;
3. 29 tørrede Leddyr og Bløddyr;
4. 6 større Conchylier;
5. 7 Coraller.

At vi allerede ere komne i Besiddelse af denne ikke ubetydelige Samling, skyldes, næstefter Direktionens Liberalitet, deels Professor Steenstrup og Bataillonschirurg Petit, der velvilligen have paataget sig megen Uleilighed for Skolen i denne Henseende, deels Adjunkt Knudsen, der med megen Opoffrelse af Tid og Kræfter og den ham egne Udholdenhed, støttet paa Interesse

*) Da denne Sendelse forst aanskaffet er kommet os ihænde, har det ei været Naturhistorielæreren muligt at specificere denne Deel af Samlingen.

for Eagen, har tilveiebragt mange skonne Exemplarer navnlig af Skeletter og udstoppede Fugle, en Frugt af hans Hønders Gjering og et Laalmodighedsarbeide, for hvilket Skolen er ham megen Tak skyldig, saameget mere, som Fritid er ham saa knap tilmaalt.

X.

Stipendienddeling i Skoleaaret 1846—47.

I. Høieste Stipendium, 50 Rbd.

1. Julius Gurjel	}	at udbetale 5 Rbd.,
2. Frederik Smith		at oplægge 45 Rbd.

II. Mellemste Stipendium, 35 Rbd.

1. Peter Schjørring,	}	at udbetale 5 Rbd.,
2. Finn Magnusen Lauritzen		
3. Valdemar Storm		
4. Emanuel Christophersen.		

III. Laveste Stipendium, 20 Rbd.

1. Axel Schmidth	}	at udbetale 5 Rbd.,
2. Harald Petersen		
3. Anton Lindemann		
4. Wilhelm Gurjel		
5. Theodor Storm		

IV. Fri Underviisning.

1. Søren Ravn. 2. Albert Ehen. 3. Peter With.

F. Redsat Betaling.

1. Meritz Anthou. 2. Pøther Fogh.
-

En ekstraordinær Understøttelse af 60 Rbd. er tilstaaet Discipel Lauritz Holst ved hans Dimission.

En ekstraordinær Understøttelse af 20 Rbd. til Hver er tilstaaet Disciplene Christophersen, Petersen, Lindemann, Theodor Storm.

En ekstraordinær Understøttelse af 60 Rbd. er tilstaaet Student Wilstrup.

XV.

Schema for den offentlige Examen

i Horsens lærde Skole i Maret 1847.

Skriftlig Examen.

Mandagen den 19de Juli.

8-11. 5 overste Cl. latinisk Stil. Johus., Ru., Vr., Th., Cal.

2-5. { VI og V Cl. latinisk Versiou. Johus. Th.
III, II og I Cl. Regning. Vz. Sch. Cal.

Tirsdagen den 20de Juli.

8-11. Alle Cl. dansk Stil. Ru. Vz. Vr. Th. Sch. Cal.

Mundtlig Examen.

Torsdagen den 22de Juli.

IV Classes Børelse.

- 8-10. -II. Hist. og Geogr. Kn. Br. Major Smidt.
 10-11. VI. Naturlære. Sch. Kn. Cand. Bruun.
 11-1. VI. Latin. Rektor. Johs. Pastor Tetenus.
 3-4½. I. Lydsf. Cal. Rekt. Major Smidt.
 5-6½. IV. Lydsf. Cal. Br. Cand. Isbot.

I Classes Børelse.

- 8-9½. III. Dansk. Th. Cal. Cand. Faber.
 11-1. V. Religion. Bz. Sch. Pastor Berch.
 3-4½. III. Naturhistorie. Kn. Sch. Cand. Isbot.
 5-6½. V. Fransk. Bz. Johs. Pastor Hansen.

Fredagen den 23de Juli.

IV Classes Børelse.

- 8-10. IV. Græsk. Johs. Rekt. } Pastor Bogelius.
 11-1. V. Latin. Rekt. Johs. }
 3-4½. VI. Hebraisk. Br. Rekt. Cand. Bruun.
 5-7. III. Hist. og Geogr. Kn. Cal. Major Smidt.

I Classes Børelse.

- 8-10. II. Religion. Bz. Sch. Pastor Schmidt.
 11-1. VI. Religion. Bz. Sch. Cand. Faber.
 3-4½. V. Naturhistorie. Kn. Cal. Pastor Fabricius.
 5-7. I. Religion. Br. Sch. Cand. Bruun.

Lørdagen den 24de Juli.

IV Classes Børelse.

- 8-9½. VI. Græsk. Johs. Rekt. }
 9½-11. I. Naturhist. Kn. Cal. } Overaud. Petersen.
 11-1. IV. Latin. Johs. Rekt. }

- 3-5. V. Hist. og Geogr. Kn. Br. }
 5½-7. IV. Dansk. Br. Th. } Pastor Fog.

I Classes Børelse.

- 8-9½. III. Religion. Bz. Sch. Cand. Faber.
 9½-11. II. Mathematik. Sch. Bz. Cand. Bruun.
 11-1. V. Mathematik. Sch. Cal. Major Emidt.
 3-4½. II. Fransk. Bz. Johns. Pastor Schmidt.
 5-6½. VI. Naturhist. Kn. Cal. Pastor Fabricius.

Mandagen den 26de Juli,

IV Classes Børelse.

- 8-19. V. Græsk. Johns. Rekt. Pastor Borch.
 10-11½. VI. Tydsk. Cal. Rekt. Pastor Tetens.
 11½-1. III. Mathematik. Sch. Bz. Pastor Fabricius.
 3-5. VI. Mathematik. Sch. Rekt. Pastor Tetens.
 5½-7. III. Fransk. Bz. Johns. Overaudit. Petersen.

I Classes Børelse.

- 8-9½. I. Mathematik. Sch. Bz. Pastor Jahrtmann.
 9½-11. II. Naturhist. Kn. Sch. Institutbestyrer Rosing.
 11½-1. V. Tydsk. Cal. Th. Cand. Bruun.
 3-5. IV. Hist. og Geogr. Kn. Br. Pastor Borch.
 5-6½. II. Tydsk. Cal. Th. Cand. Bruun.

Tirsdagen den 27de Juli,

IV Classes Børelse.

- 8-10. VI. Hist. og Geogr. Kn. Rekt. Pastor P. Plesner.
 10-11½. III. Latin. Th. Rekt. Overaudit. Petersen.
 11½-1½. I. Hist. og Geogr. Br. Kn. Pastor Hansen.
 3-4½. VI. Fransk. Bz. Johns. }
 4½-6. V. Hebraisk. Br. Th. } Pastor P. Plesner.
 6-7. V. Dansk. Br. Th. Pastor N. Paludan.

I Classes Børelse.

8-10.	IV.	Mathematik.	Ch. Bz.	} Institutbestyrer
Kosling.
10-11½.	III.	Tydsf. Cal.	Br.	
11½-1.	II.	Dansf. Th.	Cal.	
3-4½.	IV.	Naturhist.	Rn. Cal.	Pastor N. Paludan.
5-6½.	IV.	Fransf. Bz.	Johnf.	Cand. Faber.

Onsdagen den 28de Juli.

IV Classes Børelse.

8-10.	II.	Latin.	Th. Rekt.	Pastor Schmidt.
10-12.	I.	Dansf. Cal.	Rekt.	Pastor Zahrtmann.

I Classes Børelse.

8-10.	IV.	Religion.	Bz. Ch.	Pastor Zahrtmann.
10½-12.	VI.	Dansf.	Br. Th.	Pastor Vottger.
12-1.	Hele Skolen Sangprøve.			
3-5.	Hele Skolen Gymnastikprøve.			

Onsdagen den 21de Juli Kl. 9 prøves de nye Disciple.

Løverdagen den 31te Juli Kl. 9 foretages Translo-
tationen.

Onsdagen den 1ste September Kl. 8 tager Underviis-
ningen igjen sin Begyndelse.

Disciplenes Fædre og Børgere samt andre Sko-
lens Belyndere indbydes herved til at overvære den
mundtlige Examen.

Horsens i Juni 1847.

Goegh Rissen.

